वार्षिक प्रतिवेदन
२०८०/०८१

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
आन्तरिक राजस्व विभाग
लाजिम्पाट, काठमाडौं

"कर प्रणालीको सार, लगानीको आधार"

वार्षिक प्रतिवेदन

२०८०/०८१

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

लाजिम्पाट, काठमाडौं

भूमिका

सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनका विभिन्न स्रोतहरु मध्ये आन्तरिक स्रोत परिचालनले महत्वपूर्ण स्थान लिएको छ। सार्वजनिक स्रोत परिचालनको दिगो र भरपर्दो स्रोत नै कर राजस्व हो। कर राजस्व संकलन तथा व्यवस्थापन मार्फत आन्तरिक राजस्व विभागले विगत लामो समयदेखि यस कार्यमा अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ। विभाग कर राजस्वलाई दिगो भरपर्दो बनाउन र कर प्रणालीलाई स्वच्छ, सरल पारदर्शी एवम् प्रविधिमैत्री बनाई स्वेच्छिक कर सहभागिताको माध्यमवाट आन्तरिक राजस्व परिचालनमा प्रभावकारिता बढाउन प्रयासरत रहेको छ। सूचना प्रविधिको विकाससंगै प्रविधिमैत्री कर प्रणालीको निर्माणका लागि निरन्तर रुपमा प्रणालीगत सुधार मार्फत करदाताको कर सहभागिता बढाउने र कर संकलन लागत घटाउने तर्फ विभाग प्रतिबद्ध छ।

बढ्दो सार्वजनिक खर्च र राजस्व संकलन बीच पारस्परिक तादात्यमता कायम गर्न विद्यमान कर नीति, कर प्रणाली र प्रकृयामा सरलीकरण गर्दै लैजाने विभागको नीति रहेको छ। आन्तरिक स्रोत परिचालनलाई प्रभावकारी बनाउन नीतिगत तथा कानूनी स्थिरता कायम राख्दै प्रणालीगत सुधार मार्फत कर प्रणालीलाई स्वच्छ, समान, चुस्त, न्यायपूर्ण, र प्रभावकारी बनाई सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता, कार्य फछ्यौंटमा शीघ्रता र करको दायरा विस्तारमा नयाँ क्षेत्रहरूको पहिचान जस्ता कार्यहरु सम्पादन गर्न विभाग निरन्तर क्रियाशील रहेको छ।

कर प्रशासनलाई आधुनिक, सरल, पारदर्शी र दक्ष एवम् व्यवसायिक रुपमा स्थापित गर्न आन्तरिक राजस्व विभागले समयानुकूल रणनीतिक सुधार योजना एवं व्यवसायिक कार्ययोजनाहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्दै आएको छ। यिनै सुधार योजना/कार्ययोजना र आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वजेट र कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यन्वयनबाट प्राप्त नतिजा र उपलब्धिको विश्लेषण गरी राजस्व संकलनको लक्ष्य हासिल गर्नका लागि सम्पादन गरिएका कार्यहरुको समीक्षा सहितको यो वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न पाउदा मलाई खुशी लागेको छ।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा विभागलाई रु. ६ खर्व ७७ अर्ब ७३ करोड राजस्व संकलन गर्ने लक्ष्य तोकिएकोमा आर्थिक गतिबिधिमा न्यून विस्तार हुनु, घरजग्गा र सेयर कारोबारमा अपेक्षाकृत सुधार नहुनु, अन्तशुल्कजन्य पदार्थको उपभोगमा गिरावट हुनु लगायतका कारण तोकिएको लक्ष्य अनुसार राजस्व संकलन हुन सकेन। आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा रु.५ खर्ब ३३ अर्ब ३ करोड राजस्व असुली भई लक्ष्यको तुलनामा ७८.६५ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ।

कराधारको विस्तार र संरक्षण गर्ने विभागको नीति अनुरुप आ.व. २०८०/०८१ मा ७,७४,१३२ करदातालाई करको दायरामा ल्याइएको छ। विलाशिता शुल्क, वैदेशिक पर्यटन शुल्क, वैदेशिक

रोजगार सेवा शुल्क, अन्तर्राष्ट्रिय हवाई यातायात सेवामा मूल्य अभिबृद्धि कर लगाउने कानूनी व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ।

आगामी दिनमा यिनै सुधारका श्रृखंलाहरुलाई अझै परिस्कृत गर्दै लगी करदाता शिक्षा र सचेतनामूलक कार्यक्रमको माध्यमवाट करदातालाई सुसूचित गर्ने, बजार अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउने, ई-एसिसमेन्ट तथा फेसलेस अडिट मार्फत करपरीक्षण र अनुसन्धानलाई स्वच्छ, पारदर्शी र आधुनिक बनाउने, कर प्रशासनबाट प्रदान हुने सेवालाई पेपरलेस, फेसलेस र कन्टयाकलेस बनाउन र करसम्बन्धी सूचना विष्लेषण गर्न कृत्रिम बौद्धिकताको प्रयोग गर्ने, कार्य प्रक्रिया सरलीकरण गर्न र करदाताको कर परिपालना सहज बनाउन विजिनेस प्रोसेस रि-इन्जिनियरिङको आधारमा सेवा प्रवाहलाई सरल, सहज, भरपर्दो बनाउने लगायतका कार्यहरु मार्फत कर प्रणाली सुधार गर्ने कार्यमा समेत विशेष जोड दिइदै लगिने छ। साथै सूचना प्रविधिको बढ्दो प्रयोग र विस्तारसँगै कारोवारका नयाँ र संभाव्य क्षेत्रहरुलाई करको दायरामा ल्याउन आवश्यक कानूनी र प्रणालीगत सुधारका कामहरु निरन्तर गर्दै लगिनेछ। यसै अनुरुप कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि समेत गरी सक्षम जनशक्ति तयार गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी विभागले आफ्नो कामकारवाही संचालन गर्दै जानेछ।

अन्त्यमा, यस आर्थिक वर्षमा सम्पादन गरिएका कार्यको प्रगति हासिल गर्न माननीय मन्त्रीज्यू, श्रीमान् सचिवज्यूहरु, राजस्व व्यवस्थापन महाशाखा प्रमुखज्यू लगायत मन्त्रालयका अन्य पदाधिकारीहरुले दिनु भएको मार्ग निर्देशन र उत्प्रेरणाका लागि विशेष आभार व्यक्त गर्दछु। यसै गरी विभाग र मातहत कार्यालयको कार्यगत लक्ष्य तथा राजस्व संकलनमा प्रत्यक्ष सल्लाह र सुझाव दिई सहयोग पुर्‍याउनु हुने करदाता लगायत सरोकारवाला विभिन्न सरकारी, निजी, गैह्र सरकारी निकाय, संघ संस्था, व्यक्ति तथा विदेशी दातृ निकायहरु प्रति धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु। यो वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्न महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नुहुने विभागका उपमहानिर्देशक त्रय श्री गोपीकृष्ण कोइराला, श्री सेवन्तक पोखरेल, श्री कविता रेग्मी, निर्देशक श्री ठग बहादुर महोत्रा, शाखा अधिकृत श्री केशर बहादुर थापा लगायतलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु।

राम प्रसाद आचार्य
महानिर्देशक
मंसिर २०८१

विषयसूची

कार्यकारी सारांश १

१. सामान्य जानकारी

१.१ परिचय ५

१.२ सोच, गन्तव्य, समग्र उद्देश्य, कार्यादेश, मुल्य मान्यता, कार्य प्रणाली र प्रतिबद्धता ५

१.३ संगठनात्मक संचरना र जनशक्ति व्यवस्थापन ७

१.४ आगामी सुधारको सोच ८

२. आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को समष्टिगत उपलब्धि

२.१ कूल गार्हस्थ्य उत्पादनसँग राजस्व परिचालनको अनुपात १६

२.२ कूल गार्हस्थ्य उत्पादनसँग मूल्य अभिवृद्धि कर, आयकर र अन्तः शुल्क परिचालनको अवस्था १७

२.३ कूल राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान १९

२.४ राजस्वको संरचनागत योगदान २०

२.५ कर राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान २१

२.६ महाशाखा तथा शाखागत विवरण विश्लेषण

२.६.१ प्रशासकीय पुनरावलोकन शाखा २३

२.६.२ संचालन महाशाखा

२.६.२.१ करदाता सेवा शाखा २३

२.६.२.२ कर फिर्ता शाखा २९

२.६.२.३ राजस्व संकलन तथा प्रक्षेपण शाखा ३०

२.६.२.४ अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा ३१

२.६.२.५ कर परीक्षण व्यवस्थापन शाखा ३४

२.६.२.६ बक्यौता तथा बेरुजु शाखा ३८

२.६.३ सूचना प्रविधि व्यवस्थापन महाशाखा

२.६.३.१ व्यवस्थापन पूचना प्रणाली शाखा ३९

२.६.३.२ सूचना सञ्चार प्रविधि शाखा ४०

२.६.३.३ सुचना प्रविधि परिपालना तथा सुरक्षा शाखा ४१

२.६.४ अन्तःशुल्क तथा अनुसन्धान महाशाखा

२.६.४.१ अन्तःशुल्क व्यवस्थापन तथा अन्तःशुल्क नीति विश्लेषण शाखा ४१

२.६.४.२ सूचना संकलन जोखिम विश्लेषण तथा अनुसन्धान शाखा ४२
२.६.५ नीति विश्लेषण तथा व्यवस्थापन महाशाखा
२.६.५.१ अन्तर्राष्ट्रिय कर शाखा ४४
२.६.५.२ कर प्रणाली सुधार शाखा ४५
२.६.५.३ नीति विश्लेषण शाखा ५१
२.६.५.४ कर परीक्षण पुनरावलोकन शाखा ५१
२.६.५.५ योजना तथा मानव संशाधन विकास शाखा ५२
२.६.५.६ कानून शाखा ५६
२.६.५.७ सामान्य प्रशासन शाखा ५७
२.६.५.८ आर्थिक प्रशासन शाखा ६०
३. आन्तरिक राजस्व संकलनको समष्टिगत विश्लेषण
३.१ कुल आन्तरिक राजस्व संकलनमा शीर्षकगत असुलीको अंश ६५
३.२ विगत पाँच वर्षको राजस्व संकलनको अवस्था ६६
३.३ मूल्य अभिवृद्धि करमा आन्तरिक र पैठारीको संकलन अनुपात ६७
३.४ शीर्षकगत मूल्य अभिवृद्धि कर संकलन (आन्तरिक तर्फ) ६८
३.५ मूल्य अभिवृद्धि करको संरचनात्मक अवस्था ६९
३.६ शीर्षकगत आयकर संकलन ७०
३.७ आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को आयकर संकलनको संरचनागत अवस्था ७१
३.८ अन्त: शुल्कको संरचनात्मक अवस्था ७२
३.९ आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को अन्त: शुल्क तर्फको संकलन संरचना ७३
३.१० आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को राजस्व संकलनको कार्यालयगत अवस्था ७४
३.११ करदाता सेवा कार्यालयहरुको राजस्व संकलनको अवस्था ७९
३.१२ सामाजिक सुरक्षा कर ८२
३.१३ पूँजीगत लाभकर ८२
३.१४ राजस्व संकलनको लागत ८४

तालिकाहरुको सूची

तालिका १	कूल गार्हस्थ उत्पादनमा राजस्व परिचालनको अनुपात	१६
तालिका २	कूल गार्हस्थ उत्पादनमा मू.अ.कर, आयकर र अन्तःशुल्कको अनुपात	१७
तालिका ३	कूल राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान	१९
तालिका ४	आ.व. २०८०/०८१ मा राजस्वको संरचनात्मक योगदान	२०
तालिका ५	आ.व. २०८०/०८१ को शीर्षकगत राजस्व संकलनको बनौट	२१
तालिका ६	कूल कर राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान	२२
तालिका ७	प्रशासकीय पुनरावलोकन कार्य प्रगति	२३
तालिका ८	करको दायरा तथा कर सहभागिताको अवस्था	२५
तालिका ९	मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणको संरचनात्मक अवस्था	२७
तालिका १०	कर फिर्ता विवरण	३०
तालिका ११	कार्यालयहरुको समग्र कार्यसम्पादन स्तर	३१
तालिका १२	करदाता सेवा कार्यालयहरुको समग्र कार्यसम्पादन स्तर	३३
तालिका १३	आ.व. २०८०/०८१ सम्मको बक्यौता विवरण	३८
तालिका १४	दोहोरो कर मुक्ति सम्झौता भएका देशहरु	४४
तालिका १५	आ.व. २०८०/०८१ मा कर परीक्षण पुनरावलोकन सम्पन्न संख्यात्मक विवरण	५२
तालिका १६	आन्तरिक राजस्व विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरुको पद अनुसार दरबन्दी विवरण	५८
तालिका १७	आन्तरिक राजस्व विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरुको श्रेणीगत दरबन्दी विवरण	५९
तालिका १८	आ.व. २०८०/०८१ को राजस्व लक्ष्य र प्रगति	६३
तालिका १९	आ.व. २०८०/०८१ को कर राजस्व संकलनको संरचनागत अवस्था	६५
तालिका २०	विगत ५ वर्षको राजस्व संकलनको अवस्था	६६
तालिका २१	मूल्य अभिबृद्धि करमा आन्तरिक र पैठारीको संकलन अनुपात	६७
तालिका २२	मूल्य अभिवृद्धि करको शीर्षकगत संकलन	६९
तालिका २३	मूल्य अभिवृद्धि करको संरचनात्मक अवस्था	७०
तालिका २४	आयकरको शीर्षकगत संकलन	७१
तालिका २५	विगत ५ बर्षको आयकर संकलनको संरचनागत अवस्था	७१
तालिका २६	अन्तः शुल्कको शीर्षकगत संकलन	७३
तालिका २७	आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा अन्तःशुल्कको संकलन संरचना	७४
तालिका २८	कार्यालयको(समूहगत) राजस्व लक्ष्य र संकलन	७५

तालिका २९	कार्यलयगत राजस्व लक्ष्य र संकलन	७६
तालिका ३०	करदाता सेवा कार्यालयहरुको राजस्व लक्ष्य र संकलन	७९
तालिका ३१	सामाजिक सुरक्षा कर संकलन	८२
तालिका ३२	पूँजिगत लाभकर संकलन	८३
तालिका ३३	राजस्व संकलनको लागत विवरण	८४

चित्रहरूको सूची

चित्र १ कूल गार्हस्थ उत्पादनसँग राजस्व परिचालनको अनुपात १७

चित्र २ कूल गार्हस्थ उत्पादनमा मू.अ.कर आयकर र अन्तःशुल्कको अनुपात १८

चित्र ३ कूल राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान १९

चित्र ४ आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा राजस्वको संरचनात्मक योगदान २०

चित्र ५ आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को शीर्षकगत राजस्व संकलन २१

चित्र ६ कुल कर राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान २२

चित्र ७ आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को राजस्व लक्ष्य र प्रगति ६४

चित्र ८ आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को कर राजस्व संकलनको संरचनागत अवस्था ६५

चित्र ९ विगत ५ वर्षको राजस्व संकलनको अवस्था ६७

चित्र १० मूल्य अभिबृद्धि करको शीर्षकगत संकलन ६९

चित्र ११ मूल्य अभिबृद्धि करको संरचनात्मक अवस्था ७०

चित्र १२ आयकर संकलनको संरचनागत अवस्था ७२

चित्र १३ अन्तः शुल्कको शीर्षकगत संकलन ७३

चित्र १४ आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा अन्तःशुल्कको संकलन संरचना ७४

चित्र १५ कार्यालयको(समूहगत) कूल असुलीमा योगदान ७५

चित्र १६ कार्यलयगत लक्ष्य तथा असुली ७८

चित्र १७ करदाता सेवा कार्यालयहरुको राजस्व संकलनको लक्ष्य तथा असुली ८१

चित्र १८ सामाजिक सुरक्षा कर संकलनको अवस्था ८२

चित्र १९ पूँजिगत लाभकर संकलनको अवस्था ८३

अनुसूचीहरू

अनुसूची १ मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ताको अवस्था

अनुसूची २ आयकर, मूल्य अभिवृद्धि कर, व्यक्तिगत स्थायी लेखा नं. दर्ताको अवस्था

अनुसूची ३ आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को क्षेत्रगत राजस्व संकलन

अनुसूची ४ आन्तरिक राजस्व विभागको संगठन संरचना

अनुसूची ५ आन्तरिक राजस्व कार्यालय तथा करदाता सेवा कार्यालयहरुको सम्पर्क नम्बर

अनुसूची ६ आन्तरिक राजस्व विभाग स्थापना देखि हालसम्म कार्यरत महानिर्देशकहरुको नामावली

संकेत सूची

आ.व.	आर्थिक वर्ष
आ.रा.वि.	आन्तरिक राजस्व विभाग
आ.रा.का.	आन्तरिक राजस्व कार्यालय
उ.म.न.पा.	उपमहानगरपालिका
क.से.का.	करदाता सेवा कार्यालय
का.म.पा.	काठमाण्डौं महानगरपालिका
गा.पा	गाऊँपालिका
चा.ए.	चार्टर्ड एकाउण्टेण्ट
ठू.क.का.	ठूला करदाता कार्यालय
प्रा.लि.	प्राइभेट लिमिटेड
म.ले.नि.का.	महालेखा नियन्त्रक कार्यालय
मू.अ.कर	मूल्य अभिवृद्धि कर
रा.प.प्र.	राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी
रा.प.द्वि.	राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी
रा.प.तृ.	राजपत्रांकित तृतीय श्रेणी
रा.प.अ.	राजपत्र अनंकित
रु.	रूपैयाँ
शा.अ.	शाखा अधिकृत
AA	Amended Assessment
ABBS	Any Branch Banking System
ASYCUDA	Automated System for Customs Data and Management
BPR	Business Process Re-engineering
DTAA	Double Taxation Avoidance Agreement
EASy	Excise Automation System
ECR	Electronic Cash Register
EIMS	e-Internal Monitoring System
e-PAN	electronic- Permanent Account Number
e-TDS	electronic- Tax Deducted at Source
FY	Fiscal Year
GDP	Gross Domestic Product
GIZ	German Institute for International Co-operation
HLTRC	High Level Tax Reform Committee
IT	Income Tax
MA	Management Assessment
NF	Non - Filer
OECD	Orgnization for Economic Cooperation and Development
PAN	Permanent Account Number
PDCR	Posted Data Change Request
RAS	Revenue Accounting System
RD	Return Detail
SMS	Short Massage Service
TPS	Taxpayer Service
TADAT	Tax Administratin Diagnostic Assessment Tool
VAT	Value Added Tax

कार्यकारी सारांश

संघीय लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थाको माध्यमद्वारा दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकाक्षा पुरा गर्ने संविधानले परिलक्षित गरे अनुसारको लक्ष्य हासिल गर्न प्रभावकारी आर्थिक नीतिको आवश्यकता पदर्छ। आर्थिक नीतिको प्रभावकारी नीति उपकरणको रुपमा वित्त नीति रहेको हुन्छ। यस्तो वित्त प्रणालीको लागि आन्तरिक वित्तको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ। आन्तरिक वित्तको दिगो परिचालन मार्फत राष्ट्रिय श्रोत सुनिश्चितताका लागि आन्तरिक राजस्व विभागले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ।

संघीय लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थाको अभ्यास सँगै आम जनताका आवश्यकता र चाहानामा बढोत्तरी हुँदै गएको छ। यस्ता आवश्यकता र चाहानाको उचित व्यवस्थापनको लागि उपयुक्त वित्त नीति उपकरणको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन जरुरी देखिन्छ। आर्थिक गतिविधिमा देखिएको केही शिथिलताले अपेक्षित रुपमा राजस्व संकलन हुन सकेको छैन भने सार्वजनिक खर्चमा नियन्त्रण नहुदाँ सार्वजनिक वित्तमा दवाव श्रृजना भएको छ। यसरी सार्वजनिक खर्चमा भएको बृद्धि अनुरुप राजस्व संकलनको दरमा तालमेल मिलाउनका लागि कराधार विस्तार गर्ने सन्दर्भमा लगानीमैत्री कर कानूनको तर्जुमा, अनौपचारिक अर्थतन्त्रको औपचारीकरण, डिजिटल कारोबारको नियमन, पारदर्शी व्यवहार र स्वयंकर प्रणालीमा आधारित प्रविधी एवम् करदातामैत्री प्रशासनलाई आत्मसात गर्दै विभागले आफ्नो दैनिक काम कार्यवाही सञ्चालन गर्दै आएको छ।

अर्थतन्त्रमा देखापरेका केही आन्तरिक तथा बाह्य परिघटनाका प्रभावका कारण राजस्व परिचालनमा आशातित परिणाम आउन सकेको छैन। तथापि, गत आर्थिक वर्षको संकलनको तुलनामा केही सकारात्मक वृद्धि देखिएको छ। कर प्रशासनको सक्षमता अभिवृद्धिका लागि कर जोखिम व्यवस्थापन गर्न जोखिम सूचकको व्यवस्था र सूचकका आधारमा जोखिम रणनीतिको कार्यान्वयन, करका लागि आवश्यक पर्ने आर्थिक सूचनाको संकलन र उपयोग, स्वैच्छिक कर अनुपालनाको अभिवृद्धिको उच्चस्तरको करदाता सेवाको व्यवस्था अभिवृद्धि जस्ता कार्य गरी कर सुधारलाई निरन्तरता दिई कर प्रणालीलाई सक्षम र जवाफदेही बनाई सार्वजनिक खर्चको बढ्दो आवश्यकतालाई धान्न सक्ने गरी आन्तरिक स्रोतको परिचालनमा बढावा ल्याउने कार्यलाई मूर्तरुप दिन आन्तरिक राजस्व विभाग प्रयासरत छ। कर राजस्वलाई दिगो भरपर्दो र अनुमानयोग्य बनाउन समग्र कर प्रणालीको समसामयिक सुधार जरुरी हुन्छ। यसका लागि स्वैच्छिक कर अनुपालना स्तरमा वृद्धिका लागि नीतिगत एवं कानूनी सहजता ल्याउन सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारलाई करको दायरामा ल्याउने, कर संकलन लागत र करदाताको कर परिपालना लागत घटाउने साथै कर प्रशासनलाई स्वच्छ, व्यावसायिक, प्रतिस्पर्धी, सदाचारमूलक बनाउने दिशातर्फ विभागले गरेको प्रयासको परिणाम राजस्व संकलन वृद्धि भएको देखिन्छ। राजस्व संकलनको यस गतिलाई थप चलायमान बनाउनुपर्ने देखिन्छ।

आर्थिक गतिविधिमा देखिएको केही संकुचनका बाबजुद पनि आन्तरिक राजस्व विभागले लिएका नीतिगत, कार्यविधिगत र प्रणालीगत सुधारका कारण आन्तरिक राजस्वको आधार विस्तार र संरक्षण भएको देखिन्छ। जसको परिणाम राजस्व संकलनमा सकरात्मक संकेत देखिन थालेको छ। विभागबाट भएका यिनै प्रयासहरुका कारण भविष्यमा सार्वजनिक वित्त थप सुदृढ हुने आशा गर्न सकिन्छ। बढ्दो सार्वजनिक खर्चको आवश्यकता अनुरुप आन्तरिक राजस्व परिचालनको लक्ष्य हासिल गर्न श्रोतको

आवश्यकता र उपलब्धी वीच उचित तालमेल मिलाउनका लागि नीतिगत र संरचनात्मक सुधार समेत थालनी गरीएको छ। यसै अनुरुप विभागले हाल ठूला करदाता कार्यालय १, मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय १, आन्तरिक राजस्व कार्यालय ४३, र करदाता सेवा कार्यालय ३९ गरी जम्मा ८४ वटा कार्यालयहरुबाट सेवा प्रवाह हुंदै आएको छ।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ लागि अर्थ मन्त्रालयबाट आन्तरिक राजस्व विभागलाई रु ६ खर्व ७७ अर्व ७३ करोड लक्ष्य तोकिएको थियो। विभागवाट यस आर्थिक वर्षमा जम्मा रु.५ खर्व ३३ अर्व ३ करोड राजस्व संकलन भई लक्ष्यको तुलनामा ७८.६५ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ।

- आयकरः रु.२ खर्व ९८ अर्व ३६ करोड लक्ष्य तोकिएकोमा रु.२ खर्व ४१ अर्व ९६ करोड संकलन हुन गई लक्ष्यको तुलनामा ८१.०९ प्रतिशत प्रगति भएको छ।
- मूल्य अभिवृद्धि करः रु. ४ खर्व २५ अर्व ८८ करोड लक्ष्य निर्धारण भएकोमा रु. ३ खर्व १४ अर्व ६३ करोड संकलन भएको छ। यो लक्ष्यको तुलनामा ७३.८७ प्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ। सो मध्ये पैठारीतर्फ रु. २ खर्व ६८ अर्व ६७ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु. १ खर्व ८४ अर्व ४५ करोड र आन्तरिक तर्फ रु.१ खर्व ५७ अर्व २२ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.१ खर्व ३० अर्व १० करोड संकलन भएको छ। पैठारी र आन्तरिक तर्फ लक्ष्यको तुलनामा क्रमशः ६८.६९ र ८२.७५ प्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ।
- अन्तःशुल्कः रु.१ खर्व ९७ अर्व १४ करोड लक्ष्य तोकिएकोमा रु.१ खर्व ३९ अर्व ७२ करोड संकलन भएको छ। यो लक्ष्यको तुलनामा ७०.८७ प्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ। अन्तःशुल्कको पैठारी तर्फ रु. ५१ अर्व ६१ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.३७ अर्व १४ करोड र आन्तरिक तर्फ रु.१ खर्व ४५ अर्व ५४ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.१ खर्व ०२ अर्व ५९ करोड संकलन भएको छ। पैठारी र आन्तरिक तर्फ लक्ष्यको तुलनामा क्रमशः ७१.९६ र ७०.४९ प्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ।
- आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा आन्तरिक राजस्व विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरुको कुनै बेरुजु सम्परीक्षण भएको देखिँदैन। आ.ब २०८०/०८१ को शुरुवातमा कुल बेरुजु रकम रु.७६ अर्व १ करोड ४२ लाख रहेकोमा सो आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्ममा आन्तरिक राजस्व विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरुको बेरुजु रकम रु.९९ अर्व ५७ करोड ७८ लाख ८४ हजार रहेको छ।
- विभाग र मातहत कार्यालयका कर्मचारीहरुलाई कर तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न विषयमा भौतिक तथा भर्चुअल रुपमा तालिम संचालन गरिएको छ। यसैगरी वर्ष भरीमा विभाग र अन्तर्गत कार्यालयमा कार्यरत विभिन्न कर्मचारीहरुलाई वैदेशिक तालिम, सेमिनार, अध्ययन भ्रमणमा सहभागी गराइएको छ।
- यस आ.ब.मा मू.अ.कर तर्फ २६,५४० करदाताहरू दर्ता गरिएको छ। यस आर्थिक वर्ष सम्ममा ३,३५,०१७ करदाताहरू मू.अ.करमा दर्ता भएका छन्।
- यस आ.ब.मा अन्तःशुल्क तर्फ यस वर्ष १,३७,२५९ करदातालाई अन्तःशुल्क इजाजत पत्र प्रदान तथा नविकरण गरिएको छ।
- आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को आषाढ मसान्त सम्ममा व्यावसायिक स्थायी लेखा नम्वर (PAN) जम्मा २०,२७,६८२ र व्यक्तिगत स्थायी लेखा नम्वर (P-PAN) जम्मा

४२,६७,१४६ प्रदान गरी कूल करदाता संख्या ६२,९४,०२६ पुगेको छ। साथै आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को अन्त्य सम्ममा सरकारी तथा अन्य संस्थाहरू गरी जम्मा ३३,३३० लाई Withholder PAN (W-PAN) प्रदान गरिएको छ।

- मदिरा तथा सूर्तीजन्य वस्तुहरु उत्पादन गर्ने उद्योगहरुले कच्चा पदार्थ राख्ने गोदाम, तयारी पदार्थ राख्ने गोदाम, निष्काशन गर्ने ठाउँमा सीसीटीभी क्यामरा राख्ने व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ।
- आ.व २०८०/०८१ मा ४४५० करदाताको पूर्ण कर परीक्षण सम्पन्न भएको छ। आय कर निर्धारण तर्फ रु.११ अर्व ३८ करोड ५० लाख आयकर निर्धारण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु.११ अर्व ९७ करोड १९ लाख आयकर निर्धारण भई लक्ष्यको तुलनामा १०५.१६ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ। त्यस्तै रु.२ अर्व ५० करोड मू.अ.कर निर्धारण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु. २ अर्व ३६ लाख मू.अ.कर निर्धारण भई निर्धारित लक्ष्यको ८०.१४ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ। अन्तःशुल्क तर्फ रु.१० करोड अन्तःशुल्क निर्धारण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु.१५ करोड १९ लाख अन्तःशुल्क निर्धारण भई निर्धारित लक्ष्यको तुलनामा १५१.९ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ। नोक्सानी घटाउने तर्फ रु. १५ अर्व ५० करोड लक्ष्य रहेकोमा रु. ५९ अर्व ७४ करोड नोक्सानी घटाई निर्धारित लक्ष्यको तुलनामा ३८५.४८ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ। जुन उत्साहजनक छ।

भाग-१

सामान्य जानकारी

१. सामान्य जानकारी

१.१ परिचय

स्रोत व्यवस्थापनको महत्वपूर्ण उपकरणको रुपमा आन्तिरक वित्त रहेको छ। आन्तरिक वित्तका श्रोत परिचालनका विभिन्न माध्यममध्ये आन्तरिक राजस्व संकलन प्रमुख हो। यो निर्विकल्प श्रोतको रुपमा रहेको आन्तरिक राजस्व परिचालनमा आन्तरिक राजस्व विभागको महत्वपूर्ण भूमिका रहि आएको छ। नेपालको कर प्रणालीलाई आधुनिकीकरण गर्ने, आन्तरिक कार्य प्रक्रिया सरलीकरण गर्ने, करदाताको कर सहभागिता लागत घटाउने, प्रविधिमैत्री जनशक्ति विकास गर्ने, विद्युतीय सुशासन कायम गर्ने, जोखिममा आधारित कर परीक्षण गर्ने, नतिजामा आधारित व्यावसायिक संगठन र कार्य विशिष्टिकरणको लागि संस्थागत सुधार गर्ने उद्देश्यले साविकका कर विभाग तथा मूल्य अभिवृद्धि कर विभागलाई एकीकृत गरी विक्रम संवत् २०५८ बैशाख २ गते कर विभागको रूपमा स्थापना भई सम्वत् २०५८ साल श्रावण १ देखि आन्तरिक राजस्व विभागको गठन भएको हो। विश्व अर्थतन्त्र र राष्ट्रिय अर्थतन्त्रलाई मुलुकको हित अनुकूल बनाउँदै नेपालको कराधारको संरक्षण गर्ने गरी नीतिगत सुधार गर्न नेपालको सार्वजनिक व्यवस्थापनको क्षेत्रमा आन्तरिक राजस्व विभाग एक आधुनिक संगठनको रूपमा रहेको छ।

नेपाल सरकारको कूल राजस्व मध्ये आधा हिस्सा भन्दा बढी यस विभागबाट सङ्कलन हुने गरेको छ। विभागले आयकर ऐन, मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, अन्तःशुल्क ऐन र मदिरा ऐन लगायतका कर कानूनको प्रशासन गर्दै आएको छ। आन्तरिक राजस्वको व्यवस्थापन र परिचालनका लागि विभागले १ ठूला करदाता कार्यालय, १ मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, ४३ आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरु र ३९ करदाता सेवा कार्यालयहरु समेत ८४ वटा कार्यालय मार्फत सेवा प्रदान गर्दै आएको छ। वर्तमान संगठनात्मक संरचना अनुसार यस विभाग अन्तर्गत करिब १७०१ जनशक्ति रहने गरी संगठन संरचना र दरबन्दी स्वीकृत भएको छ।

१.२ सोच, गन्तव्य, उद्देश्य, कार्यदिश, मान्यता, कार्य प्रणाली र प्रतिबद्धता

सोच (Vision)

फराकिलो कराधार, पारदर्शी एवं न्यायोचित कर प्रणालीमार्फत आर्थिक-सामाजिक विकासमा सहयोगी एवं सवल संगठनको रुपमा विकास गर्ने।

गन्तव्य (Mission)

उपयुक्त कर नीति तथा उत्कृष्ट सेवाको माध्यमबाट कर सहभागिता सुनिश्चित गर्ने।

समग्र उदेश्य (Overall Objective)

समतामुलक, प्रगतिशील, पारदर्शी र पूर्वानुमानयोग्य कर प्रणाली सुनिश्चित गर्ने।

कार्यदिश (Mandates)

- कर प्रशासन तथा सुधार
- कर नीति तर्जुमा र कार्यान्वयन
- करदाता सेवा र शिक्षा

- अनुसन्धान र विकास
- सूचना प्रविधि व्यवस्थापन

मूल्य मान्यता (Values)

- सदाचार
- व्यावसायिकता
- स्वच्छता
- सम्मान
- सहकार्य
- नवप्रवर्तन

विभागको कार्य प्रणाली

यस विभागले कर नीति एवम् कानून तर्जुमाको मस्यौदा तयार गर्नुका साथै आयकर, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क र अन्य कर नीति तथा कानूनहरुको कार्यान्वयन गर्ने गर्दछ। करको दायरा बिस्तार गर्ने, कर कानूनको परिपालना भए नभएको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने, करदाताको स्वेच्छिक कर सहभागिता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक कार्यप्रणाली तथा कार्यक्रम लागू गर्ने र कर जोखिममा आधारित भई कर परिक्षण तथा अनुसन्धान गर्ने, कर कानूनहरुको कार्यान्वयन गर्ने, गराउने कार्य गर्दै आइरहेको छ।

यस सन्दर्भमा आन्तरिक राजस्व व्यवस्थापन गर्ने, सूचना प्रविधिको उपयोग गर्दै करदाता सेवा प्रदान गर्ने, सबै करदाताको पहिचान दिने गरी स्थायी लेखा नम्बर जारी गर्ने, सूचना प्रविधिको उपयोगबाट करदाता र कर प्रशासनको प्रत्यक्ष सम्पर्क घटाउँदै कर सहभागिता बढाउने, कर संकलन लागत घटाउने, स्वयं कर निर्धारण प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्दै जोखिमको आधारमा सीमित करदाताको कर परीक्षण र अनुसन्धान गर्ने, डिजिटल कारोवारको प्रवर्द्धनलाई प्रोत्साहन गर्दै अनौपचारिक अर्थतन्त्रलाई करको दायरामा ल्याउन जोड दिने जस्ता कार्यनीति तथा कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै आएको छ। विभाग र अन्तर्गत कार्यालयको कार्य संचालन प्रक्रियामा कार्यमूलक कार्यप्रणाली अवलम्वन गरिएको छ।

प्रमुख कार्यहरु (Functions)

विभागबाट मुख्यतः करदाता सेवा, कर संकलन तथा प्रक्षेपण, कर फिर्ता, कर परीक्षण व्यवस्थापन, सूचना संकलन तथा जोखिम विश्लेषण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, कर नीति तर्जुमामा परामर्श, अन्तर्राष्ट्रिय कर प्रशासन सम्बन्धी कार्य, कर नीति कार्यान्वयनमा कानूनी राय प्रदान गर्ने, प्रशासकीय पुनरावलोकन गर्ने, अन्तःशुल्क प्रशासन गर्ने, वित्तीय सूचनाको अभिलेखका लागि सूचना प्रणालीको विकास एवम् प्रयोग र संस्थागत सुधार, क्षमता बिस्तार, आर्थिक प्रशासन, कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी कार्यहरु सम्पादन गरिन्छ।

विभागले प्रशासन गर्ने मुख्य ऐन, नियमहरु

ऐनहरु	नियमहरु
मदिरा ऐन, २०३१	मदिरा नियमहरु, २०३३
मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२	मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३
आयकर ऐन, २०५८	आयकर नियमावली, २०५९
अन्तःशुल्क ऐन, २०५८	अन्तःशुल्क नियमावली, २०५९
सालबसाली आर्थिक ऐन	

विभागको प्रतिवद्धता

समृद्ध नेपाल र सुखी नेपाली" को राष्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्ने दीर्घकालीन सोचलाई साकार पार्न करदाता, लगानीकर्ता र आम नागरिकले अपेक्षा गरेको आदर्श कर प्रणालीबाट स्वच्छता, समानता, तटस्थता र पारदर्शिता कायम गरी कर प्रशासन र करदाताबीच आपसी विश्वासको वातावरण श्रृजना गर्दै स्वेच्छिक कर सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने, कर कानूनको परिपालनामा जोड दिने, प्रकृयागत सरलीकरण गरी करदातालाई सरल सहज सेवा प्रदान गरी आन्तरिक राजस्व परिचालनमा महत्वपूर्ण योगदान दिने यस विभागको प्रतिबद्धता रहेको छ। उत्कृष्ट सेवा प्रवाहद्वारा करदातामैत्री , प्रविधिमैत्री र लगानीमैत्री कर प्रणालीको कार्यान्वयन गर्दै दक्ष एवं व्यावसायिक कर प्रशासनको परिचय दिन विभाग कटिबद्ध छ।

१.३ संगठनात्मक संरचना र जनशक्ति व्यवस्थापन

करको दायरा विस्तार, स्वयं कर निर्धारण तथा स्वतःस्फूर्त कर परिपालना, गुणस्तरीय कर परीक्षण र प्रभावकारी अनुसन्धान, देशव्यापी रुपमा कर सम्बन्धी चेतनाको अभिवृद्धि व्यवहारिक तथा आवश्यकतामा आधारित करदाता शिक्षा , चुस्त र पारदर्शी सेवा प्रवाह जस्ता आधारभूत मान्यताहरुलाई सार्थक तुल्याउन आन्तरिक राजस्व विभागको संगठनात्मक संरचना पूर्णतया कार्यमूलक प्रणाली (Functional System) अनुरुप कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। विभागमा चार महाशाखाहरू रहेका छन्। प्रत्येक महाशाखा प्रमुखको रुपमा रा.प. प्रथम श्रेणीको उपमहानिर्देशक र प्रत्येक शाखामा रा.प द्वितीय श्रेणीको निर्देशक रहने व्यवस्था छ। यसका अतिरिक्त महानिर्देशकको प्रत्यक्ष मातहतमा रहने गरी प्रशासकीय पुनरावलोकन शाखा रहेको छ। जनशक्ति सहितको विस्तृत विवरण अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ।

(क) नीति विश्लेषण तथा व्यवस्थापन महाशाखा

यस महाशाखा अन्तर्गत अन्तर्राष्ट्रिय कर शाखा, कर प्रणाली सुधार शाखा, नीति विश्लेषण शाखा, कर परीक्षण पुनरावलोकन शाखा, योजना तथा मानव संसाधन विकास शाखा, कानून शाखा, सामान्य प्रशासन शाखा र आर्थिक प्रशासन शाखा रहेका छन्।

(ख) सञ्चालन महाशाखा

यस महाशाखा अन्तर्गत करदाता सेवा शाखा, कर परीक्षण व्यवस्थापन शाखा, राजस्व संकलन तथा प्रक्षेपण शाखा, बक्यौता तथा बेरुजू शाखा, अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा र कर फिर्ता शाखा रहेका छन्।

(ग) अन्तःशुल्क तथा अनुसन्धान महाशाखा

यस महाशाखा अन्तर्गत अन्तःशुल्क व्यवस्थापन शाखा र अन्तःशुल्क नीति विश्लेषण तथा विकास शाखा, अन्तःशुल्क प्रयोगशाला, अनुसन्धान शाखा, सूचना संकलन तथा जोखिम विश्लेषण शाखा रहेका छन्।

(घ) सूचना प्रविधि व्यवस्थापन महाशाखा

यस महाशाखा अन्तर्गत व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखा, सूचना संचार प्रविधि शाखा र सूचना प्रविधि परिपालना तथा सुरक्षा शाखा रहेका छन्। यस महाशाखाले समग्र कर प्रणालीलाई प्रविधिको सञ्जालमा आवद्ध गर्न र तदनुरूप कार्य सञ्चालन गर्न मातहत कार्यालय एवं करदाताहरूलाई सहजीकरण गर्ने गर्दछ।

१.४ आगामी सुधारको सोच

आगामी दिनमा समग्र विभागको व्यवसायिकताको प्रवर्द्धनबाट प्रभावकारी राजस्व परिचालनका लागि देहायका क्षेत्रहरुमा समसामयिक सुधारका कार्यहरु सम्पादन गर्नुपर्ने देखिन्छः-

१. कर प्रणाली सुधार

- उपभोक्तालाई विलिङ्ग प्रणालीमा आकर्षित गर्न डिजिटल माध्यमबाट भुक्तानी गरिएको मूल्य अभिवृद्धि करको १० प्रतिशत रकम उपभोक्तालाई फिर्ता दिने व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ।
- Tax Administration Diagnostic Assessment Tool (TADAT) प्रतिवेदन, Business Process Re-Engineering (BPR), High Level Tax Reform Committee (HLTRC) को सुझावका आधारमा समग्र प्रणाली पुर्नसंरचना गर्ने,
- बैक तथा वित्तिय संस्थामा पेश गरिएका विवरण र कर सूचना प्रणालीमा पेश भएका विवरणबीच आबद्धता कायम गर्ने स्वचालित प्रणाली विस्तार गरी लागू गरिनेछ।
- आन्तरिक राजस्व परिचालन रणनीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ।
- अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा आएको परिवर्तन तथा हाम्रो परिवर्तित परिवेशलाई समेत आत्मसात गर्दै कर कानूनमा समय सापेक्ष सुधार गरिने छ।
- सूचना, प्रमाण र अन्वेषणमा आधारित अनुसन्धान, जोखिमका सूचकमा आधारित गुणस्तरीय कर लेखापरीक्षण, कारोबारमा आधारित करदाताको वर्गीकरण, कार्यगत कार्यबोझमा आधारित संगठनात्मक व्यवस्था, पेशागत दक्षतामा आधारित व्यावसायिक कर प्रशासन, न्यायिक सिद्धान्तमा आधारित कर निर्धारण र पुनरावलोकन, स्वयं घोषणामा आधारित कर प्रणाली अवलम्वन गरी कर प्रशासन सञ्चालन गरिनेछ।
- खोज एवम् अनुसन्धानमा आधारित कर नीति तर्जुमा, करदाताको आवश्यकतामा आधारित चेतनामूलक कर शिक्षा, सूचना प्रविधिमा आधारित करदाता सेवा प्रवाह, वैज्ञानिक प्रक्षेपणमा आधारित कर राजस्वको लक्ष्य निर्धारण गरी लक्ष्य अनुसार प्रगती हासिल गरिनेछ।
- कराधार क्षयीकरण, मुनाफाको स्थानान्तरण तथा आयमा खण्डीकरण जस्ता अभ्यासबाट हुने करछलीको रोकथाम तथा न्यूनीकरणको लागि हस्तान्तरण मूल्यसम्बन्धी निर्देशिकाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ।

- अन्तर्राष्ट्रिय कर नीति अन्तर्गत दोहोरो कर मुक्ति सम्झौता, मूल्य हस्तान्तरण, कर लेखा परीक्षण, कर सम्बन्धी सूचनाको आदान प्रदान समेतलाई व्यवहारिक रूपमा नै कार्यान्वयन गर्ने क्षमता अभिवृद्धि गर्ने तर्फ जोड दिइनेछ।

२. कार्यप्रणाली सुधार

- प्रविधिमैत्री कर प्रणालीको माध्यमबाट प्रक्रियागत सरलीकरण गरिनेछ।
- विद्युतीय माध्यमबाट कर दाखिला गर्न सक्ने प्रणालीलाई थप परिमार्जन गरिनेछ।
- विभाग तथा मातहत कार्यालयहरूबाट करदाता शिक्षा, सूचना, सञ्चार, अन्तरक्रिया लगायत अन्य जागरणका कार्यहरू सम्पादन गरिने छन्।
- नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था, लेखापरीक्षक संघ लगायतका सम्बद्ध निकायहरूसँग करका विविध पक्षमा र कर कानून कार्यान्वयन सम्बन्धमा आवश्यक राय परामर्श लिने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ।

३. करको दायरा बिस्तार

- आय आर्जन र व्यवसाय गर्ने सबैलाई स्थायी लेखा नम्बर प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिई थप करदातालाई करको दायरामा ल्याइने छ।
- करको दर बढाउने भन्दा करको दायरा विस्तारलाई प्राथमिकता दिई कराधारलाई थप फराकिलो बनाउँदै लगिने छ।
- करदाता दर्ता गर्न आवश्यक कागजात, दर्ता सम्बन्धी अभिलेखमा परिवर्तनको सूचना दिने प्रकृया र करदाता दर्ता तथा दर्ता खारेजी सम्बन्धी कार्यहरुलाई चुस्त र पारदर्शी बनाउँदै लगिनेछ।
- करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिई पूरानो अभिलेखलाई सूचना प्रविधिमा आधारित अभिलेखमा रूपान्तरण गरिनेछ। करदाताको अभिलेख तथा कम्प्युटर प्रणालीमा रहेका सूचना एवं अभिलेखहरूको सुरक्षाको विशेष व्यवस्था गरिने छ।
- विश्वव्यापी राजनीतिक, आर्थिक संकट र महामारीवाट मुलुकको अर्थतन्त्रको पुनरुत्थान गर्दै दिगो र फराकिलो कराधार निर्माण र संरक्षण गर्न प्रविधिमैत्री कर प्रशासन मार्फत राजस्वको दायरा विस्तारमा जोड दिईनेछ।

४. कर परिपालनामा सुधार

- सबै प्रकारका आर्थिक सूचनाहरु विभागको सूचना प्रविधि प्रणालीमा प्राप्त हुने गरी एकीकृत सूचना प्रणालीको विकास गरि कर परिपालनाको स्तर सुधार गरिनेछ।
- व्यावसायिक कारोबारको भुक्तानी विद्युतीय माध्यम वा क्यू आर कोड मार्फत गर्दा व्यावसायिक खातामा भुक्तानी गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्थालाई कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ।
- करदाता शिक्षा तथा सचेतनाको अभियानको माध्यमवाट कर परिपालना बढाउने कार्यलाई अभियानको रुपमा अगाडि बढाइने छ।

- विगतमा ठूलो परिमाणमा नक्कली बिल विजकको प्रयोगबाट मूल्य अभिवृद्धि कर छली भएको प्रकरणलाई ध्यानमा राखी मूल्य अभिवृद्धि कर छली नियन्त्रण गर्न नीतिगत तथा प्रणालीगत व्यवस्था गरिनेछ।
- स्थलगत अनुगमन तथा सूचना प्रविधिको माध्यमबाट अनुगमन गरी कर परिपालना बढाइनेछ। कर कानूनको अवज्ञा गर्नेहरूलाई कानून बमोजिम सजायको दायरामा ल्याइनेछ।
- कुनै पेशा तथा व्यावसायिक प्रयोजनका लागि बैंकहरूमा खाता खोल्दा वा अन्य कारोवार गर्दा स्थायी लेखा नम्वर अनिवार्य रूपमा उल्लेख गर्ने व्यवस्थालाई अझ ब्यापक बनाइने, साथै व्यावसायिक प्रयोजनका लागि निश्चित रकम भन्दा बढीको ऋण लिंदा वा भुक्तानी गर्दा सो को जानकारी सम्बन्धित बैंक र करदाताले आफ्नो दर्ता रहेको आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई दिनुपर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।
- कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गर्दा राजस्व अनुसन्धान विभागले संचालनमा ल्याएको VCTS प्रणालीमा भएको तथ्याङ्क तथा भन्सार विभागमा रहेको ASYCUDA WORLD प्रणालीमा रहेको तथ्याङ्क समेतको उपयोग गरिने छ।

५. न्यून बिजकीकरण नियन्त्रण

- आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वजेट बक्तव्य बमोजिम मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका सबै करदाताले क्रमशः अनिवार्य रुपमा विद्युतीय प्रणालीबाट बिजक जारी गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। बार्षिक रु २५ करोड भन्दा वढीको कारोवार गर्ने सबै करदाताको कारोवारलाई केन्द्रीय बीजक अनुगमन प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ
- व्यापार व्यवसायको क्षेत्रमा आयात निर्यात गर्दाको अवस्थामा भन्सारमा हुने न्यून मूल्याङ्कन, घर जग्गाजमिनको खरिद विक्रीमा मालपोत कार्यालयमा हुने न्यून मूल्याङ्कन, बजारमा बस्तु तथा सेवा बिक्री वितरणमा हुने न्यून बिजकीकरण र घर जग्गा बहालमा हुने न्यून घोषणाले राजस्व परिचालनको थप सम्भाव्यतामा नकारात्मक असर परेको छ। हरेक क्षेत्रमा हुने यस्तो न्यून बिजकीकरण र मूल्याङ्कन नियन्त्रण गर्न सम्बद्ध सबै क्षेत्रसँग सहकार्य गरिनेछ।
- बजार अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ।

६. कर सूचना सञ्जाल र अनुसन्धान

- कर प्रशासनमा इन्टेलिजेन्स युनिट खडा गरी सूचना प्राप्ति वर्गीकरण, एकीकरण र विश्लेषण गर्ने प्रणालीको विकास गरिनेछ।
- कर प्रशासनबाट प्रदान हुने सेवालाई पेपरलेस, फेसलेस र कन्ट्याकलेस बनाउन र कर सम्बन्धी सूचना विश्लेषण गर्न कृत्रिम बौद्धिकताको प्रयोग गरिनेछ।
- करदाता तथा कारोवार सम्बन्धी सूचनाहरुलाई एकीकृत सूचना प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ। राष्ट्रिय परिचयपत्र, नेपाल राष्ट्र बैक तथा नागरिक एप्समा रहेका महत्वपूर्ण सूचना आदानप्रदान गर्ने गरी सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ।

- करको दायरामा नआएका विलासी जीवनशैली अपनाउने व्यक्तिहरूको विभिन्न श्रोतबाट सूचना संकलन गरी एकीकृत सूची तयार गर्ने, निगरानी बढाई करको दायरामा ल्याउने कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ।
- उद्योग, व्यापार, पेशा, व्यवसाय, संस्था दर्ता गर्ने साथै अन्य नियमनकारी निकायहरू नेपाल राष्ट्र बैंक, उद्योग विभाग, बाणिज्य आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग, सहकारी विभाग, यातायात व्यवस्था विभाग, महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका, नगरपालिका लगायतका निकायहरू र कर प्रशासनबीच विद्युतीय माध्यमबाट दर्ताकै अवस्थाको सूचना प्राप्त गरी करमा दर्ता नगरी कारोबार गर्न नपाइने व्यवस्था मिलाइनेछ।
- राजस्व प्रशासनका विभिन्न क्षेत्र बीच प्राविधिक विषयहरूमा समन्वयात्मक ढंगले नीति निर्माणमा सुझाव आदान प्रदान गर्न तथा कार्यान्वयन तहमा देखिएका समस्या समाधान गर्न प्राविधिक समितिहरू गठन गरी कार्यगत समन्वय कायम गरिनेछ।

७. कर परीक्षण सम्बन्धी

- कर परीक्षण तथा अनुसन्धानलाई स्वच्छ पारदर्शी तथा आधुनिक बनाउन ई-एसिसमेन्ट तथा फेसलेस अडिटको प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ।
- विद्यमान कर परीक्षण नीतिमा पुनरावलोकन, कर परीक्षण निर्देशिका परिमार्जन र कर परीक्षण सम्बन्धी प्रतिवेदन प्रणालीमा एकरुपता र प्रभावकारिता ल्याइ कर परीक्षणमा सूचना प्रविधिको उपयोग गरिनेछ।
- कर परीक्षण पुनरावलोकन प्रणालीलाई अझ तथ्यपरक र मार्गदर्शक वनाउन विशेषज्ञहरूको सेवा लिने व्यवस्था मिलाईनेछ।
- करदाताको कर परीक्षण छनौट सम्बन्धमा नयाँ मापदण्ड निर्धारण गरी लागू गरिनेछ।
- कर विवरण पेश भएको वा पेश गर्नु पर्ने मितिले ४ वर्षभित्र कर परीक्षण सम्पन्न गर्ने गरी कार्ययोजना बनाई लागू गरिने छ। कर परीक्षण गर्दा स्थलगत रुपमा करदाताको परिसरमा गई गर्ने कार्यबाट यथार्थताको सुनिश्चितता गरिनेछ।

८. कर बक्यौता असूली तथा बेरुजू फछ्यौंट

- बक्यौता संकलनको लागि विगत बर्षहरुमा जस्तै यस वर्ष पनि कार्ययोजना बनाई संकलन कार्यमा कडाई गरिनेछ।
- राजस्व न्यायाधीकरण लगायत अन्य न्यायिक निकायमा धेरै मुद्दा टुङ्गो लाग्न बाँकी रहेको कारणले कर संकलनमा असर परेको र ठूलो बक्यौता अंक रहेको हुँदा शिघ्र न्याय निरुपणका लागि विभाग तथा कार्यालयहरुवाट गर्नुपर्ने कार्यहरु तत्काल सम्पादन गरिने र आवश्यक सहजीकरण गरिने छ।

९. अन्तःशुल्क व्यवस्थापन

- अन्तःशुल्क प्रशासनलाई सूचना प्रविधमैत्री बनाइनेछ। भौतिक नियन्त्रणमा आधारित सबै प्रतिष्ठानहरुमा जडित IP Camera कार्यालय तथा विभागमा समेत लिंक गराइ कार्यालय तथा विभागबाट समेत अनुगमन गर्न सकिने प्रणालीको विकास गरिनेछ।
- अन्तःशुल्क तर्फ हाल कार्यान्वयनमा रहेको भौतिक नियन्त्रण प्रणालीलाई क्रमश स्वयं निष्काशन प्रणालीमा रूपान्तरित गर्ने नीति अनुरूप सूर्ति तथा सूर्तिजन्य पदार्थलाई स्वयं निस्काशन प्रणालीमा लगिएको छ। ती वस्तुहरू कारखानाबाट निष्काशन गर्दा स्टीकर लगाउनु पर्ने व्यवस्थालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ।
- नक्कली स्टिकरको प्रयोग गर्ने र स्टिकर नै प्रयोग नगर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्न आकस्मिक निरीक्षण टोली गठन गरी प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ।
- अन्तःशुल्कमा हुने चुहावटलाई नियन्त्रण गर्न नियमित अनुगमन गरी देखिएका अनियमितता समेतलाई आधार लिई अन्य स्रोतहरुबाट समेत प्राप्त हुने सूचनाहरुको विश्लेषण गरी तत्काल अनुसन्धान र कारवाही गरिनेछ।
- अन्तःशुल्क प्रशासनलाई आधुनिक कर प्रणाली तथा विभागको सूचना प्रविधि प्रणालीमा आन्तरिकीकरण गरिनेछ।
- मदिरा एवं चुरोटको बिक्री वितरण नियमनलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ।
- मदिरा र सुर्तीजन्य पदार्थहरू र अन्य उपभोग्य सामाग्री एकै स्थानवाट बिक्री वितरण गर्न नपाइने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागू गरी निरन्तर अनुगमन गरिनेछ।

१०. सूचना प्रविधिको प्रयोग

- केन्द्रीय बिजक अनुगमन प्रणाली, आशिकुडा, भिसिटिएस सूचना प्रणाली र भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख सूचना प्रणाली बीच अन्तर आवद्धता कायम गरी एकीकृत करदाता सूचना प्रणालीको विकास गरिनेछ।
- कर प्रशासनको कार्य प्रक्रिया सरलीकरण गर्न र करदाताको कर परिपालना सहज बनाउन बिजनेस प्रोसेस रि-इन्जिनियरिङ्गको आधारमा सेवा प्रवाहलाई सरल, सहज र विश्वसनीय बनाइनेछ।
- कर सूचना प्रणालीमा भण्डारण भएका तथ्यांकलाई भरपर्दो र प्रभावकारी बनाउन नियमित रुपमा प्रणाली अडिट गरिनेछ।
- स्थानीय तहसँग समन्वय र सहकार्य गरी एकीकृत रुपमा करदात दर्ता गर्ने र करका विवरण संकलन गर्ने कार्यमा सहयोग आदान प्रदान गर्न सूचना प्रणालीको विकास गरिनेछ।
- करदाता र कर प्रशासनले प्रयोग गर्ने सूचना प्रविधि प्रणालीबीच अन्तरआवद्धता कायम गरी करदाता पोर्टलबाट दाखिला हुने सबै विवरण एपिआई मार्फत समेत दाखिला गर्न सक्ने गरी विभागको प्रणालीमा परिमार्जन गरिनेछ।
- विद्युतीय भुक्तानी मार्फत राजस्व दाखिला गर्न सक्ने व्यवस्था शुरुवात भइसकेको सन्दर्भमा नेपाल राष्ट्र बैक समेतसँगको सहकार्यमा उक्त प्रणालीलाई अझ व्यापक र बिस्तारित रुपमा संचालन गरिने छ।

११. पुनरावलोकन तथा पुनरावेदन प्रणाली

विभागको प्रशासकीय पुनरावलोकन सम्बन्धी व्यवस्थालाई छरितो र करदाताहरूमा न्यायिक मनको प्रयोग भएको अनुभूति हुने गरी व्यवस्थित गरिनेछ।

१२. संगठनात्मक तथा भौतिक व्यवस्था

- करदाताको संख्या र कारोबारको प्रकृतिअनुसार आन्तरिक राजस्व कार्यालय र करदाता सेवा कार्यालयको विस्तार एवम् स्तरोन्नति गरिनेछ।
- आन्तरिक राजस्व विभागको कार्यबोझ तथा विशेषज्ञतालाई ध्यान दिई विभागको विद्यमान संगठन, जनशक्ति र कार्यप्रणालीको पुनरावलोकन गरी सांगठनिक संरचनालाई अझ बढी सुदृढ गरिनेछ।
- करदातामैत्री सेवा सञ्चालनका लागि सुविधाजनक भवन निर्माण गर्ने र कार्यालयमा आवश्यक पर्ने सवारी साधन, विद्युतीय उपकरण एवं फर्निचरको व्यवस्था गरिनेछ।
- कर परीक्षणको कार्यमा करदातासंगको प्रत्यक्ष भेटघाट हुने विद्यमान कार्यविधिलाई फेसलेस बनाइ यसलाई थप पारदर्शी र परिणामुखी बनाउनका लागि विभागमा आवश्यक संरचना विस्तार गरिने छ।

१३. जनशक्ति विकास तथा तालिम

- कर प्रशासनमा कार्यरत जनशक्तिलाई शीपयुक्त, क्षमतायुक्त, सदाचारी र मनोवलयुक्त वनाउन नियमित तथा विशेष प्रकारका प्रशिक्षण कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ।
- कर परीक्षणको गुणस्तर बृद्धि गर्न कर अधिकृतहरूको क्षमता र कार्य अनुभवको आधारमा मात्र कर परीक्षणको जिम्मा दिइनेछ।
- , कर अधिकृतहरूलाई कर परीक्षण तथा अनुसन्धानमा अझ बढी जिम्मेवार बनाउन कर निर्धारणको गुणस्तर र प्रशासकीय पुनरावलोकन तथा आन्तरिक पुनरावलोकनमा देखिएका तथ्यहरूलाई अभिलेखीकरण गरी कार्य सम्पादन मूल्यांकनसँग आबद्ध गरिनेछ।
- सेवामा प्रवेश गर्ने नव प्रवेशी अधिकृतहरूलाई कर सम्वन्धी सघन तालिम दिएर मात्र पदस्थापन गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

१४. अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगको परिचालन

- विभागका आवधिक रणनीतिक तथा सुधार योजनाहरु कार्यान्वयन गरी नेपालको समग्र कर प्रणालीलाई प्रतिष्पर्धी , करदाता मैत्री र क्षमतायुक्त बनाउन द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय विकास सहायताहरुलाई परिचालन गरिने छ।
- विकास साझेदारबाट प्राप्त सहायता र सहयोगलाई विभागको संस्थागत क्षमता र कर्मचारीको क्षमता विकास तथा प्रणाली सुधारमा केन्द्रीत गर्दै नेपालको कर प्रणालीलाई अन्तराष्ट्रिय स्तरको बनाइने छ।

भाग-२
समष्टिगत उपलब्धि

२. आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को समष्टिगत उपलब्धि

कर प्रणालीमा निरन्तर सुधार गर्दै करको दायरा विस्तार गर्न आन्तरिक राजस्व विभाग क्रियाशील रहेको छ। राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा प्रतिपादन गरिएका कर सम्बन्धी नवीनतम मान्यता, प्रविधि, उपकरणको अवलम्बन एवम् प्रशासनिक संरचनाको समसामयिक सुधारका कारणले पछिल्ला बर्षहरूमा करको आधार तथा दायरा फराकिलो हुँदै गएको छ।

प्रविधिमैत्री कर प्रशासन, करको दायरा विस्तार, चुहावट नियन्त्रण, करदातामैत्री वातावरण श्रृजना गरी करदाता सेवाको गुणस्तरमा वृद्धि, कर सहुलियत तथा सुविधा वृद्धि, राजस्व जोखिमका सूचकांकमा आधारित कर परीक्षण तथा अनुसन्धान, कर्मचारीको क्षमता तथा दक्षता विकास जस्ता कार्यनीतिहरू अवलम्बनको फलस्वरुप स्वेच्छिक कर सहभागिता अभिवृद्धि हुँदै आएको छ। पछिल्ला आर्थिक बर्षहरूमा राजस्व वृद्धि भएको भएता पनि यस आर्थिक वर्षमा आर्थिक क्रियाकलापमा आएको संकुचन, अन्तःशुल्कजन्य पदार्थको उत्पादन र उपभोगमा आएको गिरावट तथा सेयर कारोवार र घरजग्गाको कारोवारमा अपेक्षाकृत सुधार हुन नसक्नु लगायतका कारणहरुले आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा राजस्व संकलनको लक्ष्य हासिल गर्न सकिएन।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को लागि अर्थ मन्त्रालयबाट आन्तरिक राजस्व विभागलाई रु. ६ खर्व ७७ अर्व ७३ करोड लक्ष्य तोकिएको थियो। विभागवाट यस आर्थिक वर्षमा जम्मा रु.५ खर्व ३३ अर्व ३ करोड राजस्व संकलन भई लक्ष्यको तुलनामा ७८.६५ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ। आ.व. २०७९/०८० को तुलनामा आ.व. २०८०/०८१ को राजस्व संकलनको वृद्धि ११.०८ प्रतिशत हुन गएको देखिन्छ। यसैगरी आन्तरिक राजस्व विभाग अन्तर्गत गत वर्षको यसै अवधिसँग तुलना गर्दा आयकर संकलनमा वृद्धिदर १२.७८ प्रतिशत रहेको देखिन्छ भने मूल्य अभिवृद्धि कर संकलनमा १०.६६ प्रतिशत वृद्धि भएको छ। अन्तःशुल्क संकलनमा भने १.३२ प्रतिशतले नकरात्मक वृद्धि भएको छ। यस प्रगति समीक्षामा राजस्व परिचालनको समग्र अवस्था र संरचनागत विश्लेषण तथा यस वर्षको कर नीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट प्राप्त महत्वपूर्ण उपलब्धिहरूको विश्लेषण निम्नानुसार गरिएको छ।

- **मूल्य अभिवृद्धि करः** रु. ४ खर्व २५ अर्व ८८ करोड लक्ष्य निर्धारण भएकोमा रु.३ खर्व १४ अर्व ६३ करोड संकलन भएको छ। यो लक्ष्यको तुलनामा ७३.८७ प्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ। सो मध्ये भन्सार प्रशासनबाट पैठारीतर्फ रु.२ खर्व ६८ अर्व ६७ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.१ खर्व ८४ अर्व ४५ करोड र आन्तरिक तर्फ रु.१ खर्व ५७ अर्व २२ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.१ खर्व ३० अर्व १० करोड संकलन भएको छ। पैठारी र आन्तरिक तर्फ लक्ष्यको तुलनामा क्रमशः ६८.६९ र ८२.७५ प्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ।

- **आयकरः** रु.२ खर्व ९८ अर्व ३६ करोड लक्ष्य तोकिएकोमा रु.२ खर्व ४१ अर्व ९६ करोड संकलन हुन गई लक्ष्यको तुलनामा ८१.१० प्रतिशत प्रगति भएको छ।

- **अन्तःशुल्कः** रु.१ खर्व ९७ अर्व १४ करोड लक्ष्य तोकिएकोमा रु.१ खर्व ३९ अर्व ७२ करोड संकलन भएको छ। यो लक्ष्यको तुलनामा ७०.८७ प्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ। भन्सार प्रशासनबाट संकलन हुने अन्तःशुल्कको पैठारी तर्फ रु. ५१ अर्व ६१ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.

३७ अर्व १४ करोड र आन्तरिक तर्फ रु.१ खर्व ४५ अर्व ५४ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.१ खर्व २ अर्व ५९ करोड संकलन भएको छ। पैठारी र आन्तरिक तर्फ लक्ष्यको तुलनामा क्रमशः ७१.९६ र ७०.४९ प्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ।

- **शिक्षा सेवा करः** रु.२ अर्व ८१ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.३ अर्व २६ करोड संकलन भई ११६.१४ प्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ।

- **स्वास्थ्य सेवा कर (स्वास्थ्य सेवा जोखिम कर समेत)** रु.१० अर्व ५ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.६ अर्व ५९ करोड संकलन भई ६५.६३ प्रतिशत भएको देखिन्छ।

२.१ कूल गार्हस्थ उत्पादनसँग राजस्व परिचालनको अनुपात

तालिका १ : कूल गार्हस्थ उत्पादनमा राजस्व परिचालनको अनुपात

(रु. अर्वमा)

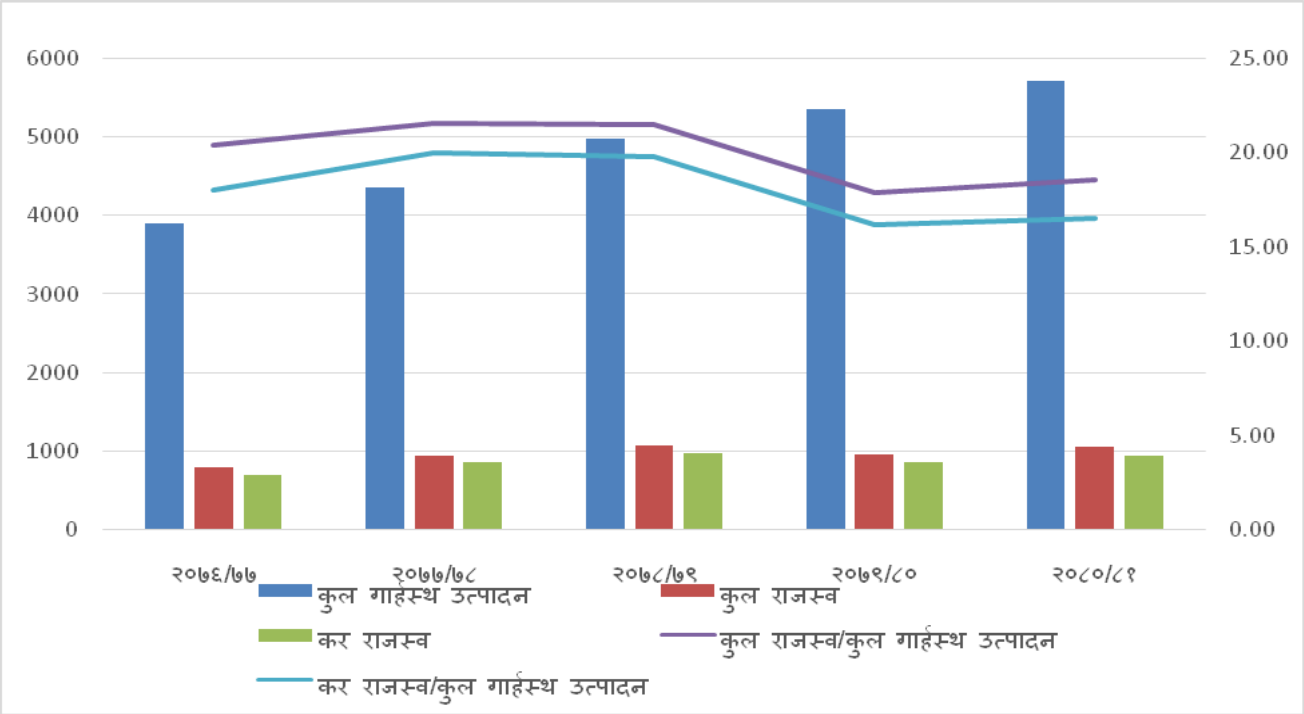
आर्थिक वर्ष	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
कुल गार्हस्थ उत्पादन	३८८८.७	४३५२.५५	४९७६.६	५३४८.५३	५७०४.८
कुल राजस्व	७९३.७५	९३८.३२	१०६७.९६	९५७.१५	१०५८.९
कर राजस्व	७००.०५	८७०.११	९८४.१६	८६५.६२	९४४.६
कुल राजस्व/कुल गार्हस्थ उत्पादन	२०.४१	२१.५६	२१.४६	१७.९०	१८.५६
कर राजस्व/कुल गार्हस्थ उत्पादन	१८.००	१९.९९	१९.७८	१६.१८	१६.५६

आ.व. २०७६/७७ मा कूल गार्हस्थ उत्पादनमा राजस्वको अनुपात २०.४१ प्रतिशत रहेकोमा आ.व २०७७/०७८ र आ.व. २०७८/०७९ मा यो अनुपातमा केहि बृद्धि भई क्रमश २१.५६ र २१.४६ रहेको थियो। तर अर्थतन्त्रका आन्तरिक तथा बाह्य क्षेत्रमा सिर्जित प्रतिकूलताहरुका कारण आ.ब.२०७९/०८० मा भने यस्तो दर १७.९० प्रतिशतमा सीमित हुन पुगेकोमा आ.व.२०८०/०८१ मा केही सुधार भै यो अनुपात १८.५६ रहेको छ।

आ.व. २०७६/०७७ मा विश्वव्यापी कोभिड-१९ महामारीको प्रकोप शुरु भएको अवस्थामा सो आ.व.मा राजस्व परिचालनमा केही कमी आएता पनि सो पछि पनि विभिन्न प्रतिकूलताकाबीच पनि राजस्वको परिचालन वढ्दै गएको देखिन्छ। आ.व. २०७६/०७७ कूल गार्हस्थ उत्पादनमा राजस्वको अनुपात घटेको देखिएतापनि सरकारको कोभिड-१९ विरुद्धको खोप अभियान तथा अन्य नीतिगत प्रोत्साहनले अर्थतन्त्र चलायमान हुन गई सो आ.व. पछि कूल गार्हस्थ उत्पादनमा राजस्वको अनुपात बृद्धि हुँदै गएको देखिन्छ, यद्यपि सो अवधिमा समेत मुलुकका आन्तरिक तथा वाह्य क्षेत्रको अवस्था अर्थतन्त्रको लागी सन्तोषप्रद रहन सकेको थिएन। यसैगरी कूल गार्हस्थ उत्पादनमा कर राजस्वको अनुपात आ.व. २०७६/०७७ मा १८.०० प्रतिशत रहेकोमा आ.व २०७७/०७८ मा १९.९९ प्रतिशत र

आ.व.२०७८/०७९ मा १९.७८ प्रतिशत आ.ब.२०७९/०८० मा १६.१८ प्रतिशत रहेको थियो। आ.ब.२०८०/०८१ मा भने यस्तो प्रतिशत केही बृद्धि भई १६.५६ मा पुगेको देखिन्छ। यसरी आ.व २०८०/०८१ मा गत आ.व. को तुलनामा कूल गार्हस्थ उत्पादनमा कूल राजस्व एवम् कर राजस्वको अनुपात दुवै अनुपातहरुमा बृद्धि आएको देखिन्छ। अर्थतन्त्रलाई चलायमान बनाउने सरकारले अवलम्वन गरेका विभिन्न उपकरणको प्रभावकारी कार्यान्वयनको कारण आर्थिक गतिविधिमा आएको बृद्धिको परिणाम नै राजस्व परिचालनमा समेत सकारात्मक प्रभाव परेको देखिन्छ।

चित्र नः १ कुल गार्हस्थ उत्पादनमा राजस्व परिचालनको अनुपात

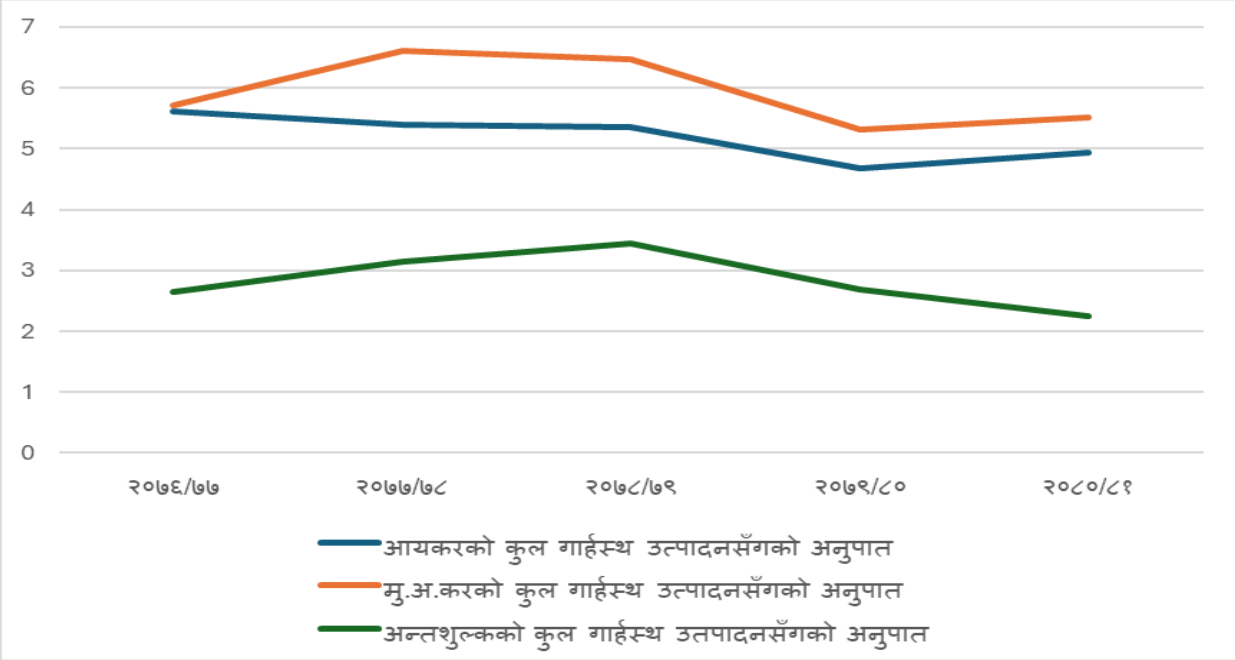

२.२ कूल गार्हस्थ उत्पादनसँग मूल्य अभिबृद्धि कर, आयकर र अन्तःशुल्क परिचालनको अवस्था

तालिका २ :कूल गार्हस्थ उत्पादनमा मू.अ.कर, आयकर र अन्तःशुल्कको अनुपात

आर्थिक वर्ष	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
आयकरको कुल गार्हस्थ उत्पादनसँगको अनुपात	५.६१	५.३९	५.२३	४.७१	४.९३
मु.अ.करको कुल गार्हस्थ उत्पादनसँगको अनुपात	५.७२	६.६१	६.३२	५.३६	५.५१
अन्तशुल्कको कुल गार्हस्थ उतपादनसँगको अनुपात	२.६५	३.१४	३.३५	२.६७	२.२४

चित्र नं. २ कुल गार्हस्थ उत्पादनमा मू.अ.कर, आयकर तथा अन्तःशुल्कको अनुपात

तालिका २ मा कूल गार्हस्थ उत्पादनसँग मूल्य अभिवृद्धि कर, आयकर र अन्तःशुल्कको अनुपात विश्लेक्षण गरिएको छ। आयकरतर्फ कूल गार्हस्थ उत्पादनसँगको अनुपातमा आ.व. २०७६/०७७ मा ५.६१ प्रतिशत रहेकोमा आ.व २०८०/०८१ मा ४.९३ प्रतिशतमा झरेको छ जवकी यस्तो अनुपात २०७७/०७८ र २०७८/०७९ र २०७९/०८० मा क्रमश ५.३९, ५.२३ र ४.७१ प्रतिशत रहेको थियो।

कूल गार्हस्थ उत्पादनमा मूल्य अभिवृद्धि करको अनुपात आ.व.२०७६/०७७ मा ५.७२ प्रतिशत, २०७७/०७८ मा ६.६१ प्रतिशत, आ.व २०७८/०७९ मा ६.३२ प्रतिशत र आ.व. २०७९/०८० मा ५.३६ प्रतिशत र आ.व.२०८०/०८१ मा ५.५१ प्रतिशत रहेको छ।

यसैगरि कूल गार्हस्थ उत्पादनमा अन्तःशुल्कको अनुपात आ.व. २०७६/०७७ मा २.६५ प्रतिशतबाट वृद्धि भई आ.व २०७७/०७८ मा आइपुग्दा ३.१४ प्रतिशत र आ.व २०७८/७९ मा ३.३५ प्रतिशतमा पुगेकोमा आ.व.२०८०/०८१ मा त्यस्तो अनुपात न्यून भई २.२४ प्रतिशत पुगेको छ।

विगत ५ वर्षको तथ्यांकलाई विश्लेषण गर्दा पहिलो तिन वर्षमा कर राजस्वका प्रत्येक क्षेत्रको योगदान बृद्धि हुँदै गएकोमा आ.व.२०७९/०८० मा बृद्धि केही नकारात्मक भएकोमा अर्थतन्त्रमा देखिएको सामान्य सुधारका कारण आ.व.२०८०/०८१ मा सकारात्मक बृद्धि रहेको देखिन्छ। करदाताको कर परिपालनामा भएको वृद्धि, कर कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयन, नीतिगत क्षेत्रमा भएका सुधार एवं प्रणालीगत सुधार जस्ता कुराहरुले कूल ग्रार्हस्थ उत्पादनमा कर राजस्वको अनुपात बढेको छ। तर आ.व २०७६/०७७ को पछिल्लो ४ महिनामा विश्वव्यापी रुपमा फैलिएको कोभिड १९ महामारीका कारणबाट अर्थतन्त्रमा प्रतिकूल प्रभाव पर्न गई राजस्व संकलनमा समेत गिरावट आएको देखिन्छ भने आ.व. २०७८/०७९ मा अघिल्लो आ.व को तुलनामा राजस्व संकलनमा केहि बृद्धि हुन गएको देखिन्छ। साथै आ.व.२०७९/०८० मा रुस युक्रेन युद्ध, तरलता संकटका कारण लगानीयोग्य पुँजीका

अभाव तथा विदेशी विनिमय संचितिमा देखिएको संकुचनलाई अस्थायी रुपमा सम्बोधन गर्न सरकारले अपनाएका आयात नियन्त्रणका नीतिगत औजरहरुले राजस्व संकलनमा नकारात्मक प्रभाव परेको देखिन्छ। अर्थतन्त्रलाई चलायमान बनाउन सरकारले अवलम्वन गरेका नीतिहरुको कार्यान्वयनले आर्थिक गतिविधि भएको विस्तार लगायतका कारण आ.व.२०८०/०८१ राजस्व असुली केही बढेको देखिन्छ।

२.३ कूल राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान

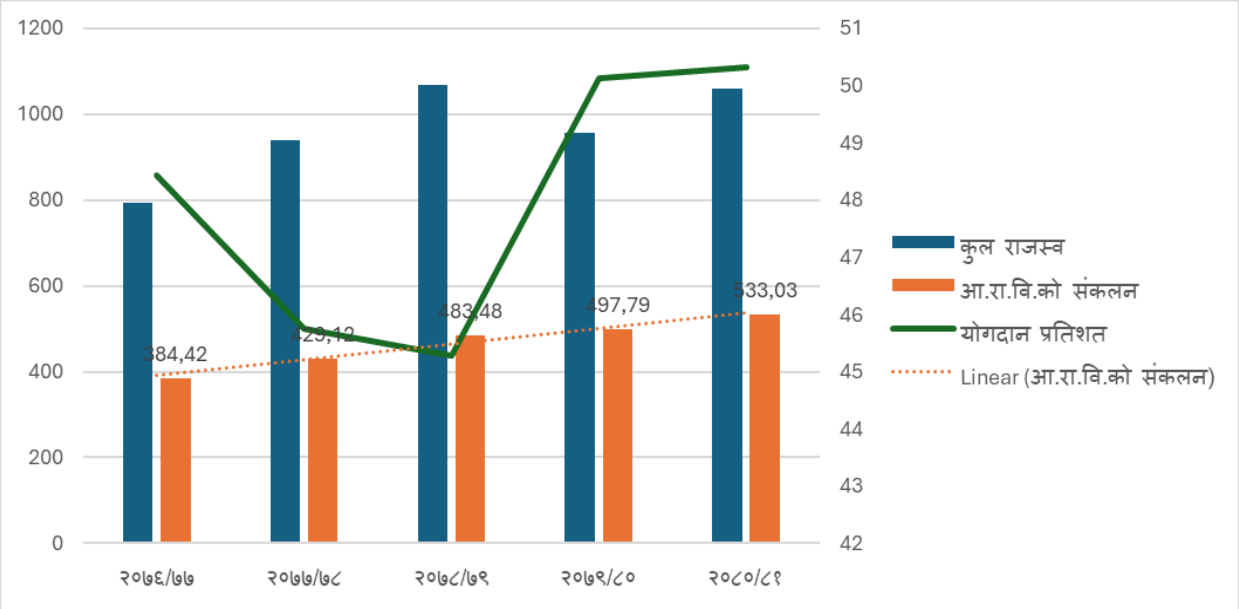
कूल राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागबाट संकलन हुने राजस्वको योगदान आ.व २०७६/०७७ मा ४८.४३ प्रतिशत रहेकोमा त्यस पछिका दुई आ.व.हरुमा केही कमी आएता पनि आ.व.२०७९/०८० र आ.व.२०८०/०८१ मा यस्तो योगदान बृद्धि हुदै गएको देखिन्छ। तालिका ३ मा विगत ५ वर्षमा संकलन भएको राजस्वको तथ्यांकलाई विश्लेषण गरिएको छ। जस अनुसार आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा कूल राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान करिव ४८.४३ प्रतिशत रहेकोमा आ.व २०७९/०८० मा आईपुग्दा ५०.१३ प्रतिशत पुगेको र आ.व २०८०/०८१ मा ५०.३३ प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

तालिका ३ : कूल राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान

(रु. अर्वमा)

आर्थिक वर्ष	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
कुल राजस्व	७९३.७५	९३८.३२	१०६७.९६	९५७.१५	१०५८.९
आ.रा.वि.को संकलन	३८४.४२	४२९.१२	४८३.४८	४९७.७९	५३३.०३
योगदान प्रतिशत	४८.४३	४५.७५	४५.२७	५०.१३	५०.३३

चित्र नं. ३ कूल राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान

२.४ राजस्वको संरचनागत योगदान

कर राजस्वको दायरा विस्तार तथा करदतामैत्री कर प्रशासन र सूचना प्रविधिको प्रयोग भई कूल राजस्व संकलनमा कर राजस्वको अंश उल्लेखनीय रुपमा बृद्धि भएको छ। कर प्रशासनको प्रभावकारीता र यसले बहन गरेको उत्तरदायित्व, करदाताको कर सहभागीता लागत र समयमा क्रमशः अपेक्षित सुधार हुँदै जानु साथै कर कानूनका नीतिगत मार्गदर्शनहरु समय सापेक्ष रुपमा उचित दिशातर्फ उन्मुख हुँदै जानु लगायतका कारणहरुले कर राजस्वको दायरा तथा योगदानलाई वृद्धि गर्दै लगेको छ।

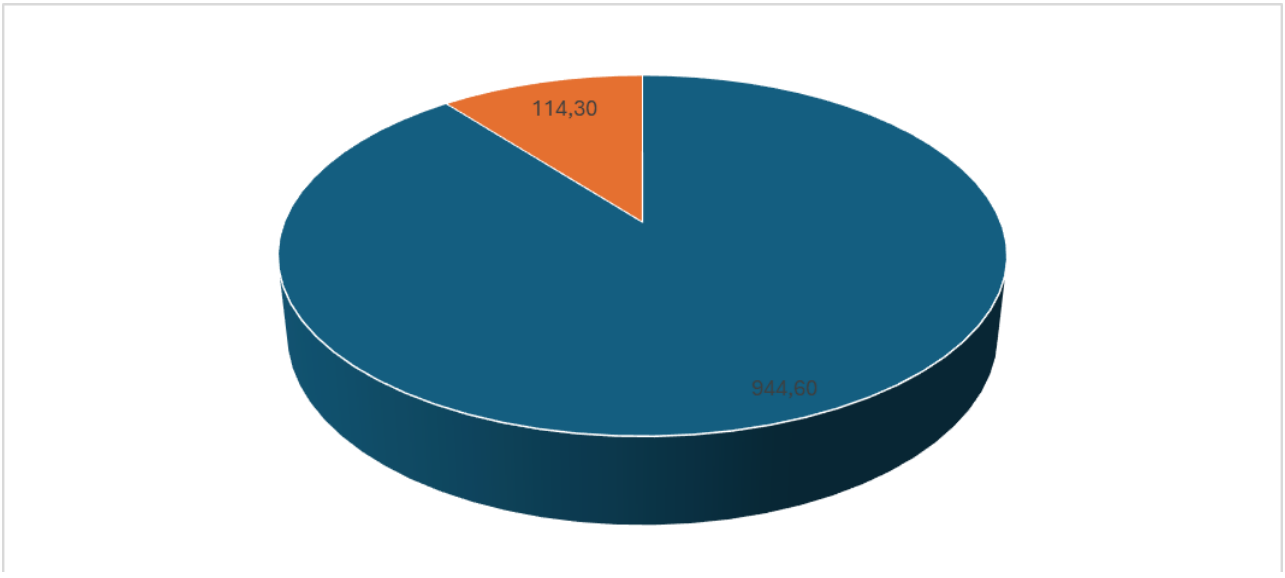
तालिकाः ४ आ.व. २०८०/०८१ मा राजस्वको संरचनात्मक योगदान

(रु. अर्वमा)

राजस्वको प्रकार	रकम
कर राजस्व	९४४.६०
गैह्र कर राजस्व	११४.३०
कूल राजस्व	१०५८.९०

आ.व. २०८०/०८१ को कूल राजस्वको संकलन रु.१० खर्व ५८ अर्व ९० करोड भएकोमा कर राजस्व रु.९ खर्व ४४ अर्व ६० करोड संकलन भएको छ भने गैह्र कर राजस्व रु.१ खर्व १४ अर्व ३० करोड संकलन भएको छ। कूल राजस्व संकलनमा गत आ.व.२०७९/०८० मा कर राजस्वको हिस्सा ९०.४४ प्रतिशत रहेकोमा यस आ.व २०८०/८१ मा ८९.२० प्रतिशत भै कर राजस्वको हिस्सा घटेको र गैह्र कर राजस्वको हिस्सा बढेको देखिन्छ।

चित्र नं. ४ आ.व. २०८०/०८१ मा राजस्वको संरचनात्मक योगदान

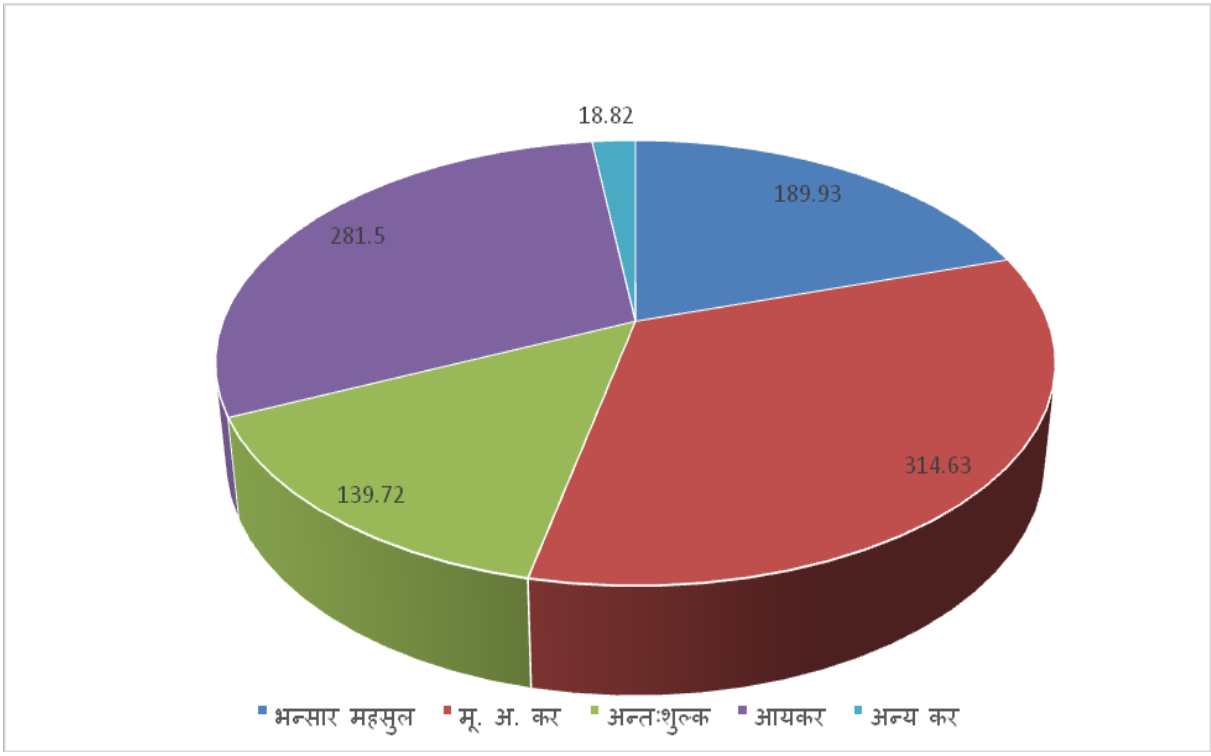

तालिका ५ आ.व. २०८०/०८१ को शीर्षकगत राजस्व संकलनको बनौट

(रु. अर्वमा)

राजस्व प्रकार	रकम
भन्सार महसुल	१८९.९३
मू. अ. कर	३१४.६३
अन्तःशुल्क	१३९.७२
आयकर	२८१.५०
अन्य कर	१८.८२
कूल कर राजस्व	**९४४.६**
गैर कर राजस्व	**११४.३**
जम्मा राजस्व	**१०५८.९**

चित्र नं. ५ आ.व. २०८०/०८१ को शीर्षकगत राजस्व संकलन

२.५ कर राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान

तालिका ६ मा कर राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान प्रस्तुत गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा कूल कर राजस्व रु.७०० अर्व मध्ये रू.३८४ अर्व ४५ करोड करिव ५४.९२ प्रतिशत आन्तरिक राजस्व विभागबाट संकलन भएको थियो। कुल राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान पछिल्ला आर्थिक वर्ष घट्दै गएता पनि आ.व.२०७९/०८० मा यस्तो योगदानमा बृद्धि भै ५५.४३ प्रतिशत पुगेकोमा आ.व.२०८०/०८१ मा रू.९४४ अर्व ६० करोड

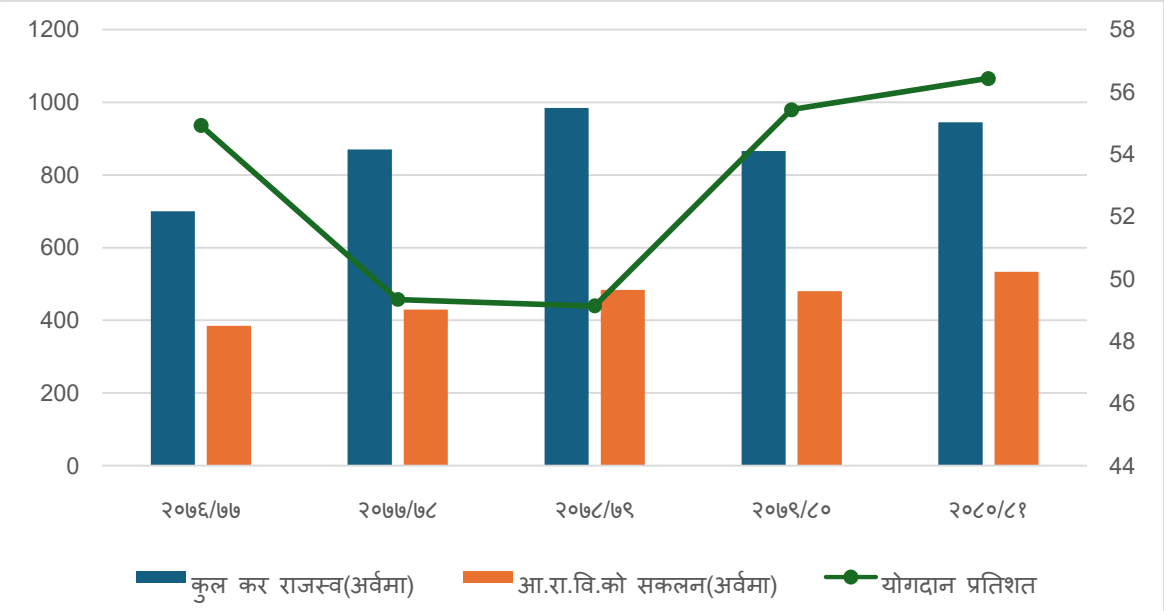
कर राजस्व संकलन भएकोमा आन्तरिक राजस्व विभागबाट रू.५३३ अर्ब ३ करोड करिब ५६.४२ प्रतिशत संकलन भएको देखिन्छ। यस अनुसार कूल कर राजस्वमा आन्तरिक राजस्व विभागबाट संकलित राजस्व अनुपात वृद्धि हुदै गएको देखिन्छ।

तालिकाः ६ कूल कर राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान

(रु. अर्बमा)

आर्थिक वर्ष	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
कुल कर राजस्व(अर्बमा)	७००.००	८७०.११	९८४.१६	८६५.६२	९४४.६
आ.रा.वि.को सकलन(अर्बमा)	३८४.४५	४२९.२७	४८३.४८	४७९.७९	५३३.०३
योगदान प्रतिशत	५४.९२	४९.३४	४९.१३	५५.४३	५६.४२

चित्र नः ६ कूल कर राजस्व संकलनमा आन्तरिक राजस्व विभागको योगदान

२.६ महाशाखा तथा शाखागत विवरण तथा विष्लेषण

२.६.१ प्रशासकीय पुनरावलोकन शाखा

प्रशासकीय पुनरावलोकन शाखाबाट आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ मा गरेका कार्यहरुको प्रगति विवरण तपशिल बमोजिम रहेको छ।

तालिकाः ७ प्रशासकीय पुनरावलोकन कार्य प्रगति

क.सं.	विवरण	संख्या
१	आर्थिक वर्ष २०७९/०८० बाट जिम्मेवारी सरेर आएका निवेदनको संख्या	१३२०
२	आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा दर्ता हुन आएका निवेदनको संख्या	९२४
३	जम्मा निवेदन संख्या (१+२)	२२४४
४	आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा फछ्यौंट भएका निवेदनको संख्या	५०२
५	आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को लागि जिम्मेवारी सरी गएका निवेदन	१७४२

१. आ.व.२०७९/०८० बाट आ.व.२०८०/०८१ को लागि जम्मा १३२० निवेदन जिम्मेवारी सरी आएको र आ.व.२०८०/०८१ मा जम्मा ९२४ वटा प्रशासकीय पुनारावलोकनको लागि दर्ता गरिएका थिए।

२. आ.व.२०७९।०८० बाट जिम्मेवारी सरी आएका र आ.व.२०८०/८१ मा दर्ता भएका समेत जम्मा २२४४ निवेदन मध्ये आ.व. २०८०/०८१ मा जम्मा ५०२ वटा निवेदनहरु नियमित प्रक्रिया अन्तरर्गत फर्छ्यौंट गरिएका छन्।

३. उपर्युक्त अनुसार जिम्मेवारी सरी आएका र नयाँ दर्ता भएका समेत जम्मा २२४४ निवेदन मध्ये फछ्यौंट भएका जम्मा ५०२ घटाई बाँकी रहेका १७४२ निवेदन आ.व.२०८१/०८२ को लागि जिम्मेवारी सारिएको छ।

२.६.२ संचालन महाशाखा

२.६.२.१ करदाता सेवा शाखा

करदाता सेवा शाखाले करको दायरा फराकिलो बनाउने, कर सहभागिताको स्तरमा सुधार गर्ने, करदातालाई करका औपचारिकता पूरा गर्न सक्षम बनाउन करदाता शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, कर प्रशासनको प्रभावकारिताको लागि सूचना संकलन गर्ने, करदाताका सूचनाहरुको भण्डारण गर्ने, यसको उपयोग गर्नका लागि आन्तरिक रूपमा सूचना प्रवाह गर्ने, करदातालाई विद्युतीय माध्यमबाट सेवा लिनसक्ने र कार्यालयले सेवा दिन सक्ने गरी नवीन प्रविधिको विकासमा जोड दिने लगायतका कार्यहरु गर्दछ। यसका साथै करदाताबाट प्राप्त भएका विवरण र तथ्यांकहरू प्रशोधन गरी सूचना प्रणालीमा भण्डारण गर्ने, प्रशोधित हुन नसकेका विवरण र राजस्व जोखिम रहेका करदाता एवं विवरणको पहिचान गरी कर परीक्षण तथा अनुसन्धानको लागि सूचना उपलब्ध गराउने कार्यमा क्रियाशील छ। कर

प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि करदाता र सरोकारवालासँग निरन्तर अन्तरकृया गर्ने र समग्र कर प्रणाली सुधारका लागि प्रशासनिक, कार्यविधिगत र नीतिगत सुधार गर्दै लैजाने तथा विभाग मातहतका कार्यालय तथा करदाताबीच सम्पर्क विन्दु(Focal Point)का रुपमा समन्वय र सहजीकरण गर्ने कार्य पनि यस शाखावाट हुँदै आएको छ।

(क)करको दायरा विस्तारः

- आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा १,४२,६९९ करदातालाई व्यवसायिक स्थायी लेखा नम्बर (PAN) प्रदान गरिएकोमा आ.व.२०८०/०८१ मा १,५१,३७७ करदातालाई व्यवसायिक स्थायी लेखा नम्बर (PAN) प्रदान गरिएको र यस आर्थिक वर्षसम्ममा व्यवसायिक स्थायी लेखा नम्बर लिने करदाताको संख्या २०,२७,६८२ पुगेको छ।
- आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा ६,१३,४८३ जनालाई व्यक्तिगत स्थायी लेखा नम्बर (P -PAN) प्रदान गरिएकोमा आ.व.२०८०/०८१ मा ६,१७,५३२ जनालाई व्यक्तिगत स्थायी लेखा नम्बर (P -PAN) प्रदान गरिएको र यस आर्थिक वर्षसम्ममा व्यक्तिगत स्थायी लेखा नम्वर (P -PAN) लिने करदाताको संख्या ४२,६७,१४६ पुगेको छ।
- आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा २४,१८९ करदाताहरू मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएकोमा आ.व. २०८०/८१ मा २६,५४० करदाताहरू मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका छन्। यस आर्थिक वर्षको अन्तसम्ममा ३,३५,०१७ करदाताहरू मूल्य अभिवृद्धि करको दायरामा समेटिएका छन्।
- आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा अन्तःशुल्क तर्फ १,१६,६७५ करदातालाई अन्तःशुल्कको इजाजतपत्र प्रदान तथा नवीकरण गरिएकोमा आ.व.२०८०/०८१ मा १,३७,२५९ करदातालाई अन्तःशुल्कको इजाजतपत्र प्रदान तथा नवीकरण गरिएको छ।
- आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा १०,०२८ सरकारी तथा अन्य संस्थाहरूलाई Withholder PAN (W-PAN) प्रदान गरिएकोमा आ.व.२०८०/०८१ मा ५,२२३ सरकारी तथा अन्य संस्थाहरूलाई Withholder PAN (W-PAN) प्रदान गरिएको र यस आर्थिक वर्षको अन्तसम्ममा ३३,३३० करदाताले Withholder PAN (W-PAN) प्राप्त गरेका छन्।

करदाताको कारोवारको सीमाको आधारमा मूल्य अभिबृद्धि करमा दर्ता हुने शुरुको व्यवस्था र मूल्य अभिवृद्धि कर कानूनले केही व्यवसायलाई करको दायरा बाहिर राखेकोले करदाताको अवस्था फरक देखिन्छ। आ.व करदाताको कारोवारको सीमाको आधारमा मूल्य अभिबृद्धि करमा दर्ता हुने शुरुको व्यवस्था र मूल्य अभिवृद्धि कर कानूनले केही व्यवसायलाई करको दायरा बाहिर राखेकोले करदाताको अवस्था फरक देखिन्छ। आ.व २०८०/८१ मा स्थायी लेखा नम्बर ७,६८,९०९ लाई प्रदान गरिएको छ भने मूल्य अभिबृद्धि कर तर्फ २६,५४० करदाताहरू थप भएका छन्। यसै गरी आ.व. २०८०/८१ सम्ममा १,३७,२५९ करदाताहरूले अन्तःशुल्कको ईजाजतपत्र प्राप्त तथा नवीकरण गरेको देखिन्छ।करदाता दर्ता हुने विगतदेखिको प्रवृत्तिगत अवस्था हेर्दा हरेक आर्थिक वर्षमा उल्लेख्य संख्यामा नयाँ करदाताहरु करको दायरामा समेटिएको देखिन्छ।

(ख) करदाता शिक्षा कार्यक्रमः

देशभर १०९० वटा करदाता शिक्षा, अन्तर्क्रिया तथा तालिम कार्यक्रमहरु सम्पन्न भई ५०४३६ जना करदाता लाभान्वित भएका छन्। करदाता शिक्षा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइएको छ।

(ग) कर सहभागितामा बृद्धिः

- आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा १०,५७,४९० आय विवरण प्राप्त भएको, आ.व २०७९/०८० मा ११,३५,२१७ आय विवरण प्राप्त भएकोमा आ.व.२०८०/८१ मा १२,९०,०९१ आय विवरण प्राप्त भएको छ।
- आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा ४,७१,२३० अग्रिम कर कट्टीको विवरण प्राप्त भएको, आ.व. २०७९/०८० मा ६,२६,८१९ अग्रिम कर कट्टी विवरण प्राप्त भएकोमा आ.व. २०८०/८१ मा ४४४५४० अग्रिम कर कट्टी विवरण प्राप्त भएको छ।
- २०७६ सालको असार महिनामा मूल्य अभिवृद्धि करमा समग्र विभागको ननफाईलर १०.७८ प्रतिशत २०७७ सालको असार महिनामा १२.११ प्रतिशत, २०७८ सालको असार महिनामा १०.६५ प्रतिशत, २०७९ सालको असार महिनामा १५.५० प्रतिशत, २०८० सालको असार महिनामा ३७.५३ प्रतिशत र २०८१ सालको असार महिनामा २७.९५ प्रतिशत करदाता ननफाईलर रहेका छन्।
- आर्थिक वर्ष आ.व.२०७८/७९ देखि करदाता स्वंयमले आफ्नो विवरण आफै अद्यावधिक गर्न सक्ने प्रणालीगत व्यवस्था भए वमोजिम सो वर्षमा जम्मा १०,१५,९१० करदाताहरुको विवरण अद्यावधिक गरेको, आ.व.२०७९/८० मा ३,३६,४५८ करदाताहरुको विवरण अद्यावधिक गरेकोमा आ.व.२०८०/८१ मा १३४८४७ करदाताहरुको विवरण (KYT बाहेक) अद्यावधिक भएको छ।
- आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा १२,६१९ आय विवरणको Rapid verification गरी रू.६५,११,३३ हजार कर निर्धारण भएको, आ.व २०७९/८० मा १०,२१६ आय विवरणको Rapid verification गरी कर रू.४२,४६,०१ हजार कर निर्धारण भएकोमा आ.व.२०८०/८१ मा १०,३९४ आय विवरणको Rapid verification गरी कर रू.३७,६२,५६ हजार कर निर्धारण गरिएको छ।

तालिकाः ८ करको दायरा तथा कर सहभागिताको अवस्था

१	करको दायरा विस्तार	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
	व्यवसायिक स्थायी लेखा नम्वर	२४५५६१	२८४४३५	१४२६९९	१५१३७७
	व्यक्तिगत स्थायी लेखा नम्वर	५१७६१०	७१८८००	६१३४८३	६१७५३२
	मूल्य अभिवृद्धि कर दर्ता	३७८६८	३०९५६	२४१८९	२६५४०
	अन्तःशुल्क इजाजत	१०३४२३	१३११२७	११६६७५	१३७२५९
	Withholder PAN	४८९३	८०९८	१००२८	५२२३

२.	**कर सहभागितामा बृद्धि**				
	आय विवरणको प्राप्ति	९७०५६२	१०५७४९०	११३५२१७	१२३५८११
	आय विवरण ननफाइलर	४९%	४५%	४७.७६%	४९.७८
	मूल्य अभिवृद्धि कर ननफाइलर (करदाता संख्याको आधारमा)	१०.६५%	१५.५०%	३७.५३%	२७.९५
	मूल्य अभिवृद्धिकर विवरण प्राप्ति	२७१८३६३	२८८६००४	२७६८८९३	१९८३४३५
	मूल्य अभिवृद्धि करमा प्राप्त विवरण मध्ये डेविट विवरण	३०६०९८	३१५५४६	३१३०७८	३२१४२२
	मूल्य अभिवृद्धि करमा प्राप्त विवरण मध्ये क्रेडिट विवरण	१५२५८२१	१६८९१४३	१६२७४१४	११८१९६६
	मूल्य अभिवृद्धि करमा प्राप्त विवरण मध्ये शुन्य विवरण	८८६४४४	८८१३१५	८२८४०१	४८००४७
	अग्रिम करकट्टी (e-TDS) विवरण	२२९२८४	४७१२३०	६२६८१९	४४४५४०
३	**भेरिफिकेशन**				
	Rapid verification No	६२२१	१२६१९	१०२१६	१०३९७
	Rapid verification Amount(000)	४२४२३६	६५११३३	४२४६०१	३७६२५६

मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणको संरचनात्मक अवस्था

आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा मूल्य अभिवृद्धि करको संरचनात्मक अवस्थालाई हेर्दा जम्मा २७१८३६३ विवरण प्राप्त भएको देखिन्छ। प्राप्त विवरण मध्ये डेविट विवरण संख्या ३०६०९८ क्रेडिट विवरण १५२५८२१ र शुन्य विवरण ८८६४४४ रहेका थिए। जसको प्रतिशतको आधारमा डेविट विवरण ११.२६ प्रतिशत, क्रेडिट विवरण ५६.१३ प्रतिशत र शुन्य विवरण ३२.६१ प्रतिशत रहेको अवस्था देखियो। आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा जम्मा विवरण २८८६००४ प्राप्त भएका थिए। जसमध्ये डेविट विवरणको संख्या ३१५५४६, क्रेडिट विवरण १६८९१४३ र शुन्य विवरण ८८१३१५ रहेका थिए। प्रतिशतको आधारमा हेर्दा सो वर्ष डेविट विवरण १०.९३ प्रतिशत, क्रेडिट विवरण ५८.५३ प्रतिशत र शुन्य विवरण ३०.५४ प्रतिशत रहेको अवस्था देखियो। आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा जम्मा विवरण २७६८८९३ विवरण प्राप्त भएका छन। प्राप्त विवरण मध्ये डेविट विवरण ३१३०७८, क्रेडिट विवरण १६२७४१४ र शुन्य विवरण ८२८४०१ रहेका छन। जसको प्रतिशतको आधारमा हेर्दा डेविट विवरण ११.३१ प्रतिशत, क्रेडिट विवरण ५८.७७ प्रतिशत र शुन्य विवरण २९.९२ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा जम्मा विवरण १९८३४३५ विवरण प्राप्त भएका छन। प्राप्त विवरण मध्ये डेविट विवरण ३२१४२२, क्रेडिट विवरण ११८१९६६ र शुन्य विवरण ४८००४७ रहेका छन। जसको प्रतिशतको आधारमा हेर्दा डेविट विवरण १६.२१ प्रतिशत, क्रेडिट विवरण ५९.५९ प्रतिशत र शुन्य विवरण २४.२० प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

तालिकाः ९ मूल्य अभिबृद्धि कर विवरणको संरचनात्मक अवस्था

	२०७७/७८	२०७८/७	२०७९/८	२०८०/८१
Debit Returns (%)	११.२६	१०.९३	११.३१	१६.२१
Credit Returns (%)	५६.१३	५८.५३	५८.७७	५९.५९
Zero Returns (%)	३२.६१	३०.५४	२९.९२	२४.२०

शुन्य विवरणको अवस्था हेर्दा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा ३२.६१ प्रतिशत रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा ३०.५४ प्रतिशत, आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा २९.९२ प्रतिशत र आ.व.२०८०/८१ मा २४.२० प्रतिशत रहेको अवस्था विश्लेशण गर्दा ५.७२ प्रतिशतले मात्र शुन्य विवरणमा सुधार भएको देखिन्छ। यसलाई उल्लेख्य रुपमा घटाउन विभागले अन्तरगतका कार्यालयहरुको अनुगमन गर्दा थप प्राथमिकता दिनुपर्ने देखिन्छ।

करदाता सेवा शाखाबाट सम्पादित अन्य कार्यहरु

१.करदाता करदाता सेवा तर्फः

- करदाताहरुले आफैले ठेगाना परिर्वतन गर्न चाहेको अवस्थामा सम्वन्धित कार्यालयहरुमा निवेदन दिएका करदाताहरुको नियमित रुपमा कार्यालय स्थान्तरण/ ठेगाना परिर्वतन नियमित रुपमा आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरुवाट Log Off/Log On को कार्य भईरहेको छ।

२. राष्ट्रिय कर दिवस, २०८०

- राष्ट्रिय कर दिवस, २०८० मूल समारोह आयोजक समिति र विभिन्न कार्यगत उपसमितिहरु गठन गरी २०८० मार्ग १ गते विभागमा र कार्यालयहरुमा १ देखि ७ गतेसम्म सप्ताहव्यापी रुपमा भव्यताका साथ सम्पन्न गरियो। सोही अवसरमा राजस्वमा उल्लेखनीय योगदानगर्ने विभिन्न क्षेत्रका करदाताहरु र उत्कृष्ट कार्य सम्पादन गर्ने कर्मचारीहरुलाई सम्मान तथा पुरस्कार वितरण गर्ने लगायत कर सम्वन्धी जागरण र सचेतना सम्वन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरी सम्पन्न गरियो।

३. सूचना, प्रकाशन र प्रशारण

- करदाताहरुलाई कर कानूनमा भएका प्रावधानहरुका सम्बन्धमा सुसूचित गरी कर सहभागीता अभिवृद्धि गर्न विभिन्न जानकारीमूलक सूचनाहरु तयार गरी प्रसार प्रचार गरिएको।
- कर सम्बन्धी विद्यमान व्यवस्थाहरु तथा आर्थिक ऐन, २०८१ ले प्रदान गरेका सुविधाहरु तथा कर कानूनहरुमा गरिएका परिवर्तनहरु सम्बन्धी सूचना प्रकाशन र प्रशारण गरिएको।

४. Call Centre मार्फत सेवा प्रवाह

Call Centre मार्फत सेवाग्राहीहरुको जिज्ञासाहरुको उत्तर दिने कार्य निरन्तररुपमा सम्पादन हुदै आएकोछ।

५. सूचना सम्प्रेषणको Focal Point का रुपमा कार्य

- आन्तरिक राजस्व विभागको आधिकारिक सूचनाहरु सम्प्रेषण गर्ने तथा सेवाग्राही, पत्रकार तथा करदाताहरुले माग गरेको विभिन्न सूचना तथा तथ्यांकहरु उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा Focal Point का रुपमा रही कार्य सम्पादन गर्दै आएको छ।

६. हेलो सरकारको Focal Point का रुपमा कार्य

- यस शाखाले प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय अन्तर्गत संचालित हेलो सरकार कक्षबाट यस विभाग तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरुका सम्बन्धमा प्राप्त गुनासोहरु समाधान गर्न Focal Point को रुपमा रही गुनासो व्यवस्थापन गर्दै आएको छ।

७. Biometric प्रणालीको कार्यान्वयन

- Quality Registration को अभिन्न अंगको रुपमा रहेकको वायोमेट्रिक प्रणालीबाट करदाताको रेकर्ड अपडेट गरिदै आएकोमा हाल सबै किसिमको दर्तामा वायोमेट्रिक दर्तालाई अनिवार्य गरिएको छ। यस वर्षको अन्तसम्ममा ८ लाख ६९ हजार ६ सय त्रिपन्न करदाताको बायोमेट्रिक दर्ता अध्यावधिक भएको छ।

८. कार्यालय संख्या

हाल देशभर १ ठूला करदाता कार्यालय, १ मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, ४३ आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरु र ३९ करदाता सेवा कार्यालयहरु गरि कूल ८४ कार्यालयहरुबाट सेवा प्रवाह भइरहेको छ। साथै डोल्पा, मुगु, रुकुम पश्चिम, रुकुम पूर्व र मुस्ताङ्गमा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यलयबाट स्थायी लेखा नम्बर जारी गर्ने कार्य भएको छ।

९. थप केही उल्लेखनीय कार्यहरु

- विभागले आ.व २०८०/०८१ मा ३५ करोड भन्दा बढीको कारोवार गर्ने करदाताहरुको कारोवारलाई केन्द्रीय बिजक अनुगमन प्रणाली (CBMS) प्रणालीमा आवद्ध गर्ने नीति अनुरुप यस वर्ष सम्म ५२२० करदाताको कारोवारलाई प्रणालीमा आवद्धता छ।
- यस वर्षमा Computer Billing अनुमति लिएका ५८५ करदाताको Billing Software को अनुगमन भएको छ।
- सवै सरकारी निकायहरु समेतलाई तत कार्यालयहरुबाट हुने सवै किसिमका भुक्तानीमा लाग्ने लाग्ने अग्रीमकर कट्टीको रकमलाई अनिवार्यरुपमा कट्टा गरी विद्युतीय माध्यमवाट विवरण पेश गर्नुपर्ने तथा त्यसरी कट्टा गरिएको रकमलाई अनिवार्य रुपमा E-TDS गरी Verify गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ।
- CBMS को नयाँ तथा सुधारिएको प्रणाली लागू गरिएको छ।

२.६.२.२ कर फिर्ता शाखा

संचालन महाशाखा अन्तर्गत रहेको यस कर फिर्ता शाखाले कुटनीतिक निकायहरु तथा कुटनीतिज्ञहरुको मू.अ. कर फिर्ता गर्ने, अर्थ मन्त्रालयले मू.अ.कर छुटको सुविधा प्रदान गरेको अन्तराष्ट्रियसंस्थाको मू.अ.कर फिर्ता सम्बन्धी कार्य गर्ने लगायत मातहत कार्यालयहरुको कर फिर्ता सम्बन्धी कार्यको अनुगमन तथा सहजिकरण सम्बन्धी कार्यहरु गर्दै आईरहेको छ। यस शाखाले कर फिर्ता सम्बन्धमा आईपर्ने नीतिगत एवं कानुनी जटिलता निरुपणका लागि निर्णयका लागि तालुक महाशाखा तथा माथिल्लो पद एवं निकायमा पेश गर्ने, कुटनैतिक सुविधाप्राप्त कुटनीतिज्ञ एवं कुटनीतिक निकायहरूको मू.अ.कर फिर्ता कार्यलाई छिटो छरितो र सहज सम्पन्न गर्ने, मातहत कार्यलयहरुको कर फिर्ता सम्बन्धी कार्यप्रक्रिया सहजीकरण तथा अनुगमन गर्ने एवं कर फिर्ता सम्बन्धी कार्यहरुको अभिलेखीकरण लगायतका गतिबिधिहरु संचालन गर्दै आएको छ।

कुटनीतिक नियोग कुटनीतिज्ञ एवं विभिन्न कुटनीतिक एजेन्सीहरु/निकायहरुको हकमा विद्युतीय माध्यम मार्फत मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता सम्वन्धी कार्यविधि, २०८० मिति २०८०/०७/२० मा स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आएको छ।साविकमा सक्कल विल विजक पेश गर्ने व्यवस्था रहेकोमा हाल online माध्यमबाट विजकको Details Entry मार्फत फिर्ता दिने गरी प्रणाली विकास गरिएको छ।

आ.व. २०८०/०८१ मा कर फिर्ताको अवस्थालाई हेर्दा आन्तरिक राजस्व विभागमा कुटनीतिक नियोग कुटनीतिज्ञ एवं विभिन्न कुटनीतिक एजेन्सीहरुको जम्मा ८४० वटा कर फिर्ता दावीहरुवाट रु.७४ करोड २१ लाख कर फिर्ता दाबी गरिएकोमा नियमानुसार दाबी गरेको रकम रु.६७ करोड ३४ लाख फिर्ता गर्ने निर्णय गरिएको छ। जसमध्ये ५१८ कुटनीतिक नियोग एवं कुटनीतिज्ञको कूल जम्मा रू.१७ करोड ६२ लाख फिर्ता दावी गरेकोमा रु.१ करोड ०५ पाँच लाख फिर्ता अमान्य गरी रु.१६ करोड ५६ लाख फिर्ता गर्ने निर्णय गरिएको छ। त्यस्तैगरी कुटनीतिक एजेन्सी/परियोजनाहरुको हकमा ३२२ वटा क्लेम नं. हरुवाट रु.५६ करोड ५९ लाख फिर्ता दावी गरिएकोमा रु.५ करोड ८० लाख फिर्ता अमान्य गरी रु.५० करोड ७८ लाख फिर्ता गर्ने निर्णय गरिएको छ।

आन्तरिक राजस्व विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरुको कर फिर्ताको अवस्थालाई हेर्दा आ.व. २०८०/०८१ मा लगातार क्रेडिटको आधारमा, निकासीको आधार तथा परियोजनाहरुको जम्मा ७०८ करदाताहरुवाट रु.१७ अर्व ८४ करोड १७ लाख फिर्ता माग दावी गरिएकोमा ३२७ करदाताहरुको रु.४ अर्व ०९ करोड १३ लाख फिर्ता गरेको देखिन्छ।

यसरी हेर्दा आन्तरिक राजस्व विभाग र सो अन्तर्गत कार्यालयहरु समेतवाट यस आ.व.मा कूल १५४८ वटा कर फिर्ता दावीहरुवाट कुटनीतिक नियोग, कुटनीतिज्ञ एवं विभिन्न कुटनीतिक एजेन्सीहरुको लगायत ८१० को जम्मा रु.६७ करोड ३४ लाख र लगातार क्रेडिटको आधारमा तथा निर्यातकर्ताको

लगायत ३२७ करदाताहरुको रु.४ अर्ब ०५ करोड ८० लाख समेत यस आ.व.मा कूल जम्मा रु.४ अर्ब ७३ करोड १५लाख फिर्ता गरिएको छ।

तालिकाः १० करफिर्ता विवरण

सि.नं.	आर्थिक वर्ष	दावी रकम (रु.अर्ब)	स्वीकृत रकम (रु.अर्ब)
१	२०८०/०८१	१८.५८	४.७३
२	२०७९/०८०	१९.०१	४.५८
३	२०७८/०७९	२३.६३	५.३७
४	२०७७/०७८	१८.५८	३.४२
५	२०७६/०७७	६.६८	३.८
६	२०७५/०७६	३.०६	२.२६
७	२०७४/०७५	५.६०	४.५९
८	२०७३/०७४	५.७८	४.७६
९	२०७२/०७३	७.२२	४.२३
१०	२०७१/०७२	९.९१	५.०५

२.६.२.३ राजस्व संकलन तथा प्रक्षेपण शाखा

आन्तरिक स्रोतको प्रभावकारी परिचालन गरी अधिकतम आन्तरिक राजस्व संकलनद्वारा राज्य निर्माणमा योगदान गर्न विभागका लक्ष्य, उद्देश्य र कार्यनीतिहरु परिलक्षित रहेका छन्। त्यसैगरी, विभागका नियमित गतिविधिहरु समेत राजस्व संकलनको प्रमुख उद्देश्यले नै लक्षित भएका छन्। विभागले प्रशासन गर्नुपर्ने करबाट हुनुपर्ने कर राजस्व संकलनको प्रक्षेपण र भएको संकलनको अनुगमन र प्रतिवेदन गर्ने मूल प्रयोजनका लागि विभागमा राजस्व संकलन तथा प्रक्षेपण शाखा रहेको छ। उक्त मूल उद्देश्य प्राप्तिका लागी गरिएको विभिन्न कार्यका साथै यस शाखाबाट आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा सम्पादन गरेका अन्य मुख्य मूख्य कार्यहरुको विवरण तपशिल बमोजिम रहेको छः

- सरकारी निकायहरुको भुक्तानी बैंक मार्फत भई भुक्तानीमा गरिएको कर कट्टीको रकम र सो को विवरण(TDS Return) स्वचालित रुपमा विद्युतिय प्रणालीबाट प्राप्त हुने व्यवस्था गरिएको।
- अन्तर्राष्ट्रिय हवाई यातायात सेवा प्रदायक (अफलाईन एयरलाईन्स) हरुले विदेशवाट सोझै राजस्व खातामा मूल्य अभिवृद्धि कर जम्मा गर्न सक्ने व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
- सालबसाली आउने आर्थिक ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम आन्तरिक राजस्व विभागले प्रशासन गर्ने प्रदुषण तथा नियन्त्रण शुल्क वापतको रकम वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा दाखिला हुँदै आएकोमा यस विभाग अन्तरगतको सम्बन्धित कार्यालयमा दाखिला गर्ने व्यवस्था गरिएको। साथै दुर सञ्चार सेवा शुल्क तथा टेलिफोन स्वमित्व शुल्क समेत राजस्व खातामा दाखिला हुने व्यवस्था गरिएको।
- अर्थ मन्त्रालयवाट विभागलाई प्राप्त राजस्व संकलनको वार्षिक लक्ष्यलाई कार्यालयगत रुपमा मासिक लक्ष्य विभाजन गरिएको।

- मासिक एवं वार्षिक लक्ष्य बमोजिम राजस्व सकलन गर्न सबै आन्तरिक राजस्व कार्यालय र करदाता सेवा कार्यालयहरुमा समन्वय सहजीकरण गरिएको।
- राजस्वको वार्षिक लक्ष्य प्राप्तीका लागि सबै कार्यालयहरुवाट कार्ययोजना माग गरि विभागको समग्र वार्षिक राजस्व संकलन कार्ययोजना तयार गरि सो बमोजिम कार्यसमपादन गरिएको।
- विभागवाट सम्पादन गरिएका कार्यहरु समेटेर आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरिएको।
- आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को राजस्व संकलनसंग सम्बन्धित तथ्यांकहरु समेटिएको वार्षिक आर्थिक विवरण तयार गरिएको।
- आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को लागि राजस्वको लक्ष्य प्रक्षेपण गरि अर्थ मन्त्रालयमा लक्ष्य प्रस्ताव गरिएको।
- राजस्व संकलनसंग सम्बन्धित विषयमा कार्यालयहरुवाट उठान भई आएका समस्याहरुको यथाशिघ्र समाधान गरिएको।
- राजस्व संकलन संग सम्बन्धित सूचना प्रविधि प्रणालीमा देखिएका समस्याहरुका विषयमा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयसंग छलफल र समन्वय गरि समाधानको प्रयास गरिएको।

२.६.२.४ अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा

बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम बमोजिमको कार्य प्रगति प्रतिवेदन गर्ने, राजस्व असुली लगायत स्वीकृत कार्यमूलक परिसूचकहरुको लक्ष्य तथा कार्य प्रगतिको मासिक/अर्धबार्षिक/बार्षिक समिक्षा गर्ने, कार्यमूलक परिसूचक संशोधन तथा थपघट गर्ने, विभाग मातहतका कार्यालयहरुको बिभागीय अनुगमन तथा निरीक्षण कार्यक्रमको समन्वय तथा संयोजन गर्ने, महानिर्देशक, उपमहानिर्देशक, निर्देशक र कार्यालय प्रमुख बीच कार्यसम्पादन सम्झौता गरी समग्र बिभागको राजस्व असुली तथा कार्यमूलक परिसूचकको कार्यान्वयन तथा कार्य सम्पादन व्यवस्थापन लगायतका कार्य यस शाखावाट सम्पादन हुदै आएको छ। आन्तरिक राजस्व विभाग अन्तरगतका कार्यालयहरुको कार्यसम्पादनस्तरलाई थप गुणस्तरीय, सेवाग्राहीमैत्री एवं प्रविधिमैत्री बनाउने उद्देश्यले आ.व. २०८०/०८१ मा ३८ वटा आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरू तथा ३४ वटा करदाता सेवा कार्यालयहरु गरी जम्मा ७२ वटा कार्यालयहरूको अनुगमन सम्पन्न गरियो। अनुगमनका क्रममा देखिएका कैफियतहरूलाई उल्लेख गरी महानिर्देशकज्यू समक्ष प्रतिवेदन पेश गरी सोही प्रतिवेदन अनुसार कार्यालयको कार्यसम्पादनमा सुधार गर्न निर्देशन जारी गरियो।

आ.व.२०८०/०८१ मा आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरूलाई तोकिएको कार्यगत लक्ष्य र प्रगति अनुसारको विभागको समग्र कार्यसम्पादन ७८.५६ (A) प्रतिशत रहेको तथा कार्यालयहरुको राजस्व संकलन एवं अन्य कार्यगत परिसूचकहरुमा गरेको प्रगतिका आधारमा गरिएको मूल्यांङ्कनका आधारमा देहाय बमोजिम ग्रेडिङ्ग गरिएको छः

तालिकाः ११ कार्यालयहरुको समग्र कार्यसम्पादन स्तर

Grading Report (ALL IRO, MLTO, LTO) upto Asadh - 8081											
	Office Name	Audit		Collection		Investigation		TP Services		Total	
S.N.		Score	Grade	Score	Grade	Score	Grade	Score	Grade	Score	Grade
1	11-Inland Revenue Office Bhadrapur	102.39	A++	81.31	A			81.99	A	89.91	A+

2	2702-Inland Revenue Office New Baneshwor	100.99	A++	83.7	A			79.54	A	89.58	A+
3	1301-Inland Revenue Office Itahari	100.86	A++	84.89	A			76.62	A	89.21	A+
4	2504-Inland Revenue Office Kalanki	102.7	A++	79.77	A			80.42	A	89.1	A+
5	2503-Inland Revenue Office Balaju	102.06	A++	76.17	A			85.8	A+	88.93	A+
6	2701-Inland Revenue Office Putalisadak	95.47	A++	87.06	A+			80.56	A	88.8	A+
7	2101-Inland Revenue Office Dadeldhura	100.86	A++	75.71	A			82.49	A	87.47	A+
8	21-Inland Revenue Office Mahendranagar	95.59	A++	86.14	A+			75.72	A	87.32	A+
9	1102-Inland Revenue Office Damak	99.62	A++	79.72	A			78.23	A	87.31	A+
10	2801-Inland Revenue Office Tripureshwor	97.7	A++	77.88	A			83.66	A	87.25	A+
11	2502-Inland Revenue Office Maharajgunj	97.97	A++	76.14	A			79.38	A	85.68	A+
12	22-Inland Revenue Office Pokhara	91.45	A+	76.99	A			81.73	A	83.96	A
13	20-Inland Revenue Office Dhangadi	87.78	A+	83.24	A			77.4	A	83.6	A
14	24-Inland Revenue Office Bhairahawa	98.56	A++	70.95	B			76.29	A	83.33	A
15	12-Inland Revenue Office Biratnagar	88.22	A+	75.91	A			84.65	A	83.02	A
16	29-Inland Revenue Office Bhaktapur	96.55	A++	68.4	B			81.55	A	82.95	A
17	23-Inland Revenue Office Lalitpur-1	92.3	A+	73.63	B			79.51	A	82.57	A
18	34-Inland Revenue Office Lalitpur-2	94.6	A+	70.84	B			79.12	A	82.41	A
19	30-Inland Revenue Office Krishnanagar	84.68	A	80.63	A			80.9	A	82.32	A
20	51-Inland Revenue Office Dang	84.95	A	78.85	A			81.59	A	81.98	A
21	26-Inland Revenue Office Nepalganj	84.43	A	80.38	A			78.27	A	81.47	A
22	2505-Inland Revenue Office Kalimati	89.14	A+	72.56	B			78.42	A	80.66	A
23	2501-Inland Revenue Office Tangal	96.66	A++	63.17	C			78.84	A	80.48	A
24	2705-Inland Revenue Office Koteshwor	92.29	A+	67.38	B			78.54	A	80.13	A
25	18-Inland Revenue Office Hetauda	90.33	A+	68.85	B			79.05	A	79.99	A
26	16-Inland Revenue Office Simra	77.68	A	79.43	A			83.01	A	79.63	A
27	2201-Inland Revenue Office Damauli	71.41	B	86.29	A+			83.2	A	79.57	A
28	14-Inland Revenue Office Janakpur	82.02	A	79.47	A			74.92	B	79.35	A
29	2601-Inland Revenue Office Surkhet	80.32	A	77.25	A			77.71	A	78.59	A
30	52-Large Taxpayer Office	69.82	B	73.38	B	64.23	C	66.78	B	78.59	A
31	35-Inland Revenue Office Jorpati	82.52	A	74.54	B			74.77	B	77.79	A
32	1901-Inland Revenue Office Kawasoti	79.07	A	78.64	A			71.69	B	77.07	A
33	2602-Inland Revenue Office Jumla	82.28	A	73.86	B			73.09	B	77.04	A
34	19-Inland Revenue Office Bharatpur	87.37	A+	63.92	C			78.39	A	76.92	A
35	2802-Inland Revenue Office Nayasadak	92.07	A+	58.43	C			78.4	A	76.88	A
36	2703-Inland Revenue Office Battishputali	75.9	A	73.35	B			82.94	A	76.77	A
37	2803-Inland Revenue	79.59	A	72.66	B			77.48	A	76.64	A

	Office Thamel										
38	17-Inland Revenue Office Birgunj	84.86	A	67.65	B			75.38	A	76.47	A
39	2202-Inland Revenue Office Baglung	72.78	B	77.3	A			78.76	A	75.86	A
40	15-Inland Revenue Office Lahan	79.18	A	75.08	A			69.68	B	75.37	A
41	2704-Inland Revenue Office Chabahil	77.96	A	73.37	B			71.75	B	74.8	B
42	2901-Inland Revenue Office Dhulikhel	82.04	A	67.16	B			71.81	B	74.27	B
43	33-Inland Revenue Office Butwal	72.3	B	65.75	B			78.13	A	71.47	B
44	53-Middle Level Taxpayer Office	51.01	C	75.84	A	56.78	C	63.99	C	70.49	B
45	13-Inland Revenue Office Dharan	68.35	B	65.67	B			75.56	A	69.21	B

तालिकाः १२ करदाता सेवा कार्यालयहरुको समग्र कार्यसम्पादन स्तर

Grading Report (ALL TSOs) upto Asadh - 8081							
	Office Name	Collection		TP Services		Total	
S.N.		Score	Grade	Score	Grade	Score	Grade
1	3001-Taxpayer Service Office Taulihawa Kapilbastu	100.66	A++	85.01	A+	91.27	A+
2	1503-Taxpayer Service Office Khotang	94.13	A+	87.33	A+	90.05	A+
3	2204-Taxpayer Service Office Syangja	92.15	A+	80.84	A	85.36	A+
4	1405-Taxpayer Service Office Lalbandi	86.46	A+	81.72	A	83.62	A
5	2205-Taxpayer Service Office Kushma	90.57	A+	78	A	83.03	A
6	1202-Taxpayer Service Office Pathari	92.64	A+	75.62	A	82.43	A
7	2401-Taxpayer Service Office Parasi	83.26	A	81.66	A	82.3	A
8	1501-Taxpayer Service Office Gaighat	86.2	A+	79.65	A	82.27	A
9	5101-Taxpayer Service Office Salyan	81.6	A	81.94	A	81.8	A
10	1404-Taxpayer Service Office Sindhuli	77.52	A	84.5	A	81.71	A
11	3302-Taxpayer Service Office Tamghas Gulmi	90.74	A+	75.24	A	81.44	A
12	1505-Taxpayer Service Office Okhaldhunga	90.33	A+	73.91	B	80.48	A
13	3002-Taxpayer Service Office Sandhikharka	82.97	A	77.87	A	79.91	A
14	1402-Taxpayer Service Office Jaleshwor	91.38	A+	71.81	B	79.64	A
15	1502-Taxpayer Service Office Rajbiraj	79.17	A	79.74	A	79.51	A
16	5102-Taxpayer Service Office Chakchake Pyuthan	83.69	A	76.28	A	79.24	A
17	1103-Taxpayer Service Office Phidim	75.49	A	81.35	A	79.01	A
18	2102-Taxpayer Service Office Dipayal Silgadhi	88.14	A+	72.55	B	78.79	A
19	2506-Taxpayer Service Office Galchhi	69.89	B	81.61	A	76.92	A
20	1401-Taxpayer Service Office Bardibash	82.79	A	72.7	B	76.74	A
21	1902-Taxpayer Service Office Khairhani	67.51	B	81.06	A	75.64	A
22	1304-Taxpayer Service Office Bhojpur	77.64	A	73.22	B	74.99	B
23	3301-Taxpayer Service Office Tansen	67.59	B	79.24	A	74.58	B
24	2903-Taxpayer Service Office Manthali	71.74	B	76.16	A	74.39	B
25	2203-Taxpayer Service Office Beshisahar	81	A	69.95	B	74.37	B
26	1201-Taxpayer Service Office Biratchowk	87.95	A+	63.74	C	73.42	B
27	2902-Taxpayer Service Office Charikot	81.82	A	67.11	B	72.99	B
28	1601-Taxpayer Service Office Gaur	77.29	A	69.54	B	72.64	B
29	1302-Taxpayer Service Office Dhankuta	82.99	A	64.72	C	72.03	B

30	1403-Taxpayer Service Office Malangawa	84.12	A	63.07	C	71.49	B
31	2603-Taxpayer Service Office Gulariya	65.21	B	75.62	A	71.46	B
32	1602-Taxpayer Service Office Chandrapur	66.74	B	74.46	B	71.37	B
33	2206-Taxpayer Service Office Gorkha	78.29	A	65.76	B	70.77	B
34	1603-Taxpayer Service Office Kalaiya	65.25	B	68.79	B	67.37	B
35	1101-Taxpayer Service Office Illam	61.69	C	69.14	B	66.16	B
36	1504-Taxpayer Service Office Lukla	85.34	A+	52.85	C	65.85	B
37	1303-Taxpayer Service Office Khandbari	63.27	C	61.89	C	62.44	C
38	2103-Taxpayer Service Office Sanphebagar	54.45	C	56.85	C	55.89	C
39	2001-Taxpayer Service Office Lamki	56.89	C	51.27	C	53.52	C
						IRD Performance:78.56(A)	

विभागको सूचना प्रणालीमा प्रविष्ट विवरण तथा तथ्यांकको आधारमा समग्र कार्यसम्पादनस्तर मूल्यांकनमा आ.व.२०८०।०८१ मा ११ वटा कार्यालयहरुले A+, २९ वटा कार्यालयहरुले A, ५ वटा कार्यालयहरुले B, ग्रेडिङ्ग प्राप्त गरेका छन्। त्यसैगरी, करदातासेवा कार्यालयहरुमा ३ वटा कार्यालयहरुले A+, १८ वटा कार्यालयहरुले A, १५ वटा कार्यालयहरुले B, ३ वटा कार्यालयहरुले C ग्रेडिङ्ग प्राप्त गरेका छन्।

२.६.२.५ कर परीक्षण व्यवस्थापन शाखा

यस विभाग अन्तर्गत ठूला करदाता कार्यालय, मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय तथा आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरुको लागि आ.व.२०८०/०८१ मा कर परीक्षण लागि लक्ष्य निर्धारण गरिएको विवरण तालिकामा समावेश छ। उक्त लक्ष्यको आधारमा कार्यालयहरुबाट यस आ.व.मा सम्पादन भएका समग्र कार्य प्रगति, कामको सिलसिलामा आइपरेको अवरोध तथा समस्या/चुनौतीहरु र आगामी बर्षमा सुधारको लागि गर्नुपर्ने अपेक्षित पहलको रुपरेखा समेत देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

आ.व.२०८०/०८१ मा पूर्ण कर परीक्षणको लागि विभागबाट स्वीकृत परिसूचकहरुको आधारमा विभाग अन्तरगतका कार्यालयहरुलाई पूर्ण कर परीक्षण (Full Audit) तर्फ नयाँ छनौट तर्फ ४२०० र बाँकी बक्यौता रहेको पुरानो छनौट तर्फ ४३८० समेत जम्मा ८५८० विवरण कर परीक्षणको वार्षिक लक्ष्य तोकिएको थियो। सो लक्ष्य मध्ये ४४५० करदाताको विवरण परीक्षण गरी निर्धारित लक्ष्यको तुलनामा ५१.८६ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ।

उक्त संख्यात्मक लक्ष्य वाहेक रु.१५ अर्व ५० करोड नोक्सानी घटाउने लक्ष्य रहेकोमा रु.५९ अर्व ७४ करोड नोक्सानी घटाई निर्धारित लक्ष्यको तुलनामा ३८५.४८ प्रतिशत उत्साहजनक प्रगति हासिल भएको
छ।

आय कर निर्धारण तर्फ रु.११ अर्व ३८ करोड ५० लाख आयकर निर्धारण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु.११ अर्व ९७ करोड १९ लाख आयकर निर्धारण भई लक्ष्यको तुलनामा १०५.१६ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ। त्यस्तै रु.२ अर्व ५० करोड मू.अ.कर निर्धारण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु.२ अर्व ३६ लाख मू.अ.कर निर्धारण भई निर्धारित लक्ष्यको ८०.१४ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ। अन्तःशुल्क तर्फ रु.१० करोड अन्तःशुल्क निर्धारण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु.१५ करोड १९ लाख अन्तःशुल्क निर्धारण भई निर्धारित लक्ष्यको तुलनामा १५१.९५ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ। प्रति करदाता औषत

नोक्सानी रु.१ करोड ३४ लाख घटेको, प्रति करदाता औषत रु.२६ लाख ९० हजार आयकर निर्धारण भएको, प्रति करदाता औषतमा रु. ४ लाख ५० हजार मू.अ.कर निर्धारण भएको र प्रति करदाता रु. ३३ हजार अन्तःशुल्क निर्धारण भएको देखिन्छ। सम्रगमा कर निर्धारणको Per Case Yield रु.१ करोड९ लाख रहेको छ।

चालु बर्षको कर परीक्षण तर्फ ७०० करदाताको कर परीक्षण गर्ने लक्ष्य निर्धारण रहेकोमा ६५९ करदाताको कर परीक्षण सम्पन्न भई निर्धारित लक्ष्यको तुलनामा ९४.१४ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ। त्यसै गरी रु.५० करोड मू.अ.कर निर्धारण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु.७२ करोड ६९ लाख मू.अ. कर निर्धारण भई लक्ष्यको तुलनामा १४५.१६ प्रतिशत प्रगति हासिल हुँदा प्रति करदाता रु.११ लाख ०३ हजार मू.अ.कर निर्धारण भएको छ। अग्रिम कर कट्टी परीक्षण तर्फ २५५० करदाताको कर परीक्षण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा २५४७ करदाताको कर परीक्षण गरी लक्ष्यको तुलनामा ९९.८८ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ साथै रु.६५ करोड ५० लाख अग्रिम कर निर्धारण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु.१ अर्व१२ करोड अग्रिम कर निर्धारण भई लक्ष्यको तुलनामा १७१.०२ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको देखिन्छ। प्रति करदाता औषत रु ४ लाख ३९ हजार माग श्रृजना भएको देखिन्छ। बजार अनुगमनमा ७ हजार १ सय २० करदाताको कारोवार स्थल अनुगमन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा ९ हजार ४८ करदाताको वजार अनुगमन हुन गई निर्धारित लक्ष्यको तुलनामा १२७.०८ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ भने वजार अनुगमनबाट रु.६१ लाख जरिवाना निर्धारण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा रु.१ करोड ६७लाख जरिवाना निर्धारण भई निर्धारित लक्ष्यको तुलनामा २७२.५४ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ। यस आ.व.मा दर्ता खारेजी तर्फ VAT De-registration of old CB को कर परीक्षणको लक्ष्य ७८ हजार ८सय १२ रहेकोमा १९ हजार ८ सय १ करदाताको DX भई लक्ष्यको तुलनामा २५.१२ प्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ। ठूला करदाता कार्यालय र मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालयहरुको लागि समूह परीक्षणको लक्ष्य ४ वटा ग्रुप करदाताको कर परीक्षण गर्न तोकिएकोमा करदाता छनौट गरेको पाईएन। समग्रमा आ.व.२०८०/०८१ मा कर परीक्षण व्यवस्थापन शाखाको केही सूचकहरुको बाहेक अन्य सूचकको प्रगतिलाई उत्साहजनक नै मान्नु पर्ने हुन्छ।

कर परीक्षण तर्फको आ.व.२०८०/०८१ का लागि कायम गरिएको कूल विभागीय लक्ष्यहरु र सो बमोजिम हासिल भएको प्रगति विवरण देहाय बमोजिम तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

Internal Monitoring System (EIMS)

Target Performance Summary Report uptoAsadh – 8081

Audit Section :

Indicator Code	Indicators	Target	Performance	Percentage(P)
	Full Audit(No.)			
374	Total (Vat, ITx& Excise) New Selection	4200	3154	75.1
66	Total (Vat, ITx& Excise) Old Selection	4380	1296	29.59
	Target for Assessment			
36	Full Audit AA in ITx (in '000)	11385000	11971920	105.16

37	Full Audit MA in VAT (in '000)	2500000	2003600	80.14
38	Full Audit Excise Assessment (in '000)	100000	151955	151.95
107	Full Audit Loss Recovery(in '000)	15500000	59749540	385.48
	Current Year Audit			
149	Current Year Audit of VAT (No)	700	659	94.14
150	CYA MA in VAT (in '000)	500800	726957	145.16
151	TDS Audit (No)	2550	2547	99.88
152	TDS Demand (Rs in 000)	655000	1120158	171.02
	De-registration			
65	De-registration of current CB as per taxpayer request	0	3000	100
231	IT and VAT De registration of old CB appliation (No)	78812	19801	25.12
	Market Monitoring			
171	Market Monitoring (No)	7120	9048	127.08
400	Refer to further Analysis/Audit/Investigation(no)	155	315	203.23
242	Fine and Penalty from market monitoring (000)	6135	16720.68	272.54
301	Monitoring of counterfait sticker and illegal liquor	1306	1420	108.73
54	Legal Action Against Illegal Liquor (No)	111	127	114.41
302	Monitoring of compliance of Computer Billing Software (No)	409	585	143.03
	Re-Assesment			
55	Backlog files (Enter 1 for timely reassessed)	540	534	98.89
	Group Audit			
207	Group Audit (No)	4	0	0
198	AA from Group Audit (Rs. 000)	40000	0	0
241	MA From Group Audit (Rs. 000)	20000	0	0

उल्लेखित तथ्याङ्कहरुको आधारमा कर परीक्षण व्यवस्थापन शाखाको आ.व.२०८०/०८१ को लागि निर्धारण गरिएका कूल विभागीय लक्ष्यहरु र सो बमोजिम हासिल भएको प्रगति विवरण समेतको आधारमा विश्लेषण गर्दा आर्थिक गतिविधीमा उतारचढाव आएको यो अवस्थामा हासिल गरेको उपर्युक्त प्रगतिलाई सन्तोषजनक नै मान्नु पर्ने देखिन्छ।

कर परीक्षण व्यवस्थापन शाखाबाट गरिने मूख्य कार्यहरुः

१. जोखिम सूचकांकहरु परिमार्जन गरी स्वीकृत गराउनेः कर परीक्षणको लागी करदाता Full Audit तर्फ पुरानो र नयाँ छनौट भएको करदातालाई विभाजन गरी अंक भार विभाजन।

२. कर परीक्षणको लागि करदाता छनौट गर्नेः Full Audit, TDS Audit, Current Year Audit(CYA) को समयमा छनौट गरी कार्यालयबाट पनि समयमा छनौट कार्य गरि सम्बन्धित सूचकहरुको लक्ष्य निर्धारण।

३. कर परीक्षणको अनुगमन गर्नेः छनौट भएका करदाताको कार्यालयगत अनुगमन गरी परीक्षणबाट देखिएका विविध विषयमा सुझाव दिने।

४. आवश्यकता अनुसार कागजातको ढाँचा तोक्ने तथा परिमार्जन गरी थप व्यवस्थित बनाउने।

५. कर परीक्षणको क्रममा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २० उपदफा (४) बमोजिम म्याद गएका तर ती विवरणको छानविन परीक्षण गर्दा झुट्टा लेखा वा विजक वा अन्य कागजात तयार गरी वा जालसाजी गरी कर छलेको देखिई सम्वन्धित कार्यालयवाट म्याद थपको अनुमती माग भई आएकोमा विभागले अनुमति दिने ।

६. कर परीक्षणको समयमा उठेका Issues का विषयमा विभागीय परिपत्र भएकोमा विभागीय परिपत्र बमोजिम कर निर्धारण भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमनको क्रममा छानविन गरी सुझाव दिने।

कर परीक्षण व्यवस्थापन शाखाले आ.व.२०८०/०८१ मा सम्पादन गरिएका मूख्य कार्य र शाखासँग सम्बन्धीत कार्यहरुको लक्ष्यको आधारमा कार्यालयहरुबाट यस आ.व.मा सम्पादन भएका नियमित कार्य प्रगती माथि प्रस्तुत भैसकेको छ भने सो बाहेक शाखाबाट मुख्य रूपमा सम्पादन गरिएका कार्यहरु देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः

१. कार्यालवाट कर अधिकृतले गर्ने करपरीक्षणमा करदातासंगको सम्पर्क कम गरी electronic media वाट सवै आवश्यक सूचना, कागजात प्राप्त गर्ने र सो को आधारमा करपरीक्षण गरी करदातालाई सूचना दिने सम्मको काम system वाटै गरी e-assessment /faceless audit लाई गन्तव्य वनाउने उद्देश्यका साथ यस आ.व. देखी Audit Report Management System- ARMS को कार्यान्वयन गरिएको छ तथापी ARMS मा सुधार आवश्यक देखिएको छ ।

२. विभागले तयार गरेको TOR अनुसार विज्ञवाट e-Assessment (faceless audit) अध्ययन प्रतिवेदन प्राप्त भएको।

३. पुराना फायलहरुको Inventory घटाउने उद्देश्यले पूर्ण कर परीक्षणको कार्यसम्पादनमा पुराना र नयाँ छनौटलाई आधार मानी फायलहरुको कर परीक्षण गर्ने व्यवस्था गरिएको र यसको कारणले पूराना फायलहरुको परीक्षण हुने क्रम बढेको।

४. आयकर तर्फ संसोधित कर निर्धारणको सूचनामा परिमार्जन गरी थप व्यवस्थित बनाईएको।

५. डे ०१ र डे ०२ विवरण पेश गर्ने करदाताको संशोधित कर निर्धारण सुचनाको ढाँचा तयार गरीएको ।

२.६.२.६ बक्यौता तथा बेरुजू शाखा

बक्यौता तर्फ

नेपालमा ब्यवसाय, रोजगारी र लगानीवाट करयोग्य आय आर्जन गर्ने ब्यक्तिले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९६ अनुसार स्वयमं घोषणा गरी आय विवरण पेश गर्नु पर्ने ब्यवस्था रहेको छ। आय विवरण बमोजिमको रकम तोकिएको समय भित्र दाखिला नगरेमा तथा कर परीक्षण तथा अनुसन्धानवाट कर निर्धारण भएमा तथा अन्य कुनै कारणवाट आन्तरिक राजस्व कार्यालयवाट आयकर, मूल्य अभिबृद्धि कर, अन्तःशुल्क तथा साविकमा कर प्रशासनले कार्यान्वयन गर्ने करहरु प्रचलित कानून वमोजिम निर्धारण भई तोकिएको समय भित्र दाखिला नभएका रकम बक्यौता कायम रहन्छ। त्यसरी कायम भएको बक्यौता रकमहरुको अभिलेख राख्ने, बक्यौता संकलनको मासिक तथा वार्षिक कार्यालयगत लक्ष्य निर्धारण गर्ने, बक्यौता संकलन रणनीति तयार गर्ने, बक्यौता संकलन प्रगति अनुगमन गर्ने, कार्यालयहरुवाट बक्यौता सम्वन्धी विषयहरुमा सोधिएका विषयहरुमा प्रष्ट पार्ने लगायतका कार्यहरु यस शाखाको कार्यक्षेत्र अन्तगत पर्दछन्। आ.ब.२०८०/०८१ को अन्त सम्ममा आईपुग्दा लागेको ब्याज, थप दस्तुर, विलम्व शुल्क समेत उठ्न बाँकी कूल बक्यौता रकम रु.१ खर्व ३० अर्व २४ करोड रहेको छ भने कर कार्यालयहरुवाट भएको कर निर्धारण उपर करदाताले चित्त नबुझाई आन्तरिक राजस्व विभागमा प्रशासकीय पुनरावलोकनमा रहेको तथा अन्य न्यायीक निकायमा अपिलमा रहेको विवादित रकम रु.१ खर्व २३ अर्व ८० करोड रहेको छ।

आ.ब २०८०/०८१ मा ४५०० करदाताको संकलन भ्रमण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा ४८८९ प्रगति भई लक्ष्यको तुलनामा १०८.६४ प्रतिशत प्रगति भएको छ। वक्यौता संकलन तर्फ आ.व.२०८०/०८१ मा आयकर तर्फ रु.१० अर्व ८९ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.९ अर्व ०३ करोड असुल भै लक्ष्यको तुलनामा ८२.९० प्रतिशत प्रगति भएको छ भने मू.अ.कर तर्फ रु.८ अर्व ६८ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.८ अर्व ९० करोड असुल भै लक्ष्यको तुलनामा १०२.६१ प्रतिशत प्रगति भएको छ। बक्यौता समायोजनतर्फ आयकर तर्फ रु.२५अर्व १३ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.२६ अर्व ७२ करोड प्रगति भै लक्ष्यको तुलनामा १०६.२९ प्रतिशत प्रगति भएको छ भने मू.अ.कर तर्फ रु.१८ अर्व ८३ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.५ अर्व ६८ करोड प्रगति भै लक्ष्यको तुलनामा ३०.१५ प्रतिशत प्रगति भएको छ। कानूनी कारवाही गरी असुल गर्ने कूल लक्ष्य रु १० अर्व ९१ करोड रहेकोमा रु ३ अर्व २१ करोड असुली भै लक्ष्यको तुलनामा २९.४७ प्रतिशत प्रगति भएको छ।

तालिकाः १३ आ.व. २०८०/०८१ सम्मको बक्यौताको विवरण

(रु.अर्वमा)

शिर्षक	बक्यौता रकम		अपिलमा रहेको रकम		जम्मा रकम	
	करदाता संख्या	रकम	करदाता संख्या	रकम	करदाता संख्या	रकम
आयकर	१९३,६५९	७५.२३	७१८	१११.५६	१९६,४६३	१८६.७८
मू.अ.कर	१२०,२६३	५३.३५	५६९	६.५५	१२०,८३२	५९.९०
अन्तःशुल्क	२९९	०.८१	७५	३.५०	३७४	४.३१
अन्य	१६००	०.८५	११२	२.१९	१,७१२	३.०४
जम्मा	**३१५,८२१**	**१३०.२४**	**१,४७४**	**१२३.८०**	**३१९,३८१**	**२५४.०३**

२०८१/०३/३१ सम्मको ब्याज समेत गणना गरिएको

बेरुजु तर्फ

विभाग तथा अन्तर्गत कार्यालयहरुको वेरुजु अभिलेख राख्ने, बेरुजु फछ्यौंटको मासिक तथा वार्षिक लक्ष्य निर्धारण गर्ने, वेरुजु फछ्यौंटको रणनीति तयार गर्ने, बेरुजु फछ्यौंटको प्रगति अनुगमन गर्ने, वेरुजु फछ्यौंटको मासिक प्रगति तयार गर्ने, म.ले.प. प्रतिवेदनहरुको जवाफ तयार गर्ने, ठूला करदाता कार्यालय, मध्यमस्तरिय करदाता कार्यालय, आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरु तथा करदाता सेवा कार्यालयहरुलाई बेरुजु फछ्यौंट सम्बन्धी विषयमा आवश्यक समन्वय तथा निर्देशन दिने, अर्थ मन्त्रालय तथा महालेखा परीक्षकको कार्यालयमा बेरुजु फस्यौंट विषयमा आवश्यक समन्वय गर्ने लगायतका कार्यहरु यस शाखावाट सम्पादन हुने गर्दछ। आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा आन्तरिक राजस्व विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरुको कुनै बेरुजु सम्परीक्षण भएको देखिँदैन। आ.ब २०८०/०८१ को शुरुवातमा कुल बेरुजु रकम रु.७६ अर्व १ करोड ४२ लाख रहेकोमा सो आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्ममा आन्तरिक राजस्व विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरुको बेरुजु रकम रु.९९ अर्व ५७ करोड ७८ लाख ८४ हजार रहेको छ।

२.६.३ सूचना प्रविधि व्यवस्थापन महाशाखा

सूचना प्रविधि व्यवस्थापन महाशाखा अन्तर्गतका शाखाहरु (व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखा, सूचना सञ्चार प्रविधि शाखा, सूचना प्रविधि परिपालना तथा सूरक्षा शाखा) बाट सूचना प्रविधिमा २०८०/८१ मा सम्पन्न प्रमुख सुधार कार्यहरु निम्न रहेको छः

२.६.३.१ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखा

१. स्वचालितरुपमा कर परीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्ने Audit Report Management System (ARMS) को प्रारुप विकास तथा परिमार्जनसहित कार्यान्वयनमा ल्याइएको,
२. सरकारी भुक्तानीमा CGAS बाट नयाँ TDS Portal मार्फत् ETDS प्राप्त गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याइएको,
३. कर प्रणालीको प्रकृया पुनर्संरचना (Business Process Reengineering- BPR) सम्वन्धमा कर तथा सूचना प्रविधि विज्ञहरुबाट अध्ययन गराउने कार्यमा समन्वय गरी प्रतिवेदन प्राप्त भएको,
४. आय विवरण तथा कर भुक्तानीको आधारमा आयकरको ATR परिमार्जन गरी आयकर बक्यौता हिसाब गर्ने व्यवस्था परिमार्जन गरिएको,
५. राष्ट्रिय परीचय पत्रको विवरणसँग एकीकृत कर प्रणालीको अन्तरआबद्धताको लागि भएको समझदारी पत्र (MOU) अनुसारAPI विकास तथा परीक्षण गरिएको,
६. एकीकृत कर प्रणालीका विभिन्न मोडयुलहरु नयाँ प्रविधिमा परिमार्जन गरी प्रयोगमा ल्याइएको,
७. विभागले प्रशासन तथा प्रतिवेदन गर्ने नयाँ कर लगायत थप राजस्व शीर्षकलाई Revenue Accounting System (RAS) मा थप गरिएको,

८. RMIS मा उपलब्ध राजस्व भौचरको विवरण एकीन गरी कार्यालयबाटै RAS मा Voucher Synchronize गरी तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने व्यवस्था मिलाइएको,

९. Electronic Internal Monitoring System (EIMS) मा विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरुको लागि विभिन्न कार्यसम्पादन सूचक अनुसार वार्षिक तथा मासिक कार्यगत लक्ष्य कायम गर्ने कार्यमा सहजीकरण गरिएको,

१०. Audit Information Management System (AIMS) लाई परिमार्जन गरी विवरण प्रविष्टि गर्न सहज बनाइएको,

११. डे.०४ (D-04) आय विवरणमा पनि अनुसूची १० को क्रेडिट विवरण तयार गर्ने व्यवस्था समावेश गरिएको,

१२. विद्युतीय सेवा कर (Digital Service Tax) को अनलाईन विवरण पेश गर्ने व्यवस्था तथा अफलाइन एयरलाइनको दर्ताको व्यवस्था मिलाइएको,

१३. आर्थिक ऐन, २०८० का विशेष छुट सहितका प्रावधानहरु अनुरूप प्रणालीमा परिमार्जन तथा थप गरिएको,

१४. नयाँ पदस्थापन भएका कर्मचारीलाई विभागमा तथा कार्यरत कर्मचारीलाई केही कार्यालयमा नै एकीकृत कर प्रणाली लगायतको तालिम प्रदान गरिएको,

१५. आर्थिक ऐन, २०८१ को व्यवस्था अनुसार विभागका सूचना प्रविधि प्रणालीहरुमा क्रमशः परिमार्जन तथा अद्यावधिक गरिएको,

१६. विभाग तथा कार्यालयका साथै अन्य निकायबाट माग भए अनुसार प्रणालीमा उपलब्ध डाटाबाट विवरण तयार गरी उपलब्ध गराइएको,

१७. विभिन्न महाशाखा तथा शाखाहरुबाट प्राप्त सुझाव अनुसार विभागको सूचना प्रविधि प्रणालीहरुमा मोड्युल थप तथा परिमार्जनको व्यवस्था मिलाएको।

२.६.३.२ सूचना सञ्चार प्रविधि शाखा

१. विभागको डाटा सेन्टर तथा डिजाष्टर रिकभरी सेन्टरको नियमित सञ्चालनको व्यवस्थापन गरिएको,

२. सूचना प्रविधि उपकरणहरुको व्यवस्थित उपयोगको साथै नियमित मर्मत सम्भारको व्यवस्था मिलाइएको,

३. विभिन्न निकायसँगको अन्तरआवद्धताका लागि समन्वय गर्नुका साथै Network तथा Connectivity को आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको,

४. Near DC को लागि सरकारी एकीकृत डाटा सेन्टर (GIDC) आवश्यक उपकरण उपलब्ध गराउन समन्वय गरिएको,

५. सूचना प्रविधि उपकरणको Specification तथा परामर्श सेवाको लागि कार्य विवरण (TOR) तयार गरी खरिद प्रक्रियामा सहजीकरण गरिएको,

६. विभागमा उपलब्ध विद्युत प्रणालीबाट विद्युत प्रशारण रोकिएको समयमा स्वचालित रुपमा डिजेल जेनेरेटरबाट डाटासेन्टर लगायत विभागको भवनहरुमा विद्युत उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाइएको,

७. अनलाइन माध्यमबाट विभाग अन्तर्गतका ८४ कार्यालयका प्रमुखहरुलाई विभिन्न कार्यक्रममा Video Conference मार्फत् भाग लिने व्यवस्था मिलाइएको,

८. Data Center Integrated Management (DCIM) बाट डाटा सेन्टरका उपकरणहरुको Monitoring गर्ने व्यवस्थालाई थप परिमार्जन गरिएको।

२.६.३.३. सूचना प्रविधि परिपालना तथा सूरक्षा शाखा

१. विद्युतीय विजक सम्बन्धी कार्यविधि,२०७४ संशोधनको लागि कार्यदल गठन गरी ड्राफ्ट तयार गरिएको,

२. करदाता पोर्टल तथा अफिसर पोर्टलको सूचना प्रविधि विभागबाट सूरक्षा परीक्षण(Security Audit) गराई सो को सुझाव कार्यान्वयन शुरु गरेको,

३. केन्द्रीय विजक अनुगमन प्रणाली (CBMS) कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्दै एकीकृत कर प्रणालीसँग प्रारम्भिक अन्तरआवद्धता कायम गरिएको,

४. CBMS प्रयोगको अनुगमनको लागि आवश्यक विभिन्न प्रतिवेदनहरु (Reports) तयार तथा परिमार्जन गरी प्रणालीमा समावेश गराइएको,

५. विभागका विद्युतीय उपकरण तथा सूचना प्रणालीको सुरक्षाको लागि SSL, Firewall, Antivirus आदिका लाइसेन्स नवीकरण गर्नुका साथै विगतमा प्राप्त विभिन्न परीक्षण प्रतिवेदनले औँल्याएका Vulnerabilities लाई क्रमशः हटाउने कार्य गरिएको,

६. अन्तःशुल्क स्टीकर छपाइको लागि QR Code सहितको विवरण भण्डारण एवम् परीक्षण हुने व्यवस्था मिलाइएको,

७. अन्तःशुल्कजन्य वस्तुको कारोवार गर्ने प्रतिष्ठानबाट प्रयोग गर्नासाथ त्यहाँ प्रयोग भएका अन्तःशुल्क टीकटको विवरण क्यु आर कोडScan गरी विभागमा पठाउने प्रणाली व्यवस्थापन तथा सो को प्रयोगमा समन्वय गरेको,

८. विभागका उपकरण, नेटवर्क तथा प्रणालीहरुको सुरक्षा व्यवस्थाको नियमित अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको।

२.६.४ अन्तःशुल्क तथा अनुसन्धान महाशाखा

२.६.४.१ अन्तःशुल्क व्यवस्थापन तथा अन्तःशुल्क नीति विश्लेषण शाखा

आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ मा अन्तःशुल्क व्यवस्थापन, अन्तःशुल्क नीति विश्लेषण तथा अन्तःशुल्क प्रयोगशाला शाखाबाट सम्पादित मुख्य मुख्य कार्यहरुः

१) अन्तःशुल्क टिकट छपाईका लागि मद्रास सेक्युरिटी प्रिन्टर्स प्रा. लि. चेन्नई, भारतसँग १० अक्टोवर, २०२२ मा खरिद सम्झौता भई विभिन्न ४२ प्रकारका ९ अर्व ७७ लाख थान अन्तःशुल्क टिकट छपाई कार्य अगाडि बढाइ अन्तःशुल्क टिकट छपाइ तथा आपूर्ति कार्य भइरहेको। असार मसान्तसम्म विभिन्न ९ प्रकारका २ अर्व १५ करोड २५ हजार अन्तःशुल्क टिकट आपूर्ति भएको।

२) Integrated Tax System मा अन्तःशुल्कको Return Detail (RD) र मासिक विवरण प्राप्त गर्न सकिने गरी प्रणाली सुधारको कार्य भैरहेको। Audit Trial Report (ATR) पूर्णरुपमा कार्यान्वयनका लागि व्यवस्थापन सुचना प्रणाली शाखासँगको समन्वयमा प्रणाली सुधारको कार्य भइरहेको।

३) भौतिक नियन्त्रण प्रणाली अन्तरगतका प्रतिष्ठानहरुको २५१ पटक अनुगमन सम्पन्न गरिएको। अवैध मदिरा नियन्त्रणका लागि स्थानीय प्रहरी समेतको सहभागितामा २६५ पटक र संभावित नक्कली अन्तःशुल्क टिकट एवम् अवैध मदिरा नियन्त्रणका लागि १८५८ पटक बजार अनुगमन सम्पन्न गरिएको।

४) यस अवधिमा १३७२५९ अन्तःशुल्क इजाजत/नवीकरण गरिएको

५) मदिरा ऐन, २०३१ मा संशोधन गरी स्थानीय मदिराको उत्पादन, ब्राण्डिङ्ग तथा नियमनसम्बन्धी व्यबस्था तोकिए बमोजिम हुने व्यबस्था गरिएको।

६) ५ प्रतिशत अल्कोहल युक्त Ready To Drink beverage को अन्तःशुल्क दरबन्दी तोकिएको।

७) माल्टबाट बनेको ५ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको र ५ प्रतिशतभन्दा बढी अल्कोहल भएको बियरको छुट्टाछुट्टै उपशीर्षक तोकिएको।

८) अन्तःशुल्क नियमावली, २०५९ मा छब्बिसौं संशोधन मार्फत संवत् २०८१ साउन १ गतेबाट सुर्ती, खैनी, गुट्खा, पानमसला, स्वीट सुपारी वा यस्तै प्रकारका वस्तु उत्पादन गर्ने प्रतिष्ठान वा पैठारी गर्ने इजाजतपत्रवालाले पुनः प्रशोधनयोग्य सामग्री वा जैविक रुपमा सडेर जाने (बायोडिग्रेडेवल) सामग्रीमा प्याकिङ्ग गर्नुपर्ने व्यबस्था गरिएको।

९) अन्तःशुल्क नियमावली, २०५९ मा छब्बिसौं संशोधन मार्फत उपभोगको म्याद सकिएको वा उपभोगमा आउन नसक्ने चुरोट तथा सुर्तीजन्य वस्तु विभागको स्वीकृति लिई अन्तःशुल्क अधिकृतले नष्ट गर्न सक्ने ब्यबस्था गरिएको।

१०) अन्तःशुल्क नियमावली, २०५९ मा छब्बिसौं संशोधन मार्फत प्रतिष्ठानबाट निष्कासन नभएको तर उपभोगको म्याद सकिएर प्रतिष्ठानको गोदाममा नै रहेको वियर, वाइन तथा अन्य अन्तःशुल्कजन्य वस्तु नष्ट गर्नु पर्ने भएमा त्यस्तो वस्तु नष्ट गर्ने सम्बन्धी कानुनी व्यबस्था गरिएको।

११) विद्युतीय चुरोट (भेप) उत्पादन, पैठारी ,विक्री वितरणका लागि अन्तःशुल्क इजाजतपत्र दस्तुर तोकिएको।

१२) मदिरा र सूर्तिजन्य बस्तुको उत्पादनको नयाँ ब्राण्डमा उत्पादन अनुमतिको लागि अन्तःशुल्क इजाजतपत्र दस्तुर तोकिएको।

१३) आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ मा ४० वटा उद्योग प्रतिष्ठानहरुलाई मदिराका ६६, बियरका ८, वाइनका १८, चुरोटका १, र सूर्तीजन्य वस्तुका १० गरी कुल १०३ वटा ब्राण्डका वस्तु उत्पादन गर्न व्यवसायिक उत्पादनको स्वीकृति प्रदान गरिएको।

१४) अन्तःशुल्क प्रयोगशाला स्थापनार्थ आवश्यक उपकरणहरु खरिदका लागि Technical Specification तयार गरिएको।

२.६.४.२ सूचना संकलन, जोखिम विश्लेषण तथा अनुसन्धान शाखा

सम्पादन भएका प्रमुख कार्यहरू:

- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग,अर्थ मन्त्रालय, हेलो सरकार, सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभाग, राजस्व अनुसन्धान विभाग र वित्तीय जानकारी इकाइ लगायत अन्य

निकायहरुबाट प्राप्त तथा विभागमा प्राप्त उजुरी तथा सूचनाहरुको छानविनको लागि सम्वन्धित कार्यालयमा पठाउने, ताकेता गर्ने, अनुगमन गर्ने तथा सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउने काम नियमित रुपमा भएको।

- बहुमूल्य धातु वा वस्तुको कारोबार गर्ने व्यवसायीलाई जारी गरिएको निर्देशन ,२०७७ मा मिति २०८१।०२।१७ देखी लागु हुने गरी आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णयानुसार परिमार्जन गरी सूचक संस्थाको परिभाषामा खुद्रा बिक्रेताको रुपमा कारोवार गर्ने व्यवसायीलाई समेत समावेश गरी Website मा राखिएको ।
- AML/CFT तर्फ नियमनकारी निकायका हैसियतले सूचक संस्थाहरूको अनुगमन प्रकृयालाई व्यवस्थित, गुणस्तरीय र नतिजाउन्मुख बनाउनका लागि बहुमूल्य धातु वा वस्तुको कारोबार गर्ने व्यवसायी र स्वीकृत अवकाशकोषका लागि छुट्टा छुट्टै अनुगमन मार्गदर्शन स्वीकृत गरी सोही अनुसार कार्यान्वयन भइरहेको।
- कर छली नियन्त्रण तथा राजस्व संकलन अभिवृद्धिका लागि आवश्यक सूचना आदान/प्रदान र समन्वयका लागि सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभाग,भन्सार विभाग र राजस्व अनुसन्धान विभागसँग पारस्परिक समझदारी (MOU) गरी सोही अनुसार कार्यान्वयन भइरहेको।
- सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनि लाउण्डरिङ्ग) निवारण ऐन,२०६४ तथा प्रचलित कानून बमोजिम सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी एंव आम विनासकारी हात हतियार निर्माण तथा विस्तारमा वित्तीय लगानी एंव सम्बद्ध कसूरको विश्लेषण एवं अनुसन्धान सम्बन्धमा एक आपसमा प्रभावकारी रूपमा सहयोग आदान प्रदान तथा सहजीकरण गर्नका लागि नियमनकारी निकाय तथा अनुसन्धानकारी निकायका हैसियतले वित्तीय जानकारी इकाइसँग पारस्परिक समझदारी कायम गरी कार्य अगाडी बढाइएको।

- शंकास्पद/झुट्टा तथा नक्कली बीजकको कारोबार गर्ने विभिन्न १९८६ वटा करदाताहरू छनौट गरी आवश्यककारवाहीका लागि ४५ वटा कार्यालयमा पठाइएकोमा मिति २०८१ असारसम्ममा कार्यालयहरुबाट करदाताहरुको २७८० आयवर्षको अनुसन्धान सम्पन्न भई आयकरतर्फ रु.७.२२ अर्व र मूल्य अभिवृद्धि करतर्फ रु.३.८३ अर्व गरी कुल रु.११.०५ अर्व कर निर्धारण गरिएको।
- आन्तरिक राजस्व विभागको एकीकृत कर प्रणाली, भन्सार विभागको आशिकुडा र राजस्व अनुसन्धान विभागको भिसिटिएस प्रणालीबीच अन्तरआबद्धता कायम गर्न अध्ययन समिति गठन भई सो समितिले प्रतिवेदन पेश गरी प्रतिवेदन कार्यान्वयनको चरणमा रहेको।
- बजार अनुगमनलाई कर अनुसन्धानका लागि सूचना संकलन गर्ने उदेश्यमा केन्द्रित गर्न राजस्व जोखिमका सम्भावित कारोवारहरुलाई प्राथमिकतामा राखी अनुगमनका लागि मातहत कार्यालयलाई निरन्तर परिचालन गरिएको।

२.६.५ नीति विश्लेषण तथा व्यवस्थापन महाशाखा

२.६.५.१ अन्तर्राष्ट्रिय कर शाखा

अन्तराष्ट्रिय कर शाखाको प्रमुख कार्य आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७३ मा व्यवस्था भए बमोजिम नेपाल सरकारको तर्फवाट अन्य देशहरुसँग गरिने र गरिएका दोहोरो कर मुक्ति सम्झौतासँग सम्बन्धित कार्य सम्पादन गर्नु रहेको छ। द्विपक्षीय हित र आवश्यकताका आधारमा दोहोरो कर मुक्ति सम्झौता गर्नुपर्ने मुलुकहरुका कर प्रशासनहरुसँग आवश्यक पत्राचार, वार्ताको तयारी र वार्ता सम्बन्धी कार्यहरुको समन्वय गर्ने कार्य यो शाखाले गर्ने गर्दछ। वार्ताद्वारा दुई राष्ट्रहरु सहमतिमा पुगेपछि सम्झौतामा औपचारिक हस्ताक्षर गर्ने कार्यको समन्वय समेत यो शाखाले गर्दछ। द्विपक्षीय हित र आवश्यकताका आधारमा सम्पन्न भईसकेका दोहोरो कर मुक्ति सम्झौताका व्यवस्थाहरु संशोधन सम्बन्धी कार्य गर्ने र सम्झौतामा उल्लेख भएका विषयहरुको कार्यान्वयन गर्ने तथा सूचना आदान प्रदान गर्ने कार्य समेत यस शाखाले गर्दछ। सम्झौताका प्रावधानहरुको विषयमा द्विविधा भई सरोकारवालाहरुवाट अनुरोध भएमा द्विविधा निराकरण गर्ने कार्य समेत यस शाखाको अर्को प्रमुख कार्यको रुपमा रहेको छ। दोहोरो करमुक्ति सम्झौता गर्नुको प्रमुख उद्धेश्य विदेशी लगानी आकर्षित गर्नु हो। विदेशी लगानीकर्ताहरुलाई नेपालको कर कानून तथा कर सम्बन्धी व्यवस्थाहरुको बारेमा जानकारी उपलव्ध गराउने र अन्तर्राष्ट्रिय करका विविध विषयहरुमा अध्ययन गर्ने गराउने कार्य समेत यस शाखाले सम्पादन गर्दै आइरहेको छ। नेपालले हाल सम्म देहाय बमोजिम एघार देशहरूसंग दोहोरो कर मुक्ति सम्झौता सम्पन्न गरिसकेको छ भने केही देशहरुसँग सम्झौताको लागि वार्ता प्रक्रिया अगाडि बढेको अवस्था छ।

तालिकाः १४ दोहोरो कर मुक्ति सम्झौता भएका देशहरु

क्र.सं.	देश	सम्झौता मिति	कैफियत
१	गणतन्त्र भारत (Republic of India)	२०११ नोभेम्वर २७	सन १९८७ मा सम्पन्न पुरानो सम्झौतालाई प्रतिस्थापित गरेको
२	नर्वे अधिराज्य(Kingdom of Norway)	१९९६ म १३	
३	थाइल्याण्ड अधिराज्य(Kingdom of Thailand)	१९९८ फेब्रुअरी २	
४	प्रजातान्त्रिक समाजवादी गणतन्त्र श्रीलंका(Democratic Socialist Republic of Sri Lanka)	१९९९ जुलाई ६	
५	गणतन्त्र मौरिसस(Republic of Mauritius)	१९९९ अगष्ट ३	
६	गणतन्त्र अष्ट्रिया(Republic of Austria)	२००० रडिसेम्ब १५	
७	इस्लामिक गणतन्त्र पाकिस्तान(Islamic Republic of Pakistan)	२००१ जनवरी २५	
८	जनवादी गणतन्त्र चीन(People's Republic of China)	२००१ मे १४	
९	गणतन्त्र कोरिया(Republic of Korea)	२००१ अक्टोबर ५	
१०	कतार(State of Qatar)	२००७ अक्टोबर १५	
११	गणतन्त्र बंगलादेश(Republic of Bangladesh)	२०१९ मार्च ५	

२.६.५.२ कर प्रणाली सुधार शाखा

आ.व. २०८०/०८१ मा सम्पादन भएका कार्यहरूको संक्षिप्त विवरणः

क्र.सं.	सम्पन्न कार्यहरु
क.	आय विवरणसँग सम्बन्धित सुधार
१.	आर्थिक ऐन, २०८० ले आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची १ र अनुसूची २ मा संशोधन गरी कायम गरेको करको दर अनुसार आय वर्ष २०८०/०८१ देखिको आय विवरणमा स्वचालित रूपमा कर गणना हुने गरी एकीकृत कर प्रणालीमा अद्यावधिक गरिएको।
२.	आर्थिक ऐन, २०८० ले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११ मा संशोधन तथा थप गरेको व्यवसायिक छुट सुविधा र सहुलियतलाई आय वर्ष २०८०/०८१ देखिको आय विवरणको अनुसूची ५ मा देखिने गरी एकीकृत कर प्रणालीमा अद्यावधिक गरिएको।
३.	करदाताले आय विवरण पेश गर्नको लागि सब्मिसन नम्बर लिई सकेपछि आय विवरणका अनुसूचीहरूमा भर्नु पर्ने सबै विवरणहरू अनिवार्य रूपमा भरेर मात्र आय विवरण Submit गर्न अनुरोध गर्ने व्यहोराको सूचना देखिने र Submit को लागि क्लिक गर्दा उक्त सूचना पुनः देखिने प्रणाली विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
४.	नियन्त्रणमा परिवर्तनको आय विवरण पेश गर्दा आय विवरणको अनुसूची २ मा आयकर ऐन, २०५८ अनुसार लाग्ने शुल्क र व्याज स्वचालित रूपमा गणना गर्ने गरी प्रणालीगत सुधार गरिएको।
५.	आर्थिक ऐन, २०८१ ले आयकर ऐनमा गरेको संशोधन तथा आयकर नियमावली, २०५९ मा भएको संशोधन कार्यान्वयन गर्न एकीकृत कर प्रणालीमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११७(१)(ग) बमोजिमको शुल्क गणना र दफा ११८ बमोजिमको व्याज गणना विधि अद्यावधिक गर्न, दफा ११ बमोजिमको छुट सुविधाको विवरण अद्यावधिक गर्न, आयकर नियमावली, २०५९ मा भएको संशोधनलाई अद्यावधिक गर्न र विभागको वेबसाईटमा रहेको Tax Calculator मा सुधार गरी अद्यावधिक गर्न व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखामा पत्राचार गरिएको।
ख.	कर चुक्ता प्रमाणपत्र
१.	QR Code सहितको कर चुक्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने प्रणाली विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
२.	डे०१ र डे०२ आय विवरण पेश गर्ने करदाताले Online System बाट कर चुक्ता प्रमाणपत्र प्रिन्ट गर्ने क्रममा अन्तःशुल्क ईजाजतपत्र लिएको हकमा इजाजतपत्र नविकरण भए/नभएको सम्बन्धमा स्वचालित रुपमा भिडान गरी इजाजतपत्र नवीकरण भएको अवस्थामा मात्र कर चुक्ता प्रमाण पत्र प्रिन्ट गर्न मिल्ने प्रणाली विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।

३.	कार्यालयबाट कर चुक्ता प्रमाणपत्र जारी गर्ने क्रममा अन्तःशुल्क ईजाजतपत्र लिएका करदाताले इजाजतपत्र नवीकरण नगरेको सूचना स्वचालित रूपमा देखिने गरी प्रणाली विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
४.	एकीकृत कर प्रणालीमा रहेको करचुक्ता खोजी मेन्यू मार्फत कर चुक्ता खोजी गर्दा देखिने आय विवरण पेश गरेको मितिमा साविकमा कर चुक्ता प्रमाण पत्र जारी भएको मिति उल्लेख हुने गरेको देखिएकोले करचुक्ता खोजी मेन्यूमा आय विवरण पेश भएको वास्तविक मिति देखिने र "करचुक्ता प्रमाण पत्र तयार मिति"भन्ने महल थप गरी उक्त महलमा कर चुक्ता प्रमाण पत्र जारी भएको मिति देखिने गरी प्रणालीमा सुधार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
५.	कर चुक्ता प्रमाण पत्रमा साविकमा भएको "यो विवरण मिति...मा रूजु भएको छ।" भन्ने बाक्यांशको सट्टामा अब उप्रान्त "यो पत्र मिति...मा तयार भएको छ।" भन्ने बाक्यांश उल्लेख हुने र करचुक्ता प्रमाण पत्रमा प्रमाण पत्र प्रिन्ट मितिको अगाडी साविकमा मिति मात्र उल्लेख भएकोमा "प्रिन्ट मिति" उल्लेख हुने गरी प्रणालीमा सुधार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
६.	डे ०४ आय विवरण पेश गर्ने करदाताको लागि रोजगारी, लगानी, गैर व्यवसायिक करयोग्य सम्पत्तिको निःसर्गबाट प्राप्त लाभ, व्यवसाय सञ्चालनमा संलग्न नरहेको वासिन्दा प्राकृतिक व्यक्तिको आय र अन्तिम रुपमा कर कट्टी तथा कर सुविधा भएका आय समेत देखिने गरी कर चुक्ता प्रमाणपत्रको नयाँ ढाँचा तर्जुमा गरी एकीकृत कर प्रणालीमा Tax Clearance Certificates मेन्यू भित्र Tax Clearance D04 मेन्यू थप गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
७.	व्यवसाय, रोजगारी, लगानी, गैर व्यवसायिक सम्पत्तिको निःसर्गबाट प्राप्त खुद लाभ र करकट्टी तथा कर सुविधा भएका आयहरू समेत समावेश गरी डे ०३ आय विवरण पेश गरेको प्रोप्राइटरशिप फर्मको करचुक्ता प्रमाणपत्रमा हरेक आय शिर्षकको कारोबार अंक, करयोग्य आय र जम्मा आयकर रकम देखिने गरी डे ०३ आय विवरण पेश गर्ने प्राकृतिक व्यक्तिको करचुक्ता प्रमाणपत्रको नयाँ ढाँचा तर्जुमा गरी सो बमोजिमको प्रणाली विकास गर्न करदाता सेवा शाखा मार्फत व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखामा पत्राचार गरिएको।
८.	व्यवसायीक स्थायी लेखा नम्बर लिएको प्राकृतिक व्यक्तिको रोजगारीको करचुक्ता प्रमाण पत्र(Tax Clearance - Single) प्रविष्टी/जारी गर्न नमिल्ने र प्रविष्टी गर्न खोज्दा यस्तो PAN ले Tax Clearance - IT लिनु पर्छ भन्ने म्यासेज स्वचालित रूपमा देखिने गरी प्रणाली विकास गर्न करदाता सेवा शाखा मार्फत व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखामा पत्राचार गरिएको।
ग.	कर फिर्ता
१.	कुटनीतिक नियोगको मू.अ.कर ग्रिन च्यानलको माध्यमबाट स्वचालित रूपमा बैङ्क खातामा फिर्ता हुने प्रणाली विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
घ.	बक्यौता
१.	आयकर तथा मू.अ.कर दर्ता खारेज भएका करदाताहरूको करपरीक्षण तथा अनुसन्धान गरी थप

	भएको आयकर र मू.अ.कर (आ.व. २०७७/०७८ र सो पश्चातको आयकर समेत) एवम् व्यक्तिगत स्थायी लेखा नम्बर (PPAN) को कारोबारको करपरीक्षण तथा अनुसन्धान गरी मेनुअल रूपमा जारी भएको संशोधित कर निर्धारण बमोजिमको आयकर रकम Arrear Management System-AMS मार्फत कैफियत जनाई बक्यौता प्रविष्टी गर्न मिल्ने र यसरी प्रविष्टी गरिएको बक्यौता Arrear Management System Report मार्फत हेर्न मिल्ने गरी प्रणाली विकास गरिएको।
२.	साविकमा म्यानुअल रूपमा संशोधित कर निर्धारणको सूचना जारी भएका करदाताहरूको हकमा सोही आ.व.को पुनःसंशोधित कर निर्धारण गर्दा मेनुअल रूपमा जारी भएको पुनः संशोधित कर निर्धारणको सूचना मार्फत मिति २०८०/०५/०१ पश्चात माग कायम भएको बक्यौता समेत Arrear Management System- AMS मा कैफियत जनाई बक्यौता प्रविष्टी गर्न मिल्ने गरी प्रणालीमा सुधार गरिएको।
३.	आ.व. २०७७/०७८ र सो पछिका आ.व.को संशोधित कर निर्धारणको सूचना कारणवश मेनुअल रूपमा जारी गर्नु पर्ने अवस्थामा मेनुअल सूचना मार्फत माग कायम भएको रकम एकीकृत कर प्रणालीमा रहेको Income Tax System अन्तर्गत Rapid Assessment/Rapid Verification Menu मार्फत मेनुअल संशोधित कर निर्धारणको सूचना समेत अपलोड गरी बक्यौता सृजना गर्न र उक्त सूचना Rapid Assessment Report Menu मार्फत हेर्न समेत मिल्ने गरी प्रणालीमा सुधार गरिएको।
४.	Nonflier Assessment गरी ITS मार्फत संशोधित कर निर्धारणको सूचना मार्फत माग कायम भएको रकम स्वचालित रूपमा ATR मा (आ.व. २०७६/०७७ र सो भन्दा अघिल्ला आ.व.को हकमा AMS मा स्वचालित रूपमा प्रविष्टी भई ATR मा देखिने) बक्यौता कायम हुने गरी प्रणालीमा सुधार गरिएको।
ङ.	कर परीक्षण
१.	कर परीक्षण व्यवस्थापनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन एकीकृत कर प्रणाली भित्र Audit Record Management System (ARMS) प्रणाली विकास गरि मिति २०८०/०७/०१ देखि कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
२.	एकीकृत कर प्रणालीमा रहेको Audit Record Management System (ARMS) बाट करपरीक्षण प्रतिवेदन तयार हुने, प्रणालीबाटै करदातालाई सूचना जारी गर्ने, करदाताले प्रणाली मार्फत सूचना प्राप्त गरी सो को जवाफ र आवश्यक कागजात समेत प्रणाली मार्फत नै दिन सक्ने प्रणाली विकास भई कार्यान्वयनमा आएको।
३.	Audit Record Management System (ARMS) मार्फत करपरीक्षण व्यवस्थापन गर्ने कार्यको संक्षिप्त SOP तयार गरी करपरीक्षण व्यवस्थापन शाखा मार्फत कार्यालयहरूमा पठाइएको साथै प्रणालीमा अपलोड गरी ARMS भित्र रहेको Audit Samples & SOP Menu मार्फत हेर्न र

	Download गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको।
४.	विज्ञबाट e- Assessment को अध्ययन भई प्रतिवेदन प्राप्त भएको।
५.	संशोधित कर निर्धारणको सूचना जारी गर्दा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११८ र दफा ११९ को व्याज र दफा ११७ को शुल्क प्रणालीबाट स्वचालित रूपमा गणना हुने प्रणाली विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
६.	संसोधित कर निर्धारणको सूचनामा दफा ११७(१)(क), ११७(१)(ख), ११७(१)(ग) र ११७(२) बमोजिमको शुल्क फरक फरक महलमा देखिने गरी सुधार गरिएको र पुरानो ढाँचाको संशोधित कर निर्धारणको सूचना मार्फत कर परीक्षण गरिएका करदाताको पुनः सोही आ.व.को करपरीक्षण गरी संशोधित कर निर्धारणको सूचना जारी गर्ने क्रममा देखिएको समस्या समाधान गर्न त्यस्ता करदाताको संशोधित कर निर्धारणको सूचनामा साविकको दफा ११७(१) र ११७(२) बमोजिमको शुल्क एकमुष्ठ रूपमा सि.नं. घ मा देखिने र उक्त व्यहोराको जानकारी समेत सूचनामा द्रष्टव्यको रूपमा देखिने गरी प्रणालीमा सुधार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
७.	आय विवरण पेश नगरेका करदातालाई गरिने कर निर्धारण (Nonflier Assessment) को संशोधित कर निर्धारणको सूचना एकीकृत कर प्रणाली मार्फत जारी गर्न सकिने गरी प्रणाली विकास गरिएको।
८.	आय विवरणको अनुसूची ५ मा दाबी नगरी अनुसूची १ वा अनुसूची २ बाट अवकाश योगदान र चन्दा खर्च दाबी गर्ने करदाताहरूको संशोधित कर निर्धारण गरी सूचना जारी गर्दा संशोधित कर निर्धारणको सूचनाको अनुसूची ५ मा बुँदा नम्बर ३४ पछि ३४.१, ३४.२ , ३४.३ र ३४.४ थप भई अनुसूची ५ अनुसारको करयोग्य आयबाट अनुसूची १ वा २ मा दाबी भएको अवकाश योगदान र चन्दा खर्च घटाएर अनुसूची ५ को बुँदा नम्बर ३४.४ मा अनुसूची १ वा २ अनुसारको संशोधित करयोग्य आय स्वचालित रूपमा गणना, संशोधित कर निर्धारणको सूचनाको पत्रको व्यहोरा, अनुसूची ५ र अनुसूची १ वा २ मा देखिने करयोग्य आयमा एकरूपता कायम गर्ने गरी प्रणाली सुधार गरिएको।
च.	सूचना प्रविधि
१.	कर प्रणालीको प्रक्रिया पुनःसंरचना (Business Process Re-engineering-BPR)सम्बन्धमा विज्ञ टोलीबाट अध्ययन भई Final Report प्राप्त भएको।
२.	सरकारी कार्यालयहरूबाट EFT मार्फत भएको भुक्तानीको ETDS स्वचालित रूपमा प्रविष्टी हुने गरी अन्तर आवद्धता कायम गरिएको।
छ.	प्रतिवेदन
१.	Not Registered in VAT Report (Based onIncome Tax Returns) :- मू.अ.करमा दर्ता हुनु पर्ने गरी तोकिएको कारोबार सीमा भन्दा बढिको कारोबार गरेका तर मू.अ.करमा दर्ता नभएका

	करदाता पहिचान गरी करको दायरा बिस्तार गर्न सहज हुने गरी आय विवरण पेश गरेका तर मू.अ.करमा दर्ता नभएका करदाताहरूको प्रत्येक आय वर्षको आय विवरणमा उल्लेखित कारोबार अंक र NSIC/SITC कोड अनुसारको कारोबारको उद्देश्य समावेश भएको कार्यालयगत PAN wise प्रतिवेदन हेर्न मिल्ने गरी एकीकृत कर प्रणालीमा VAT Report अन्तर्गत Not Registered in VAT Report (Based onIncome Tax Returns) Menu थप गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
२.	KYT Details Report:-बक्यौता भएका र ननफाइलर रहेका करदाताहरूको स्थानीय तह, वडा र टोल अनुसारको विवरण निकाल्न सहज हुने गरी करदाताको स्थायी लेखा नम्बरको विवरण अपलोड गरेपछि उक्त सूचीमा भएका स्थायी लेखा नम्बरहरूको फर्मको नाम, जिल्ला, स्थानीय तह, वडा नम्बर, टोल, KYT अनुसारको मोबाइल नम्बर र इमेल ठेगानाको विवरण एकै पटक स्वचालित रूपमा खोजि भई उक्त तथ्याङ्क एक्सलमा Export गर्न मिल्ने गरी Central Reports Menu भित्र KYT Details Report Menu थप गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
३.	Non-filer Transactions:-मू.अ.कर तर्फ कारोबार गरिरहने तर विवरण पेश नगर्ने करदाताहरु पहिचान गर्नका लागि एकीकृत कर प्रणाली (Integrated Tax System) भित्र रहेको VAT Reports Menu भित्र Non-filer Transactions Menu थप गरी उक्त Report मार्फत E-TDS, ASYCUDA DATA र VAT Mismatch Report अनुसार कारोबार देखिएका तर कर विवरण पेश नगरेका करदाताहरूको कार्यालयगत विस्तृत विवरण (Detail Report) हेर्न सकिने गरी प्रणाली विकास गरिएको। संक्षिप्त विवरण (Summary Report) को ढाँचा तय गरिएको र सो अनुसारको प्रणाली विकास गर्ने क्रममा रहेको।
४.	Income Tax Return Statistics Report:- आय विवरण पेश गर्नु पर्ने करदाता, आय विवरण पेश गरेका करदाता, ननफाइलर संख्यार ननफाइलर प्रतिशत तथा आय विवरणका प्रकार र आयकर दायित्वको विवरण समेत समावेश भएको प्रत्येक आर्थिक वर्षको कार्यालयगत एकीकृत ननफाइलर विवरण एकीकृत कर प्रणालीबाट स्वचालित रूपमा Generate हुने गरी एकीकृत कर प्रणालीमा Income Tax Report Menu भित्र Income Tax Return Statistics Report भन्ने Menu थप गर्ने गरी Income Tax Return Statistics Report को ढाँचा तय गरी सो अनुसारको प्रणाली विकास गर्न व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखामा पत्राचार गरिएको।
ज.	विद्युतीय सेवा कर/मूल्य अभिवृद्धि कर (DST/VAT)
१.	नेपालमा दर्ता नभएका, नेपालमा तथा नेपालबाट सोझै उडान अनुमति पनि नलिएका विदेशी हवाई सेवा प्रदायकहरूले आफु वासिन्दा रहेको मुलुकमा लिएको कम्पनी दर्ता र कर दर्ता प्रमाणपत्रको अँग्रेजी भाषामा नोटरी गरी प्रमाणित प्रतिलिपि अपलोड गरी करदाता पोर्टल मार्फत मू.अ.कर दर्ताको लागि अनलाईन निवदेन दिन सक्ने गरी Registration Application For Non-Resident Airlines Company को निवेदनको ढाँचा तय गरी एकीकृत कर प्रणालीमा रहेको करदाता पोर्टलमा गई उक्त पोर्टलमा रहेको Non Residence Person (DST/VAT) Menu भित्र रहेको Application For NRA Registration

	Menu मार्फत अनलाईन निवेदन दिन सक्ने गरी प्रणाली विकास गरिएको।
झ.	सालबसाली आर्थिक ऐन मार्फत लाग्ने कर, शुल्क र दस्तुरहरू
१.	विद्युतीय सेवा कर (DST), विलाशिता शुल्क, वैदेशिक पर्यटन शुल्क र वैदेशिक रोजगार सेवा शुल्कको फाराम (विवरण) निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
२.	सालबसाली आर्थिक ऐन (आर्थिक ऐन,२०८१ समेत) मार्फत आन्तरिक राजस्व विभागले प्रशासन गर्ने गरी तोकिएका तर करदाताले पेश गर्नु पर्ने उक्त कर र शुल्कको विवरणको ढाँचा तोक्न बाँकी रहेका चलचित्र विकास शुल्क, टेलिफोन स्वामित्व शुल्क, दूरसञ्चार सेवा दस्तुर, प्रदूषण नियन्त्रण शुल्क र स्वास्थ्य जोखिम करको विवरणको ढाँचा तय गरी उक्त शुल्क, दस्तुर र करको मासिक विवरण करदाता पोर्टल मार्फत पेश गर्न सक्ने गरी प्रणाली विकास गर्न करदाता सेवा शाखा मार्फत व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखामा पत्राचार गरिएको।
ञ.	अन्तःशुल्क
१.	अन्तःशुल्क नियमावली, २०५९ मा संशोधन मार्फत अन्तःशुल्क इजाजत दस्तुरमा भएको संशोधनलाई एकीकृत कर प्रणालीमा अद्यावधिक गरिएको।
२.	अन्तःशुल्क व्यवस्थापन शाखा र व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखासँग समन्वय गरी अन्तःशुल्क तर्फको ATR मा देखिएका समस्याहरूको सम्बन्धमा अध्ययन गरी थप सुधारको लागि व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखामा पत्राचार गरिएको। अन्तःशुल्क ATR को पुर्ण कार्यान्वयन गर्न अन्तःशुल्क व्यवस्थापन शाखा मार्फत कार्यालयहरूलाई पत्राचार गरिएको।
ट.	अन्य
१.	डे ०२ आय विवरण पेश गर्नु पर्ने करदाताले डे ०३ आय विवरण पेश गरेर कर दायित्व घटाएको देखिएकोले आ.व. २०७८/०७९ का ६८१ र आ.ब. २०७९/०८० का १०३ करदाताहरूको कारोवार सम्बन्धमा छानविन गरी कर दायित्व एकीन गर्न सम्बन्धित कार्यालयहरूलाई पत्राचार गर्ने प्रयोजनार्थ अनुसन्धान शाखा मार्फत सम्बन्धित कार्यालयहरूमा पत्राचार भएको।
२.	मू.अ.कर नियमावली, २०५३ को नियम २६ बमोजिम छापा, विद्युतीय, छापा तथा विद्युतीय प्रकाशन वा प्रसारण गृह र वार्षिक एक करोड रूपैयाँसम्मको कारोबार गर्ने करदाताले चाहेमा कर विवरण पेश गर्ने अवधि चौमासिक कायम गर्न सकिने व्यवस्था भएकोमा अन्य करदाताहरूको समेत कर अवधि चौमासिक भएको देखिएकोले त्यस्ता करदाताहरूको कर अवधि परिवर्तन गरी मासिक कायम गराउने प्रयोजनार्थ करदाता सेवा शाखा र व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखालाई जानकारी गराइएको।
३.	आर्थिक ऐन, २०७९ को दफा २२ मा भएको व्यवस्था अनुसार १ प्रतिशत करको दर छनौट गरी आय विवरण पेश गरेका प्रोप्राइटरशिप फर्महरूको विवरण अध्ययन गर्दा फार्मेसी, टेक्सटायल आयात, दर्तावाल लेखापरीक्षक जस्ता सूचना प्रविधिमा आधारित सेवा प्रदान गर्ने कारोबार सँग असम्बन्धित कारोबार भएका Return Details मा निकासी नदेखिएका र आसिकुडा तथ्याङ्कमा निर्यात नदेखिएका करदाताहरूले समेत आर्थिक ऐन, २०७९ को दफा २२ बमोजिमको सुविधा छनौट गरेको देखिएकोले

	करदाताहरूको सूची अनुसन्धान शाखालाई उपलब्ध गराई उक्त शाखा मार्फत छानबिनको लागि सम्बन्धित कार्यालयहरूलाई पत्राचार गरिएको।

२.६.५.३ नीति विश्लेषण शाखा

नीति विश्लेषण शाखाबाट आ.व.२०८०/८१ मा सम्पादन गरिएको मुख्य कार्य विवरण

क्र.सं.	कार्य सम्पादन प्रगति
१.	आयकर,मूल्य अभिवृद्धि कर र अन्तःशुल्क ऐन नियमावलीहरुमा २०८० सम्मको आर्थिक ऐन तथा नियमावलीबाट भएका संशोधनहरुसमेत समावेश गरी अद्यावधिक कर कानूनहरुको संगालो कानून किताब व्यवस्था समितिबाट प्रकाशन गरिएको।
२.	आ.व. २०७९/८० मा जारी गरिएका परिपत्रहरु एकिकृत गरी **परिपत्र संग्रह २०७९/८०** प्रकाशन गरिएको।
३.	ढुवानी सेवामा मूल्य अभिवृद्धि कर लगाउने सम्बन्धमा भएको व्यवस्थालाई सरलिकृत गरी प्रकृयागत स्पष्टता, पारदर्शी एवं अनुमानयोग्य बनाई कर कानूनको परिपालनाका साथै कर सहभागिता सुनिश्चित गर्न **"ढुवानी सेवामा मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यन्वयन निर्देशिका, २०८०"** जारी गरिएको।
४.	हवाई यातायात सेवामा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यन्वयन सम्बन्धमा सहजीकरणका लागि थप स्पष्टताको लागि सूचना जारी गरिएको।
५.	आयकर ऐन, २०५८, मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ र वार्षिक सालबसाली आर्थिक ऐनमा व्यवस्था गरी करदाताहरुलाई प्रदान गरिएका करछुटहरुको कारणबाट सरकारलाई गुम्न गएको कुल आन्तरिक राजस्व रकम सन्दर्भमा Tax expenditureसम्बन्धी अध्ययन कार्य भएको।

२.६.५.४ कर परीक्षण पुनरावलोकन शाखा

आन्तरिक राजस्व विभागको संगठनात्मक संरचनामा कर परीक्षण पुनरावलोकन शाखाको ब्यवस्था गरी विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरुले पूर्ण कर परीक्षण तथा अनुसन्धानात्मक कर परीक्षण गरी गरेको कर निर्धारण आयकर,मूल्य अभिवृद्धि कर तथा अन्तःशुल्क ऐन, नियम, निर्देशिका एवं विभागीय परिपत्रमा भएको ब्यवस्था अनुसार कर परीक्षण भए नभएको विषयमा पुनरावलोकन गरी कर परीक्षणको गुणस्तरीयता कायम गर्न, कर निर्धारणमा एकरुपता ल्याई कर चुहावट न्यूनीकरण गर्न र राजस्व असुली कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन विभागले कर परीक्षण पुनरावलोकन गर्दै आएको छ।

यस शाखाले कार्यालयहरुले पूर्ण कर परीक्षण र अनुसन्धानात्मक कर परीक्षण सम्पन्न गरेका करदाताहरुको फाइलहरु छनौट गरी करदाताले स्वयं कर निर्धारण गरी पेश गरेको आयविवरणसाथ संलग्न गरेको वित्तीय विवरण विशेष गरी वासलात, नाफानोक्सान हिसाब, नगद प्रवाह विवरणमा उल्लेख भएका शीर्षक अन्तर्गत देखाईएका रकमहरुलाई कारोबारसंग र विगत बर्षहरुको वित्तीय विवरणसंग तुलना गरी करदातालाई कागजात तथा प्रमाण उपलब्ध गराउन जारी गरिएको पत्र, आयविवरणसाथ

संलग्न वासलात, नाफा नोक्सान हिसाव एवं कारोवारसँग सम्वन्धित स्रेस्ताको परीक्षण गरी सो सम्बन्धमा कर अधिकृतले कर लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख गरेको विषय, कर अधिकृतले कर परीक्षणको सम्बन्धमा लिएका आधार एवं कारणहरु कर ऐन, नियम, निर्देशिका एवं विभागिय परिपत्रमा भएका व्यवस्था अनुरुप भए नभएको र करदाताले राखेको स्रेस्ता प्रचलित मापदण्ड वमोजिम भए नभएको एवं कर निर्धारण गर्दा लिईएको आधार र कारण उल्लेख गरी जारी गरिएको कर निर्धारणको सूचना र सो सूचनाको सम्बन्धमा करदाताले लिएको जिकिर एवं पेश गरेको प्रमाणहरुको अध्ययन एवं छानविन गरीथप कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिएको विषय तथा सुधार गर्नुपर्ने देखिएका विषयहरुमा आवश्यक कारवाहीका लागि मातहत कार्यालयमा पठाउने, कार्यालयहरुले सो विषयहरुमा आवश्यक छानविन तथा पुनः कर निर्धारण गरे नगरेको विषयमा कार्यालयबाट प्रगति प्रतिवेदन लिने एवं अनुगमन गर्ने समेतका कार्य विभागको कर परीक्षण पुनरावलोकन शाखाले गर्दछ।

तालिकाः १५ आ.व.२०८०/०८१ कर परीक्षण पुनरावलोकनको संख्यात्मक विवरण

यस आ.व.को लागि जिम्मेवारी सरी आएका विवरण संख्या	यस आ.व.मा छनौट भएको संख्या	यस आ.व.मा विभागबाट पुनरावलोकन सम्पन्न भई कार्यालयमा पठाएको संख्या	यस आ.व.को अन्त्यमा कार्यालयबाट छानविन परीक्षण हुन बाँकी संख्या	यस आ.व.मा कार्यालयबाट छानविन एवं परीक्षण सम्पन्न विवरण संख्या	कार्यालयबाट छानबिन परीक्षण सम्पन्न गर्न बाँकी संख्या
६८	१२६	४२	१६५	७४	९१

२.६.५.५ योजना तथा मानव संशाधन विकास शाखा

१.परिचयः

आर्थिक उदारीकरण एवं विश्वव्यापीकरणको प्रभावसंगै मुलुकको अर्थतन्त्रको क्रमिक सुधार भएको छ। क्रमिक रुपमा बढी रहेको वैदेशिक लगानीका साथै आन्तरिक अर्थतन्त्रको विस्तारका कारण एकातर्फ आन्तरिक राजस्व परिचालनलाई चुस्त र प्रभावकारी बनाउनु पर्ने आवश्यकता छ भने अर्कातर्फ दक्ष जनशक्तिको विकास मार्फत आन्तरिक राजस्व विभागको संस्थागत सवलता निर्माण गर्नुपर्ने भएको छ। आन्तरिक राजस्व विभाग र यस अन्तर्गत कार्यरत मानव संशाधनको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै कार्यशैली तथा कार्यकुशलतामा समय सापेक्ष परिवर्तन गरी विभागलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमै राजस्व परिचालनका दृष्टिले प्रतिस्पर्धी संस्थाको रुपमा स्थापित गराउनु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ। उपरोक्त आवश्यकता पूर्तिका लागि यस शाखाले विभाग तथा मातहतका कार्यालयहरुको संस्थागत सुधार एवं जनशक्ति विकासका लागि योजना तर्जुमा गर्ने, योजनाको प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने-गराउने र कार्यान्वयनबाट प्राप्त पृष्ठपोषणका आधारमा निरन्तर सुधारको कार्य गरिरहेको छ। विभाग तथा मातहतका कार्यालयमा रहेको मानव पूँजीको विकास एवं उपयोगका लागि यस शाखाले तालिमको

आवश्यकता पहिचान गर्ने, तालिम संचालन गर्ने र नयाँ क्षेत्रहरुमा करारोपणका लागि सीप एवं दक्षता विकासका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिआएको छ। यस शाखामा एकजना निर्देशक, दुई जना शाखा अधिकृत कर्मचारी कार्यरत रहेका छन्। यस शाखाका प्रमुख कार्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्।

१.विभागका विभिन्न शाखाहरू तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरूसँग समन्वय गरी विभागको बार्षिक योजना तथा रणनीति तयार गर्ने।

२.विभागीय वार्षिक कार्ययोजना बमोजिम कार्य भए नभएको अनुगमन गर्ने।

३.कर्मचारीहरूको क्षमता तथा वृत्ति विकासको लागि आवश्यक तालिम, गोष्ठी तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

४.विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूबाट सञ्चालित तालिम, गोष्ठी तथा सेमिनारमा विभाग तथा मातहत कार्यालयका उपयुक्त कर्मचारीको चयन गरी मनोनयनका लागि सिफारिस गर्ने।

५.बार्षिक रूपमा व्यवस्थापन गोष्ठी आयोजना गर्ने।

६.विभागीय गतिविधि सम्बन्धी सूचना सम्प्रेषण गर्न त्रैमासिक रूपमा कर बुलेटिन प्रकाशन गर्ने।

७.कर सम्बन्धी विषयवस्तु समावेश गरी बार्षिक रूपमा स्मारिका प्रकाशन गर्ने।

८.अन्तर्राष्ट्रिय विकास साझेदारहरूसँग सम्पर्क शाखाको रूपमा कार्य गर्ने।

२.सम्पादित मुख्य मुख्य कार्यहरूः

२.१. व्यवस्थापन गोष्ठी सम्पन्नः

आन्तरिक राजस्व विभागले मिति २०८० श्रावण ३० र ३१ गते व्यवस्थापन गोष्ठी, २०८० सम्पन्न गरेको छ। अर्थमन्त्री माननीय डा. प्रकाश शरण महतले पानसमा दीप प्रज्वलन गरी गोष्ठीको औपचारिक शुभारम्भ गर्नुभएको थियो। गोष्ठीमा विभाग र मातहतका कार्यालयबाट समेत प्रतिनिधित्व गरी करदाता सेवा, करप्रणाली सुधार तथा सूचना प्रविधि समूह, अन्तःशुल्क व्यवस्थापन समूह, करपरीक्षण तथा अनुसन्धान समूह र कर संकलन बक्यौता तथा बेरूजू व्यवस्थापन समूह गरी ४ वटा Thematic समूह निर्माण गरी समूहगत प्रस्तुतीहरु गरिएका थिए। गोष्ठीमा विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूले समूहगत रुपमा समग्र कार्यालयको प्रगति, भएका अनुकरणीय कार्यहरू, लक्ष्य पूरा हुन नसकेको भए सोको कारण, चालु आर्थिक वर्षको लक्ष्य हासिल गर्न लिईएका रणनीति र कार्यालयका आइपरेका समस्या तथा विभागसँगको अपेक्षाका विषयमा संक्षेपमा प्रस्तुती गरिएको थियो। सो अवसरमा विभागको तर्फबाट आ.व. २०८०/०८१ मा सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्यहरुका सम्बन्धमा २० बुँदे प्रतिवद्धता पत्र जारी गरिएको थियो।

२.२. विभिन्न तालिम, गोष्ठी सेमिनार सञ्चालनः यस शाखाबाट आ.व. २०८०/०८१ मा देहायबमोजिमका तालिम कार्यहरू सञ्चालन गरियो।

२.२.१ आन्तरिक राजस्व विभागमा सञ्चालित तालिमहरूः यस शाखाको समन्वयमा आ.व. २०८०/०८१ मा देहाय बमोजिमका तालिमहरू सञ्चालन गरिएको थियो।

क्र.सं.	तालिममको विषय	मिति	स्थान
१.	Training of Trainers तालिम कार्यक्रम	२०८०।०९।१६-२०८०।०९।२०	सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन तालिम केन्द्र
२.	राजस्व प्रशासन सम्वन्धी सहायकस्तरीय सेवाकालिन तालिम, २०८०	२०८०/०८/१८-२०८०/०९/२६	सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन तालिम केन्द्र
३.	Advanced Accounting सम्बन्धी अल्पकालिन तालिम, २०८०	२०८०।०९।११-२०८०।०९।१७	सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन तालिम केन्द्र
४.	राजस्व प्रशासन सम्वन्धी अधिकृतस्तरीय सेवा प्रवेश तालिम, २०८०	२०८०/१०/२२-२०८०/१२/२२	सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन तालिम केन्द्र
५.	राजस्व प्रशासन सम्वन्धी अधिकृतस्तरीय सेवा प्रवेश तालिम, २०८०	२०८१/०३/०६ देखि २०८१/०४/३०	सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन तालिम केन्द्र
६.	Orientation Program on Nepal Standards on Auditing with Special Focus to Recent Proposed Amendments	२०८०।११।०४-०५	Nepal Auditing Standards Board
७.	आधारभुत लेखा एवं कर परीक्षण तथा अनुसन्धान सम्वन्धी अल्पकालीन तालिम, २०८०	२०८०।०६।०७-२०८०।०६।२१	सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन तालिम केन्द्र
८.	Advanced Accounting सम्वन्धी अल्पकालीन तालिम, २०८०	२०८०।११।१३-२०८०।११।१८	सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन तालिम केन्द्र
९.	Cost and Advanced Cost सम्वन्धी अधिकृतस्तरीय अल्पकालीन तालिम	२०८१।०२।०६-२०८१।०२।०९	सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन तालिम केन्द्र
१०.	NFRF सम्वन्धी रा.प. द्वितीय र तृतीय श्रेणी अधिकृतस्तरीय अल्पकालीन तालिम, २०८१	२०८१/०२/१३-२०८१/०२/१८	सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन तालिम केन्द्र
७.	An Orientation Program on Nepal Standards on Auditing with special focus on Recent Proposed Amendments	२०८०।१०।२६ र २०८०।१०।२७	Nepal Auditing Standards Board
८.	An Orientation Program on Nepal Standards on Auditing with special focus on Recent Proposed Amendments	२०८०।१२।०२ र २०८०।१२।०३	Nepal Auditing Standards Board

२.२.३ वैदेशिक तालिम, गोष्ठी, सेमिनारमा मनोनयनः आ.व. २०८०/०८१ मा निम्नानुसारका वैदेशिक तालिम, गोष्ठी तथा समिनारमा मनोनयन गरिएको थियो।

क्र.सं.	आयोजकनिकाय/संस्था	तालिम/सेमिनार/बैठको विषय	अवधि	बैठकको विधि
1	IMF SARTTAC	International Survey on Revenue Administration (ISORA)	17 -21 August 2023 सम्म	भर्चुअल
2	African Tax Administration Forum.	2nd National Technical Conference 2023	-5-7 September 2023	भर्चुअल
4	BRITACOF	The Fourth Conference of the BRITACOF	-11-13 September 2023.	In Person
5	IMF STI	Monetary Policy	-25 Sep to 6 Oct 2023	In Person
6	South Center And Global Alliance For the Justice	South-South Cooperation in International Tax Matters	-27-28 Nov 2023	In Person
7	OECD	Multilateral Tax Center	-30 Oct – 3 Nov 2023	In Person
8	IMF AFRITAC, UNU-Wider, and World Bank	ATI Tax Gap Workshop	-19-21 March, 2024	In Person
9	IMF SARTTAC	International Tax Administration	-1-5 April 2024	In Person
10	IMF SARTTAC	Effective leadership for tax administration	-19-23 Feb 2024	In Person

२.४. त्रैमासिक रूपमा कर बुलेटिन प्रकाशनः आन्तरिक राजस्व विभाग र मातहतका कार्यालयहरूबाट सम्पादन गरेका गतिविधिहरूका बारेमा सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराउने उद्धेश्यले त्रैमासिक रुपमा कर बुलेटिन प्रकाशन गर्ने गरिएको छ। यस अवधिमा कर बुलेटिनका ४ वटा अंक प्रकाशन भएका छन्। कर बुलेटिनमा विभागबाट यस अवधिमा सम्पादन भएका प्रमुख कार्यहरु, परिपत्रहरु एवं समसामयिक सूचना तथा जानकारीहरु लगायतका विषयहरु समावेश भएकाले यसबाट सरोकारवालाहरुमा आन्तरिक राजस्व परिचालनका सम्वन्धमा भएका निर्णय तथा सूचनाहरुमा पहुँच स्थापित भएको छ।

२.५. स्मारिका प्रकाशनः राष्ट्रिय कर दिवस, २०८० को अवसरमा २०८० मंसिर १ गते कर सम्बन्धी विषयवस्तु समावेश गरिएका ३१ वटा लेख/रचनालाई समावेश गरी स्मारिका प्रकाशन गरिएको छ।

२.६ तालिमको मोड्युल तयारः सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन तालिम केन्द्रमार्फत निम्नानुसारका अल्पकालिन तालिमका मोड्युल तयार पारिएको छ।

१. आभारभूत लेखाप्रणाली सम्बन्धी
२. विस्तृत लेखा प्रणाली सम्बन्धी

३. कर संकलन सम्बन्धी
४. अन्तर्राष्ट्रिय कर र दोहोरो करमुक्ति तथा वित्तीय छल निरोध सम्झौता सम्बन्धी
५. विस्तृत कर अनुसन्धान सम्बन्धी
६. करपरीक्षण सम्बन्धी
७. अन्तःशल्क सम्बन्धी

२.७ अन्यः

२.७.१. कर अधिकृतहरूलाई व्यावसायिक एवम् क्याडरमा आधारित बनाउँदै क्षमता अभिवृद्धि गर्न जनशक्ति विकास सम्बन्धी योजना स्वीकृत भएको छ। उक्त योजनामा अन्तर्राष्ट्रिय कर, आयकर, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क गरी चारवटा समूहहरू गठन गरिएको छ। यसबाट दक्ष जनशक्ति विकासमा सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ।

२.७.२. GIZ को सहयोगमा सञ्चालित RAS III Project सञ्चालनका लागि Joint Planning Workshop सम्पन्न गरी सोसँग सम्वन्धित दस्तावेज तयार गरिएको छ।

२.७.३. आन्तरिक राजस्व विभागको Business Process Reengineering को प्रतिवेदन प्राप्त भएको छ।

२.७.४. GIZ को सहयोगमा सञ्चालित RAS III Project को Steering Committee को पहिलो र दोस्रो बैठक सम्पन्न गरिएको छ।

२.६.५.६ कानून शाखा

यस विभागबाट सम्पादन हुने कर प्रशासन तथा अन्य कार्य सम्पादन गर्दा आइपर्ने कानूनी समस्या, अड्चन र दुविधाहरुलाई कानूनको मान्य सिद्धान्त र कानूनी ब्यवस्था बमोजिम सरलीकरण गरी कार्य सम्पादनमा सहजता प्रदान गर्न, कानूनी विषयमा राय प्रदान गर्ने एवं यस विभाग र मातहत कार्यालयहरुलाई विपक्षी बनाई विभिन्न न्यायिक निकायहरुमा दायर भएका रिट निवेदनहरुमा विभागको तर्फबाट लिखित जवाफ तयार गरी पेश गर्ने तथा कानूनी विषयमा मातहतका कार्यालयहरुलाई उचित राय प्रदान गरी यस विभाग तथा मातहतका कार्यालयबाट सम्पादित कार्यमा कानूनी प्रश्नको निराकरण गर्ने हेतुले यस विभागमा नीति विश्लेषण तथा ब्यवस्थापन महाशाखा अन्तर्गत कानून शाखाको ब्यवस्था गरिएको छ। यस शाखाबाट लिखित जवाफको तयारी गर्ने, कानूनी राय पेश गर्ने, महानिर्देशकको निर्देशन बमोजिम विभिन्न निकायसँग समन्वय गर्ने, लगायतका कानूनी परामर्श समेतका कार्यहरु सम्पादन गरिदैं आएको छ।

कानून शाखाबाट आ.व २०८०/०८१ मा सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरुः

१. सम्मानित सर्वोच्च अदालत, उच्च अदालत लगायत अन्य न्यायिक निकायमा यस विभागलाई विपक्षी बनाई दायर भएका रिट निवेदनहरुमा विभागको तर्फबाट म्याद भित्रै लिखित जवाफ तयार गरी दर्ता गरिएको छ।

२. यस विभाग अन्तर्गतका कर कार्यालयहरुलाई विपक्षी बनाइ अदालत तथा न्यायिक निकायमा पेश भएका निवेदनहरुका हकमा समेत लिखित जवाफ तयारी गर्न सहयोग गर्ने साथै आवश्यकता अनुसार सुधार तथा मस्यौदा गर्ने र अन्य कानूनी विषयका हकमा परामर्श प्रदान गर्ने गरिएको छ।

३. विभिन्न कानूनी प्रश्नका विषयहरुमा राय माग भएको अवस्थामा कानूनबमोजिम यस विभाग र मातहत कार्यालयलाई कानूनी राय प्रदान गर्ने कार्य गरिएको छ।

४. यस विभाग अन्तर्गतका कार्यहरुको सम्पादनका सम्बन्धमा विभिन्न समिति तथा उपसमितिहरुमा प्रतिनिधित्व गरि कानूनी राय प्रदान गरिएको साथै प्रशासकिय पुनरावलोकन समेतका कार्यहरुमा सहयोग तथा सहजीकरण गरिएको छ।

५. यस विभाग, अर्थ मन्त्रालय एवं मातहत कार्यालयलाई विपक्षी बनाई दायर भएका विभिन्न रिट निवेदन तथा अन्य मुद्दामा आवश्यक प्रतिनिधित्वको लागि महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय तथा अन्य सरकारी वकिल कार्यालयसँग आवश्यक समन्वय कायम गरी मुद्दामा गरिने प्रतिनिधित्वलाई प्रभावकारी बनाइएको छ।

६. सम्मानित सर्वोच्च अदालत, उच्च अदालत लगायत अन्य न्यायिक निकायबाट भएका फैसला कार्यान्वयनका लागि यस विभाग मातहतका कार्यालयलाई लेखि पठाउने गरिएको छ।

७. सम्मानित सर्वोच्च अदालत लगायत अन्य न्यायिक निकायबाट माग भएका मिसिल कागजात,फाईल,निर्णयहरु उपलब्ध गराई न्याय सम्पादन गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने कार्य गरिएको छ।

८. यस विभाग तथा नेपाल सरकारको हक हित वा सरोकार निहित रहेको कर प्रशासन सम्बन्धी विषयमा सर्वोच्च अदालत, उच्च अदालत समेतबाट भएका अन्तरिम आदेशमा चित्त नबुझेको अवस्थामा त्यस्तो अन्तरिम आदेश खारेजीको लागि सोहि अदालतमा निवेदन दिने कार्य समेत गरिएको छ।

सि.नं	गरिएका कार्य	सङ्ख्या
१.	लिखित जवाफ पेश गरिएको	२६१
२.	कानूनी राय दिइएको	१८
३.	अन्य निकायसँग समन्वयका लागि लेखिएको पत्र	६
४.	भ्याकेट निवेदन दर्ता	२
५.	सर्वोच्च अदालतसमक्ष पेश गरिएको निवेदन	१

२.६.५.७ सामान्य प्रशासन शाखा

नेपाल सरकार (मन्त्रीपरिषद्) को मिति २०७६/०९/२१ को निर्णयानुसार यस विभाग अन्तर्गत ८४ वटा कार्यालय रहेका छन्। विभागमा रहेका महाशाखा र शाखाको विवरण समावेश भएको संगठन

तालिका अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ। विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरुको पद अनुसार दरबन्दी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

तालिकाः १६ आन्तरिक राजस्व विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरुको पद अनुसार दरबन्दी विवरण

क्र.स.	पद	तह/श्रेणी	सेवा	समूह	कायम
१	महानिर्देशक	रा.प.प्र.	नेपाल प्रशासन		१
२	उप-महानिर्देशक	रा.प.प्र.	नेपाल प्रशासन		३
३	सूचना प्रविधि विज्ञ	रा.प.प्र.	नेपाल विविध		१
४	प्रमुख कर प्रशासक	रा.प.प्र.	नेपाल प्रशासन		२
५	निर्देशक/प्रमुख कर अधिकृत	रा.प.द्वि	नेपाल प्रशासन	राजस्व	८१
६	निर्देशक(प्रशासन)	रा.प.द्वि	नेपाल प्रशासन	सा.प्र.	१
७	सूचना प्रविधि निर्देशक	रा.प.द्वि	नेपाल विविध		३
८	लेखा नियन्त्रक	रा.प.द्वि	नेपाल प्रशासन	लेखा	१
९	उपन्यायधिवक्ता	रा.प.द्वि	नेपाल न्याय	सरकारी वकिल	१
१०	सिनियर डिभिजनल केमिष्ट	रा.प.द्वि	नेपाल ईन्जि.	केमिष्ट्री	१
११	शाखा अधिकृत (राजस्व)	रा.प.तृ.	नेपाल प्रशासन	राजस्व	४५१
१२	लेखा अधिकृत	रा.प.तृ.	नेपाल प्रशासन	लेखा	३
१३	सहायक जिल्ला न्यायधिवक्ता	रा.प.तृ.	नेपाल न्याय	सरकारी वकिल	३
१४	कानूनअधिकृत	रा.प.तृ.	नेपाल न्याय	कानून	१
१५	कम्प्युटर इन्जिनियर	रा.प.तृ.	नेपाल विविध		८
१६	सूचना सुरक्षण अधिकृत	रा.प.तृ.	नेपाल विविध		१
१७	कम्प्युटर/सुचना प्रविधि अधिकृत	रा.प.तृ.	नेपाल विविध		५५
१८	शाखा अधिकृत (प्रशासन)	रा.प.तृ.	नेपाल प्रशासन	सा.प्र.	४
१९	केमिष्ट	रा.प.तृ.	नेपाल ईन्जि.	केमिष्ट्री	१
२०	सहायक खाद्य गुण नियन्त्रक	रा.प.तृ.	नेपाल कृषि	फु.न्यूएण्ड क्वा.क.	१

२१	नायव सुव्वा(राजस्व)	रा.प.अनं.प्र.	नेपाल प्रशासन	राजस्व	४७७
२२	नायव सुव्वा(सा.प्र)	रा.प.अनं.प्र.	नेपाल प्रशासन	सा.प्र.	१
२३	लेखापाल	रा.प.अनं.प्र.	नेपाल प्रशासन	लेखा	४६
२४	असिस्टेन्ट केमिष्ट	रा.प.अनं.प्र.	ईन्जि.	केमिष्ट्री	१
२५	ल्याव असिस्टेन्ट	रा.प.अनं.द्धि.	ईन्जि.	केमिष्ट्री	१
२६	डा.इ.सु.	रा.प.अनं.प्र.	नेपाल विविध		२२७
२७	हलुका सवारी चालक	श्रेणीबिहिन			१३२
२८	कार्यालय सहयोगी				१८५
२९	बरिष्ठ चार्टड एकाउन्टेन्ट बिशेषज्ञ सेवा				८
	जम्मा				१७०१

तालिकाः १७ आन्तरिक राजस्व विभाग र अन्तर्गत कार्यालयहरुको श्रेणीगत दरवन्दी विवरण

रा.प प्रथम श्रेणीका कर्मचारीहरु	७
रा.प.द्वितीय श्रेणीका कर्मचारीहरु	८८
रा.प.तृतीय श्रेणीका कर्मचारीहरु	५२८
रा.प.अनंकित कर्मचारीहरु	७५३
श्रेणी विहीन कर्मचारीहरु	३१७
विशेषज्ञ परामर्श सेवाका लागि दरबन्दी	८
जम्मा	१७०१

सामान्य प्रशासन शाखावाट आ.ब.२०८०/०८१ मा भएका महत्वपूर्ण कार्यहरुः

- विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयका कर्मचारीहरुको सरुवा तथा पदस्थापन गरी आवश्यकता अनुसार जनशक्ति व्यवस्थापन गरिएको।
- विभागका कर्मचारीको सरुवा, बढुवा, अवकाश, दैनिक हाजिरी तथा बिदा लगायतका अभिलेखहरु अद्यावधिक गरिएको।
- विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयका कर्मचारिहरुको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन फारामहरु व्यवस्थापन गरिएको।
- विभागको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण सम्बन्धी काम गरिएको।

- विभागका विभिन्न कार्यकक्ष तथा परिसरहरुमा मर्मत तथा सजावटका कामहरु गरिएको।
- विभागको सम्पत्ति तथा साधनहरुको सुरक्षा एवम् व्यवस्थापन लगायतका कामहरु गरिएको।
- विभागका लागि आवश्यक जिन्सी सामाग्रीहरु तथा परामर्श सेवा खरिद गरिएको।
- विभागको सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धित प्रणाली विकासका लागि आवश्यक खरिद गरिएको।
- विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरु अनुगमन तथा निरीक्षण गरी देखिएका समस्याहरु समाधानका लागि सुझाव प्रदान गरिएको।
- व्यवस्थापन गोष्ठि, कर दिवस, वैदेशिक सहायता प्रदान गर्ने निकायहरुबाट हुने विभागको अनुगमन तथा निरिक्षण, माननिय मन्त्रीज्यूको भ्रमण तथा निर्देशन, उच्च पदाधिकारीहरुको भ्रमण लगायतका विभागका महत्वपूर्ण कार्यक्रमहरू सहज एवम् व्यवस्थित तवरमा सम्पन्न गर्न आवश्यक सहयोग गरिएको।

२.६.५.८ आर्थिक प्रशासन शाखा

आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ मा आन्तरिक राजस्व विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयको खर्चको विश्लेषण देहाय अनुसार रहेको छ।

(क) आन्तरिक राजस्व विभाग

चालु खर्चतर्फ

आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ मा चालु खर्च तर्फ जम्मा १ अर्ब १२ करोड ९२ लाख ८२ हजार बजेट विनियोजन भएकोमा आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म ८५ करोड ७१ लाख ९२ हजार अर्थात ७५.९ प्रतिशत खर्च प्रगति भएको छ। यस आ.ब.मा विभागका नियमित कार्यक्रमहरू कर दिवस, कर सप्ताह, स्टिकर आपूर्ति, अनुसन्धान तथा अनुगमन, सरसफाइ र सुरक्षा लगायतका कार्यहरू सम्पन्न भएका छन्।

पूँजीगत खर्चतर्फ

आ.व. २०८०/०८१ मा पूंजीगत खर्चतर्फ ९ करोड ९३ लाख बजेट बिनियोजन भएकोमा आर्थिक बर्षको अन्त्यसम्म ९४ लाख ६१ हजार खर्च भएको अर्थात ९.५३ प्रतिशत खर्च भएको छ। स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार मेशिनरी औजारहरू तथा फर्निचरहरू खरिद गर्ने काम सम्पन्न भएका छन्। ल्यापटप, डेक्स्टप खरिद कार्य सूचना प्रविधिसंग सम्बन्धित हार्डवेयर तथा सफ्टवेयर सम्बन्धी खरिद कार्य सम्पन्न भएका छन्।

(ख) आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरू

चालु खर्चतर्फ

यस विभाग मातहत रहेका ठूला करदाता कार्यालय, मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरू, करदाता सेवा कार्यालयहरू र को.ले.नि.काहरूको लागि समेत जम्मा २ अर्ब ४१ करोड ९६ लाख ४९ हजार बजेट बिनियोजन भएकोमा आर्थिक बर्षको अन्त्यसम्म जम्मा २ अर्ब ५ करोड ७० लाख ९७ हजार खर्च भएको छ। यो खर्च कुल विनियोजनको ८५.०२ प्रतिशत हो। स्विकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार नियमित रूपमा सन्चालन गर्नुपर्ने कार्यालयका कार्यहरू सम्पन्न भएका छन्।

पूंजीगत खर्चतर्फ

यस बिभाग अर्न्तगतका कार्यालयहरूको लागि आ.ब.२०८०/०८१ मा जम्मा रू.१५ करोड ६० लाख ३६ हजार बिनियोजन भएकोमा आर्थिक बर्षको अन्तसम्म रू.१२ करोड ५२ लाख ६१ हजार खर्च भएको छ। यो खर्च कुल विनियोजनको ८०.२८ प्रतिशत हो। आन्तरिक राजस्व कार्यालय नेपालगन्ज र इटहरीको नयाँ भवन निर्माण सम्पन्न भएको तथा आन्तरिक राजस्व कार्यालय दमौली र सिमराको नया भवन निर्माणको लागि ठेक्का सम्झौता भई निर्माण कार्य भइरहेको छ। कार्यालयहरूले स्विकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार कार्य सन्चालनको लागि आवश्यक पर्ने फर्निचर, मेशिनरी औजार आदि खरिद कार्य सम्पन्न गरेका छन्।

(क) चालु खर्चतर्फ

चालु खर्च ब.उ.शि.नं. ३०५०४०११३ तर्फ देहाय अनुसार प्रगति भएको छ।

- कार्यालयको सरसफाइ र सुरक्षा गार्डको व्यवस्था भइ कार्यालय सुचारू रहेको।
- स्टेशनरी र छपाईको आपूर्ति बोलपत्रको माध्यमबाट भएको।
- व्यवस्थापन गोष्ठी, कर दिवस एवं कर सप्ताह मनाउने कार्य सफलता साथ सम्पन्न भएको।
- मातहतका कार्यालयहरूको अनुगमन नियमित रूपमा भएको।
- विभागको नियमित रूपमा बुलेटिन, स्मारिका, बार्षिक प्रतिवेदन लगायका प्रकाशनहरू भएका।
- बिभिन्न पत्र पत्रिकाहरुबाट कर जागरण सम्बन्धी विज्ञापनहरू नियमित रूपमा प्रकाशन हुने गरेको।
- कर संकलन तथा अनुगमन सम्बन्धी कार्य भएको।
- कार्यालयहरूबाट कर जागरण सम्बन्धी बिभिन्न क्रियाकलापहरू सन्चालन भएको।

(ख) पूँजीगत तर्फ

पूंजीगत खर्च ब.उ.शि.नं. ३०५०४०११४ तर्फ देहाय अनुसारहरूको प्रगति भएको छ।

- स्विकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार मेशिनरी औजारहरू, फर्निचर खरिद भएको।
- विभागको सूचना प्रविधि शाखाको माध्यमबाट सूचना प्रविधि प्रणाली सन्चालनको लागी आवश्यक पर्ने हार्डवेयर तथा सफ्टवेयर लगायतका सामानहरू खरिद तथा जडान कार्य सम्पन्न भएका छन्।
- कार्यालयमा फाइल व्यवस्थापनको काम भएको।

भागः ३
आन्तरिक राजस्व संकलनको समष्टिगत विश्लेषण

३. आन्तरिक राजस्व संकलनको समष्टिगत विश्लेषण

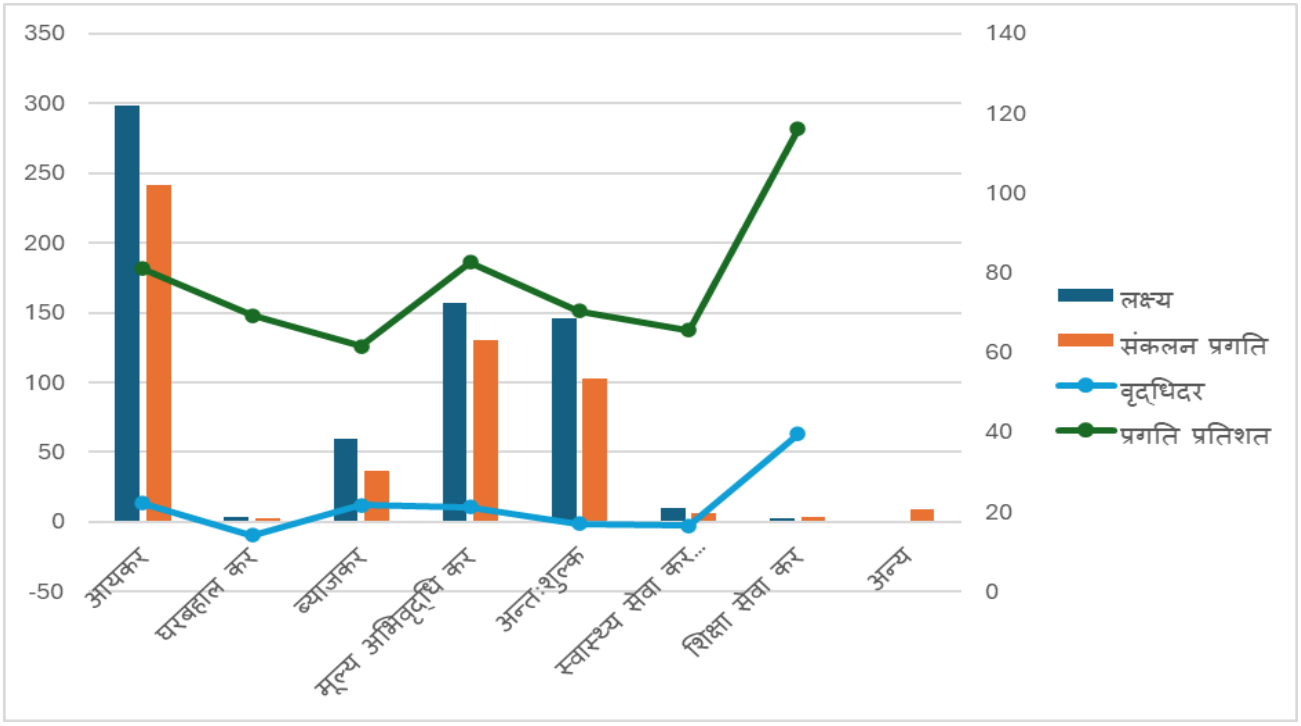
आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा आन्तरिक राजस्व संकलनको संरचनात्मक अवस्थाको विश्लेषण तर्फ हेर्दा राजस्वको लक्ष्य रु.६ खर्व ७७ अर्व ७३ करोड रहेकोमा संकलन रु.५ खर्व ३३ अर्व ३ करोड भएको छ। जुन लक्ष्यको तुलनामा ७८.६५ प्रतिशत संकलन भएको देखिन्छ। अघिल्लो वर्षको संकलनको तुलनामा ११.०८ प्रतिशत बृद्धि रहेको देखिन्छ। शीर्षकगत रुपमा आयकर तर्फ रु.२ खर्व ९८ अर्व ३६ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.२ खर्व ४१ अर्व ९६ करोड संकलन भई लक्ष्यको तुलनामा ८१.१० प्रतिशत प्रगति भएको छ। त्यसैगरी मूल्य अभिवृद्धि करतर्फको लक्ष्य रु.१ खर्व ५७ अर्व २२ करोड रहेकोमा रु.१ खर्व ३० अर्व १० करोड असुली भई लक्ष्यको तुलनामा ८२.७५ प्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ। त्यस्तै अन्तःशुल्क तर्फ यस आर्थिक वर्षमा रु.१ खर्व ४५ अर्व ५४ करोड लक्ष्य रहेकोमा रु.१ खर्व २ अर्व ५९ करोड संकलन भई लक्ष्यको तुलनामा ७०.४९ प्रतिशत प्रगति भएको देखिन्छ।

तालिकाः १८ आ.व. २०८०/०८१ को राजस्व लक्ष्य र प्रगति

(रु अर्बमा)

राजस्व शीर्षक	आ.व.२०७९/८० को संकलन	आ.व.२०८०/८१		प्रगति प्रतिशत	वृद्धिदर
		लक्ष्य	संकलन		
आयकर	२१३.६०	२९८.३६	२४१.९६	८१.१०	१३.२८
घरबहाल कर	३.०४	३.९६	२.७४	६९.२८	-९.७२
ब्याजकर	३२.९२	५९.८०	३६.८५	६१.६२	११.९३
जम्मा आयकर	२४९.५७	३६२.१२	२८१.५६	७७.७५	१२.८२
मूल्य अभिवृद्धि कर	११७.५२	१५७.२२	१३०.१०	८२.७५	१०.६७
अन्तःशुल्क	१०३.९६	१४५.५४	१०२.५९	७०.४९	-१.३२
स्वास्थ्य सेवा कर (स्वास्थ्य सेवा जोखिम कर समेत)	६.७६	१०.०५	६.५९	६५.६३	-२.४६
शिक्षा सेवा कर	२.००	२.८१	३.२६	११६.१४	६२.९९
अन्य			८.९७		
जम्मा	**४७९.८०**	**६७७.७३**	**५३३.०३**	**७८.६५**	**११.०८**

चित्र नः ७ आ.व.२०८०/०८१ को राजस्व लक्ष्य र प्रगति

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा आन्तरिक राजस्व संकलन संरचनाको प्रगति प्रतिशतको विश्लेषण तर्फ हेर्दा आयकर, बहालकर, व्याजकर, मूल्य अभिबृद्धि कर, अन्तःशुल्क, स्वास्थ्य सेवा कर र शिक्षा सेवा शुल्कको रकम क्रमशः रु.२४१ अर्व ९६ करोड, रु.२ अर्व ७४ करोड, रु.३६ अर्व ८५ करोड, रु.१३० अर्व १० करोड, रु. १०२ अर्व ५९ करोड, रु. ६ अर्व ५९ करोड, र रु. ३ अर्व २६ करोड रहेको छ भने आन्तरिक राजस्व संकलनमा उक्त शीर्षकहरुको हिस्सा क्रमशः४५.३९, ०.५१, ६.९१, २४.४०, १९.२५, १.२४ र ०.६१ प्रतिशत रहेको छ। सोही आर्थिक वर्षको राजस्व संकलनमा संस्थागत आयकरको योगदान उच्च रहेको छ। व्यक्तिगत आयकरको योगदान कूल कर राजस्वमा उल्लेखनीय हुनुपर्नेमा अपेक्षित राजस्व संकलन हुन नसकेतापनि हिस्सा बढ्दै गएको छ। मूल्य अभिवृद्धि करतर्फ विगत वर्षको तुलनामा राजस्व संकलन १०.६६ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ। मूल्य अभिवृद्धि करको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सरकारले लक्ष्य अनुसारको पूजीगत खर्च गर्न नसक्नु, न्यून विजकीकरण र बिल लिने दिने बानीमा परिवर्तन ल्याउन नसकिएको कारण राजस्वमा सोचे अनुसारको योगदान वृद्धि गर्न नसकिएको हो। गत आ.व. भन्दा यस आ.व.मा अन्तःशुल्कको संकलन ऋणात्मक रहेको देखिन्छ। अन्तःशुल्क प्रशासनका कार्यप्रणाली र कार्यविधि अझै पनि पूर्णरुपमा स्वचालित बनाउने दिशातर्फ हाम्रा प्रयास केन्द्रित रहेका छन्। यसलाई आधुनिकीकरण गर्दै पूर्ण स्वचालित रुपमा प्रयोगमा लैजाने प्रक्रिया सम्पन्न भए पश्चात अन्तःशुल्कको प्रणालीगत सुधार भई चुहावट नियन्त्रण हुन गई राजस्व संकलनमा यसको योगदान बढ्ने निश्चित छ।

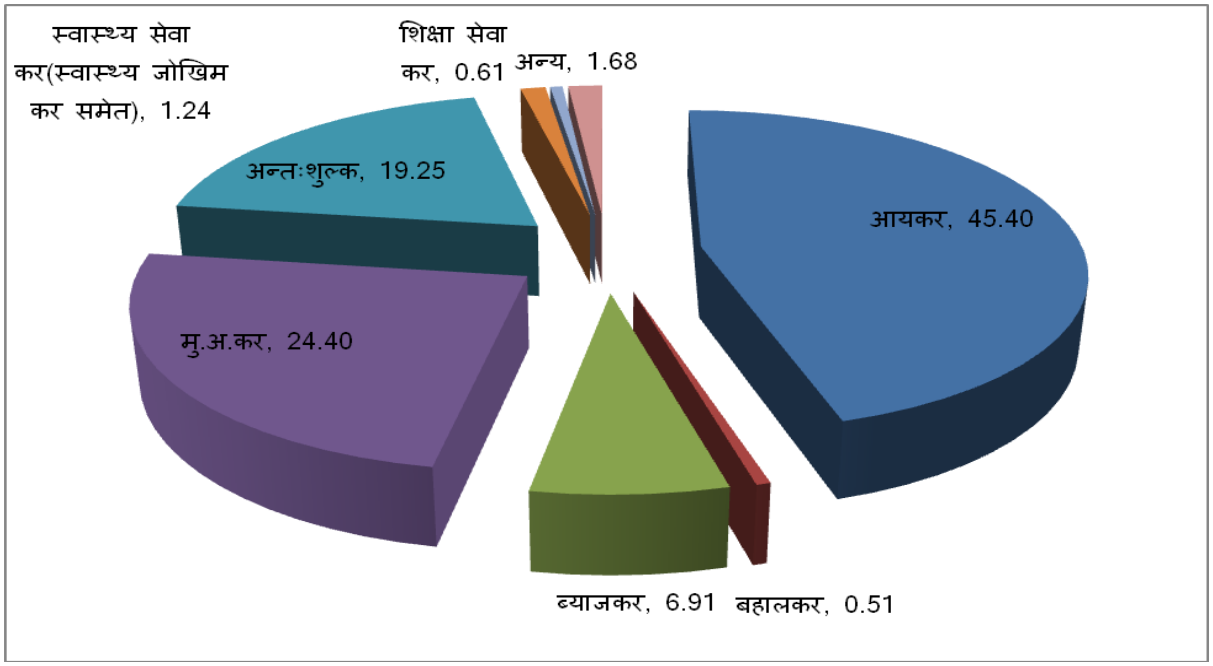
३.१ कुल आन्तरिक राजस्व संकलनमा शीर्षकगत असुलीको अंशः

तालिका नः १९ आ.व.२०८०/०८१ को कर राजस्व संकलनको संरचनागत अवस्था

शीर्षक	राजस्वको हिस्सा प्रतिशतमा
आयकर	४५.३९
बहालकर	०.५१
ब्याजकर	६.९१
आयकर जम्मा	**५२.८२**
मू.अ.कर	२४.४०
अन्तःशुल्क	१९.२५
स्वास्थ्य सेवा कर(स्वास्थ्य जोखिम कर समेत)	१.२४
शिक्षा सेवा कर	०.६१
अन्य	१.६८
जम्मा	**१००.००**

आ.व. २०८०।०८१मा आन्तरिक राजस्वको शीर्षकगत प्रगतिको प्रतिशतलाई तालिका १९ मा प्रस्तुत गरिएको छ। सवैभन्दा बढी योगदान आयकरको ४५.३९ प्रतिशत रहेको छ भने त्यसपछि दोस्रो स्थानमा मूल्य अभिवृद्धि करको योगदान २४.४० प्रतिशत रहेको छ। अन्तःशुल्कको आन्तरिक राजस्व संकलनमा योगदान १९.२५ प्रतिशत रहन गएको छ। व्याजकरको योगदान ६.९१ प्रतिशत छ भने वहालकरको योगदान ०.५१ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। त्यसैगरी स्वास्थ्य सेवा कर(स्वास्थ्य जोखिम कर समेत)को अंश १.२४ प्रतिशत शिक्षा सेवा करको अंश ०.६१ प्रतिशत रहेको छ।

चित्र नं. ८. आ.व.२०८०/०८१ को कर राजस्व संकलनको संरचनागत अवस्था

३.२ विगत ५ वर्षको राजस्व संकलनको अवस्थाः

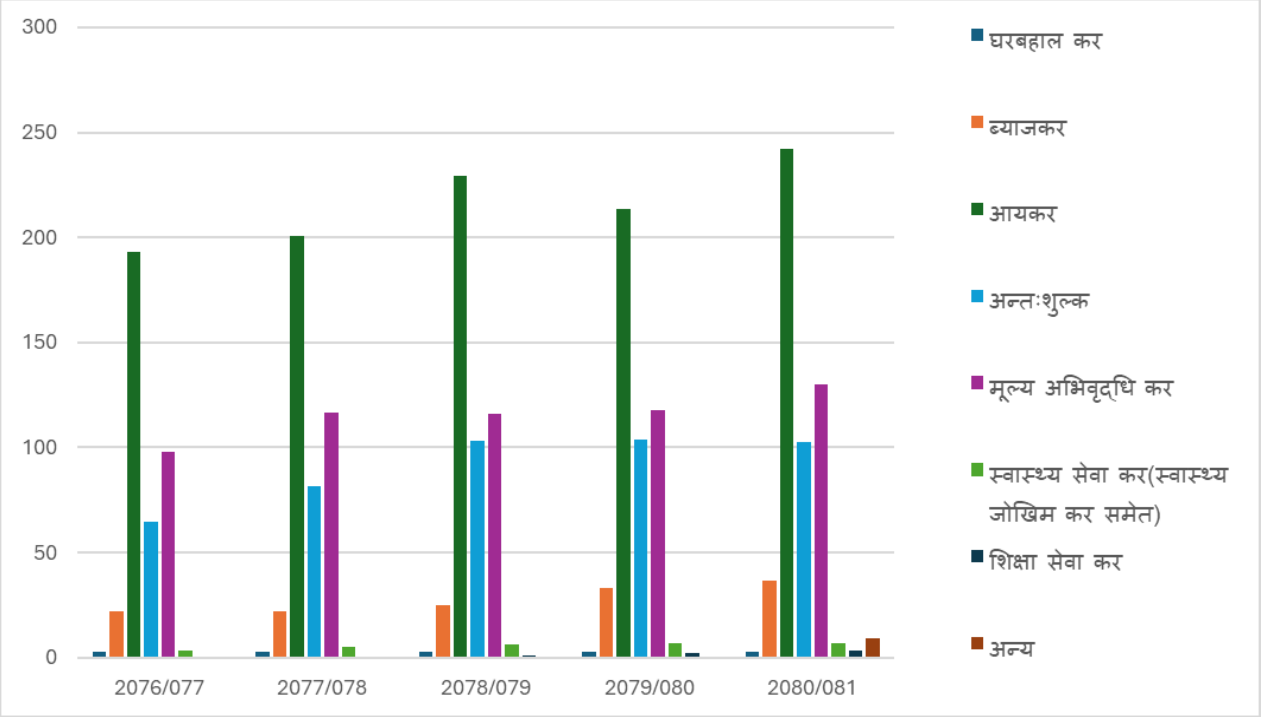
प्रस्तुत तालिकामा आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ देखि आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ सम्म प्रत्येक आर्थिक वर्षमा आयकर, बहालकर, व्याजकर, मूल्य अभिबृद्धि कर, अन्तःशुल्क, स्वास्थ्य सेवा कर(स्वास्थ्य सेवा जोखिम कर समेत) र शिक्षा सेवा कर संकलनको प्रगति प्रस्तुत गरिएको छ। आ.व. २०७६/०७७ देखि २०८०/०८१ सम्म पुग्दा आन्तरिक राजस्वमा करिव १३८.६२ प्रतिशत वृद्धि भएको पाइन्छ। आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा आयकर, मूल्य अभिवृद्धि कर र अन्तःशुल्ककको संकलन क्रमशः रु.१९२ अर्व ८५ करोड, रु.९८ अर्व १४ करोड र रु.६४ अर्व ८४ करोड रहेको थियो जुन आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ सम्म आइपुग्दा क्रमशः रु.२४१ अर्व ९६ करोड, रु.१३० अर्व १० करोड र रु.१०२ अर्व ५९ करोड पुगेको छ। त्यस्तै आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा स्वास्थ्य सेवा कर (स्वास्थ्य जोखिम कर समेत) र शिक्षा सेवा करको संकलन क्रमशः रु.६ अर्व ५९ करोड र रु.३ अर्व २६ करोड रहेको छ।

तालिकाः २० विगत ५ वर्षको राजस्व संकलनको अवस्थाः

(रु.अर्वमा)

राजस्व शीर्षक	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
घरबहाल कर	२.६४	२.८६	३.०८	३.०३	२.७४
ब्याजकर	२२	२२.३१	२४.७२	३२.९२	३६.८५
आयकर	१९२.८५	२००.८	२२९.२८	२१३.६	२४१.९६
जम्मा आयकर	२१७.५	२२६	२५७.०८	२४९.५६	२८१.५६
अन्तःशुल्क	६४.८४	८१.५१	१०३.०२	१०३.९६	१०२.५९
मूल्य अभिवृद्धि कर	९८.१४	११६.४	११५.८६	११७.५२	१३०.१०
स्वास्थ्य सेवा कर(स्वास्थ्य जोखिम कर समेत)	३.४५	५.०२	६.२८	६.७६	६.५९
शिक्षा सेवा कर	०.५८	०.३६	१.२४	२	३.२६
अन्य					८.९७
जम्मा	३८४.५३	४२९.३	४८३.४८	४७९.८०	५३३.०३

चित्र नं. ९ विगत ५ वर्षको राजस्व संकलनको अवस्थाः

३.३ मूल्य अभिवृद्धि करमा आन्तरिक र पैठारीको संकलन अनुपातः

तालिकाः२१ मूल्य अभिवृद्धि करमा आन्तरिक र पैठारीको संकलन अनुपातः

(रु.अर्बमा)

शिर्षक	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
मू.अ.कर(आन्तरिक)	९८.१४	११६.४३	११५.८६	११७.५४	१३०.१०
मू.अ.कर(आयात)	१२९.४	१७०.६३	१९८.४४	१७३.०६	१८४.५४
जम्मा मू.अ.कर	२२७.५४	२८७.०६	३१४.३०	२९०.६०	३१४.६४
अनुपात(आन्तरिकःआयात)	४३:५७	४१:५९	३७:६३	४०:६०	४१:५९

तालिका २१ मा उल्लेखित मूल्य अभिवृद्धि करको आन्तरिक र पैठारी तर्फ संकलन अनुपातको तथ्यांकलाई विश्लेषण गर्दा आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा मूल्य अभिवृद्धि कर संकलनको आन्तरिक र पैठारी तर्फको अनुपात ४३:५७ रहेको देखिन्छ। यो अनुपातमा आ.व. २०७८/०७९ घटेर ३७:६३ रहेको देखिन्छ। त्यसपछिका वर्षहरुमा आन्तरिक मू.अ.करको हिस्सा बढ्दै र पैठारी मू.अ.करको हिस्सा घट्दै गएकोमा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा आईपुग्दा आन्तरिक मू.अ.करको अंश बृद्धि भई ४१ प्रतिशत पुगेको छ भने र पैठारी मू.अ.करको हिस्सा ५९ प्रतिशत भएको देखिन्छ। माथिको तालिका अनुसार विष्लेषण गर्दा नेपाल आयातमुखी अर्थतन्त्र रहेको तथा आन्तरिक मूल्य अभिवृद्धि करको परिचालन पछिल्लो आय वर्षमा केही सुधार भएको देखिन्छ। आन्तरिक मूल्य अभिवृद्धि करको

परिचालनलाई थप प्रभावकारी बनाउन कर कानूनको पालनामा जोड दिनु पर्ने, नन फाइलर तथा निरन्तर क्रेडिट विवरण पेश गर्ने प्रवृति न्यनिकरण, विल लिनेदिने संस्कारमा बृद्धि गर्दै जानु पर्ने देखिन्छ।

३.४ शीर्षकगत मूल्य अभिवृद्धि कर संकलन (आन्तरिक तर्फ)

शीर्षकगत मूल्य अभिवृद्धि कर संकलनलाई हेर्दा उत्पादनतर्फको मूल्य अभिवृद्धि कर आ.व. २०७६/०७७ देखि आ.व. २०७८/०७९ सम्म निरन्तर वृद्धि हुंदै गएको छ तथापि आ.व. २०७९/०८० र आ.व.२०८०/०८१ मा अर्थतन्त्रमा आएको शिथिलताका कारण केही संकुचित भई क्रमश रु.३७ अर्व ३३ करोड र रु.३६ अर्व ४३ करोड सीमित भएको देखिन्छ। यस शीर्षकमा आ.व. २०७६/०७७ मा रु.२७ अर्व ६१ करोड संकलन भएकोमा आ.व. २०७८/०७९ मा रु.३७ अर्व ९९ करोड संकलन भई त्यस पछिका आर्थिक वर्षहरुमा राजस्व संकलनमा निरन्तर गिरावट भएको देखिन्छ। बिक्री वितरण तर्फ आ.व. २०७६/०७७ मा रु.२२ अर्व ४५ करोड संकलन भएकोमा आ.व.२०७८/०७९ मा रु.२९ अर्व ३१ करोड संकलन भएको देखिन्छ भने आ.व.२०७९/०८० मा केही कमी भई रु.२८ अर्व २१ करोड संकलन भएकोमा आ.व.२०८०/०८१ मा रु.२८ अर्व ६० करोड राजस्व संकलन भएको देखिन्छ।

यसैगरी परामर्श तथा ठेक्का तर्फ आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा रु.३१ अर्व ८० करोड संकलन भएकोमा आ.व.२०७७/०७८ मा रु.३५ अर्व ५ करोड संकलन भएकोमा आ.व.२०८०/०८१ सम्म आउँदा रु.२९ अर्व ९४ करोड मात्र संकलन भएको देखिन्छ। पर्यटन सेवातर्फ आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा रु.२ अर्व २ करोड संकलन रहेकोमा आ.व.२०७७/०७८ मा रु. ७ करोड र आ.व.२०७८/०७९ मा रु.१ अर्व २३ करोड मात्र संकलन भएको देखिन्छ भने आ.व.२०७९/०८० र आ.व २०८०/०८१ मा क्रमश रु.२अर्व ३६ करोड र रु.३ अर्व ५१ करोड संकलन भएकोले पर्यटन सेवातर्फको योगदानमा सुधार भई रहेको देखिन्छ। आ.व. २०७६/०७७ तथा २०७७/०७८ मा क्रमशः रु.२ अर्व २ करोड र रु.७ करोड मात्र संकलन हुनुमा तत्कालीन समयमा कोभिड-१९ महामारीका कारण यस क्षेत्रमा देखिएको सुस्तता मुख्य कारकको रुपमा रहेको छ।

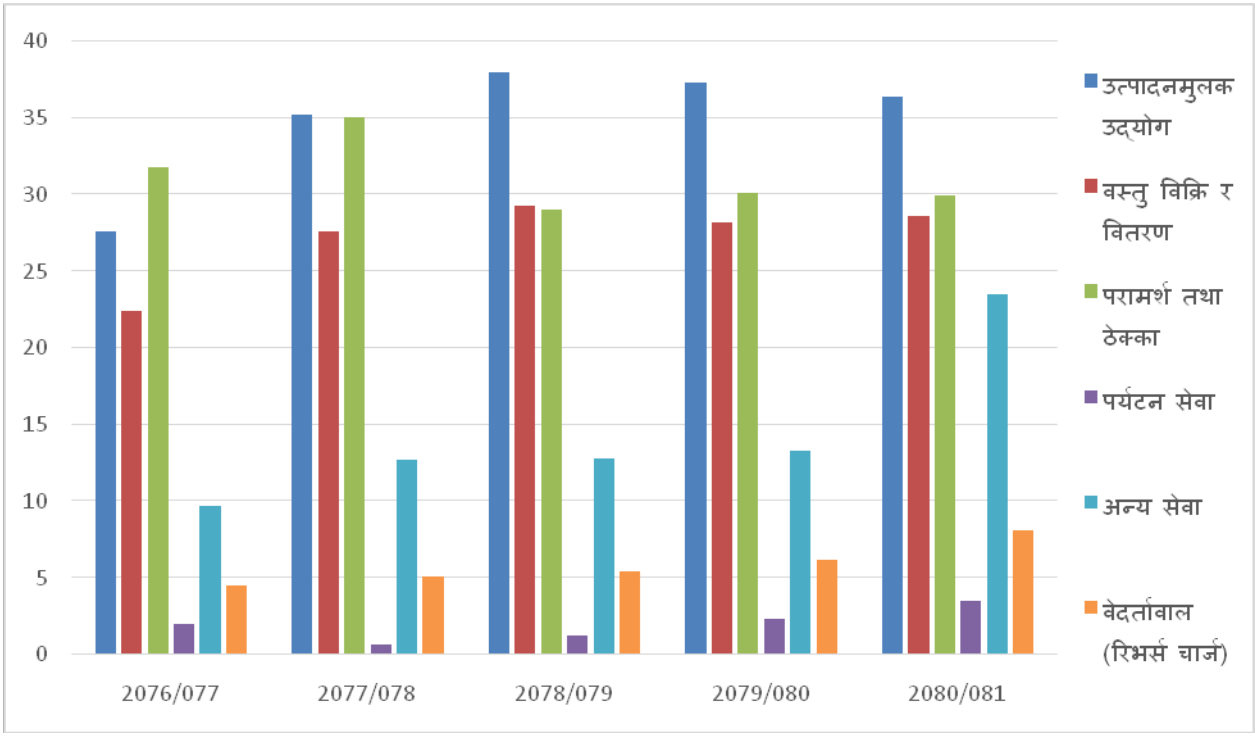
अन्य सेवातर्फ २०७६/७७ मा रु.९ अर्व ७० करोड राजस्व संकलन भएकोमा त्यस पछिका आ.वमा निरन्तर बृद्धि भई आ.व. २०८०/०८१ मा रु.२३ अर्व ५४ करोड संकलन भई ४ वर्षको अवधिमा २४२.६८ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ। रिभर्स चार्ज तर्फ आ.व. २०७६/०७७ मा रु.४ अर्व ५२ करोड संकलन भएकोमा निरन्तर बृद्धि भई आ.व. २०८०/०८१ मा रु.८ अर्व ८ करोड संकलन भएको देखिन्छ। शिर्षकगत रुपमा संकलनमा उतार चढाव देखिए पनि सम्रगमा आन्तरिक मूल्य अभिवृद्धि कर संकलन बढेकै देखिन्छ। आ.व. २०७६/०७७ मा कूल आन्तरिक मूल्य अभिवृद्धि कर संकलन रु.९८ अर्व १३ करोड रहेकोमा आ.व. २०७७/०७८ मा रु.११६ अर्व ४३ करोड संकलन भएको छ । आ.व. २०७८/०७९ मा रु.११५ अर्व ८६ करोड मात्र संकलन भइ गत वर्षको तुलनामा राजस्व संकलन घट्नुमा रुस युक्रेन युद्ध, तरलता संकटका कारण लगानीयोग्य पुँजीका अभाव तथा विदेशी विनिमय संचितिमा देखिएको संकुचनलाई अस्थायी रुपमा सम्बोधन गर्न सरकारले अपनाएका आयात नियन्त्रणका नीतिगत औजर मुख्य रुपमा जिम्मेवार देखिन्छ भने आ.व. २०७९/०८० केही सुधार भई रु.११७ अर्व ५३ करोड संकलन भएको छ भने आ.व २०८०/०८१ मा रु.१३० अर्व १० करोड संकलन भएको छ।

तालिकाः २२ मूल्य अभिवृद्धि करको शीर्षकगत संकलन

(रु.अर्वमा)

शिर्षक	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
उत्पादनमुलक उद्योग	२७.६१	३५.२१	३७.९९	३७.३३	३६.४३
वस्तु विक्रि र वितरण	२२.४५	२७.६५	२९.३१	२८.२१	२८.६०
परामर्श तथा ठेक्का	३१.८०	३५.०५	२९.०५	३०.१५	२९.९४
पर्यटन सेवा	२.०२	०.७	१.२३	२.३६	३.५१
अन्य सेवा	९.७०	१२.७५	१२.८१	१३.२७	२३.५४
वेदर्तावाल (रिभर्स चार्ज)	४.५२	५.०८	५.४७	६.२२	८.०८
जम्मा मू.अ.कर	९८.१३	११६.४३	११५.८६	११७.५३	१३०.१०

चित्र नः १० मूल्य अभिवृद्धि करको शीर्षकगत संकलन

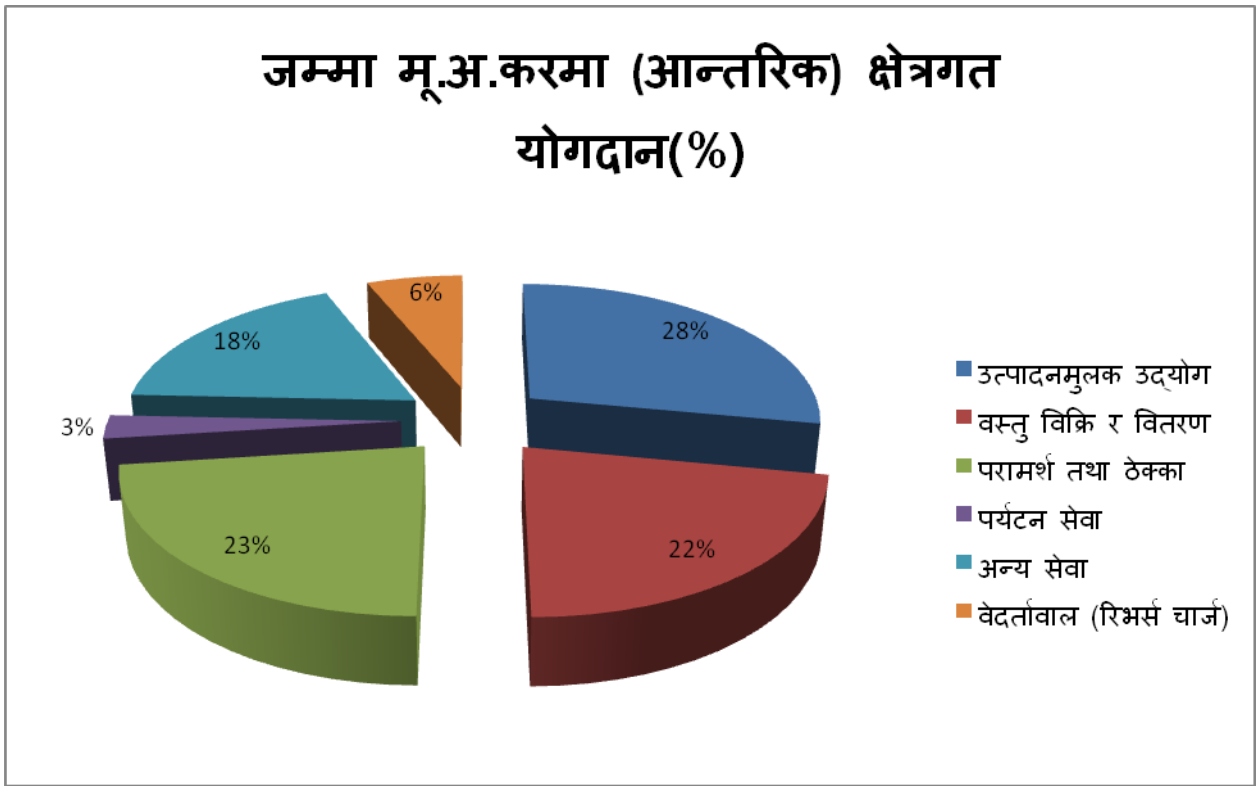
३.५ मूल्य अभिवृद्धि करको संरचनात्मक अवस्थाः

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा आन्तरिक तर्फको मूल्य अभिवृद्धि कर संकलन रु.१३० अर्व १० करोड रहेको पाइन्छ। जसमा प्रत्येक क्षेत्रको योगदानलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ। तालिका २४ विश्लेषण गर्दा सवैभन्दा वढी उत्पादनबाट २८.००%, परामर्श तथा ठेक्काबाट २३.०१% र वस्तु विक्री र वितरणवाट २१.९८% र पर्यटन क्षेत्रवाट सवैभन्दा कम करिव २.७०% मूल्य अभिवृद्धि कर संकलन भएको छ।

तालिकाः २३ मूल्य अभिवृद्धि करको संरचनात्मक अवस्था

शिर्षक	मू.अ.कर रकम (रु. अर्वमा)	क्षेत्रगत योगदान(%)
उत्पादनमुलक उद्योग	३६.४३	२८.००
वस्तु विक्रि र वितरण	२८.६०	२१.९८
परामर्श तथा ठेक्का	२९.९४	२३.०१
पर्यटन सेवा	३.५१	२.७०
अन्य सेवा	२३.५४	१८.०९
वेदर्तावाल (रिभर्स चार्ज)	८.०८	६.२१
जम्मा मू.अ.कर	१३०.१०	१००.००

चित्र नं. ११ मूल्य अभिवृद्धि करको संरचनात्मक अवस्था

३.६ शीर्षकगत आयकर संकलन

यस आ.व २०८०/०८१ मा संस्थागत आयकर रु.१४१ अर्व १५ करोड, व्यक्तिगत आयकर रु.९१अर्व ४८ करोड, लगानीमा कर रु.४८ अर्व ८८ करोड संकलन भएको छ। यसरी हेर्दा विगतका ५ वर्षमा संस्थागत आयकर तर्फ १४२.३७ प्रतिशतले, व्यक्तिगत आयकर तर्फ १४५.४१ प्रतिशतले वृद्धि भएको देखिन्छ। साथै गत आ.व को तुलनामा संस्थागत, व्यक्तिगत तथा लगानीको आयकरमा सुधार भएको देखिन्छ।

तालिकाः २४ आयकरको शीर्षकगत संकलन

(रु.अर्वमा)

Corporate Income Tax						
SNO	**Revenue Head**	**2076/77**	**2077/78**	**2078/79**	**2079/80**	**2080/81**
1	Income Tax From Government Corporation	11.02	4.9	6.46	8.88	15.23
2	Income Tax From Public Limited Companies	47.2	53.57	55.92	54.44	71.7
3	Private Limited Companies	32.04	38.03	47.53	39.81	39.9
4	Other Companies-	8.88	8.72	10.75	14.44	14.19
5	Windfall Gain Tax (Entity)	0	0	0	0	0.85
	Total	**99.14**	**105.22**	**120.66**	**117.57**	**141.15**
Personal Income Tax						
6	Personal Income Tax & Proprietorship-	**22.2**	25.3	27.79	28.66	28.46
7	Remuneration	**25.01**	26.98	33.68	33.77	34.26
8	Social Security Tax-	**6.46**	6.82	7.64	8.57	8.55
9	Capital Gain Tax Individual	9.24	28.5	28.74	15.47	20.08
10	Windfall Gain Tax (Individual)	0	0	0	0	0.12
	Total	**62.91**	**87.6**	**97.85**	**86.47**	**91.48**
Investment Income Tax						
11	Rent & Lease	2.65	2.86	3.07	3.04	2.74
12	Interest	22.01	22.32	24.72	32.93	36.84
13	Capital Gain Tax Corporate	23.69	0.82	1.94	1.11	1.92
14	Dividend	5.94	5.53	6.33	6.19	5.61
15	Other income of investment	0.07	0.09	0.54	0.12	0.11
16	Windfall Gain Tax	0.26	0.18	0.23	0.36	0.6
17	Other Income Tax	1.23	1.37	1.72	1.85	1.57
	Total	**55.85**	**33.17**	**38.55**	**45.6**	**48.88**

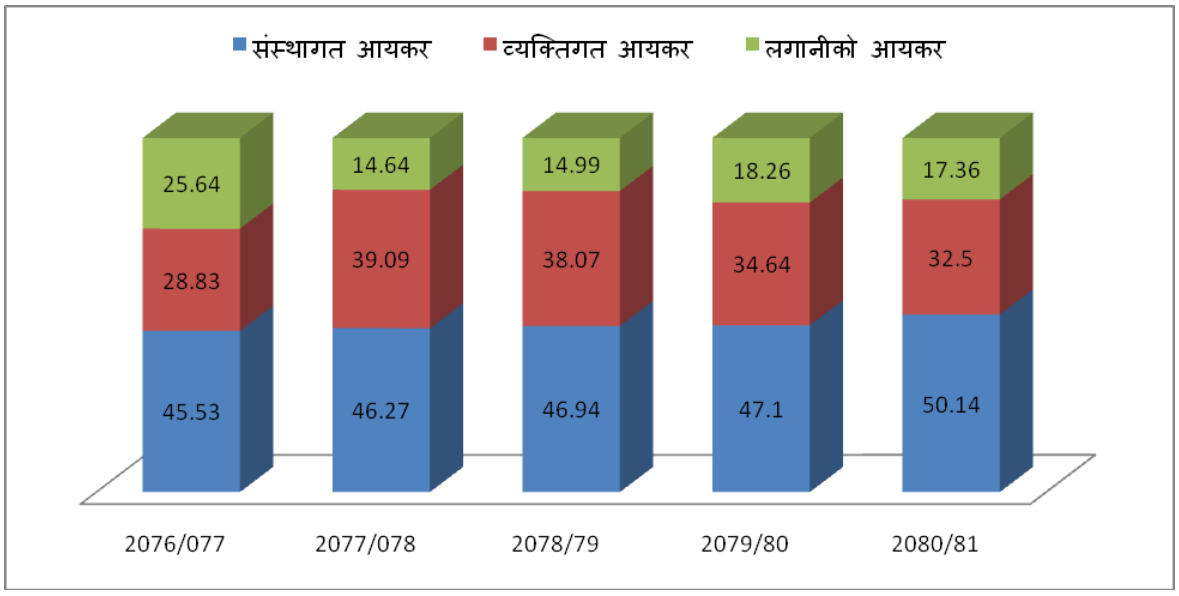
३.७ आ.व. २०८०/०८१ को आयकर संकलनको संरचनागत अवस्थाः

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा आयकर तर्फ जम्मा रु.२८१ अर्व ५६ करोड संकलन भएकोमा लगानीको क्षेत्रबाट करिव १७.३६ प्रतिशत (रु.४८ अर्व ८८ करोड), संस्थागत आयकर करिव ५०.१४ (रु.१४१ अर्व १५ करोड) र व्यक्तिगत आयकर करिव ३२.५० प्रतिशत (रु.९१अर्व ४८ करोड) प्राप्त भएको देखिन्छ।

तालिकाः २५ विगत ५ बर्षको आयकर संकलनको संरचनागत अवस्थाः

शिर्षक	२०७६/०७७	२०७७/०७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
संस्थागत आयकर (%)	४५.५३	४६.२७	४६.९४	४७.१०	५०.१४
व्यक्तिगत आयकर (%)	२८.८३	३९.०९	३८.०७	३४.६४	३२.५०
लगानीको आयकर (%)	२५.६४	१४.६४	१४.९९	१८.२६	१७.३६

चित्र नं. १२ आयकर संकलनको संरचनागत अवस्थाः

सम्पूर्ण आयकरमध्ये संस्थागत आयकरको योगदान हालसम्म पनि उच्च रहेको छ। व्यक्तिगत आयकरको योगदान कूल कर राजस्वमा उल्लेखनीय हुनुपर्नेमा कर तिर्ने बानीको विकास गर्न नसक्नु अर्थतन्त्रमा आएको शिथिलताले राजगारीका अवसरहरु कम हुदै जानु साना व्यवसायीहरुले आफ्नो व्यवसायबाट पलायन हुनु जस्ता कारणले अपेक्षित राजस्व संकलन हुन सकेको छैन। लगानीको आयकर असुली अपेक्षित स्तरमा नहुनुमा व्यवसायीमा लगानी गर्ने मनोवलको कमी हुनु, अधिक तरलता भै बैक व्याजदर घटदै जाँदा पनि कर्जा विस्तार हुन नसक्नु आन्तरिक उपभोगमा कमी आउनु कोभिड-१९ को महामारीका कारण अर्थतन्त्रमा आएको प्रभावका अवशेष प्रमुख जिम्मेवार पक्ष रहेको देखिन्छ। यसका साथै प्रभाकारी अनुगमनको अभाव, कर तिर्ने बानीमा सुधार नआउनु, प्राकृतिक व्यक्तिको व्यवसाय तथा लगानीको कर सहभागिताको स्तरमा सुधार गर्न नसक्नु र करदाताको दायरा अपेक्षित रुपमा विस्तार नहुनु, Tax Morale को कमी जस्ता कारणहरू रहेका छन्।

यसका अतिरिक्त ज्यालाको दरमा वृद्धि नहुँदा रोजगारीको आयमा कमी भएको र अनुगमन प्रभावकारी बनाउन नसक्दा पनि अपेक्षा गरिए अनुरूपको राजस्व संकलन हुन नसकेको हो। उपर्युक्त कर बाहेक अन्य करहरूको राजस्व संकलनमा योगदान रहने नै भएता पनि लगानीमा आयकर, व्याज कर, पूंजीगत लाभ कर, लाभांश र आकस्मिक लाभ करमा समेत उचित अनुगमन हुनु पर्ने देखिन्छ। यसका साथै अर्थतन्त्रको विस्तारको क्रममा यस प्रकारको अवस्था देखिएता पनि क्रमशः आर्थिक विस्तार र लगानीको वातावरणमा अनुकूल सुधार आएमा लगानीको आयकरमा वृद्धि हुन सक्दछ।

३.८ अन्तःशुल्कको संरचनात्मक अवस्थाः

विगतको तथ्यांकलाई विष्लेषण गर्दा आन्तरिक राजस्व संकलनमा अन्तःशुल्कको योगदान आ.व. २०७६/०७७ मा, चुरोट बिंडी, मदिरा र वियर, अन्य औद्योगिक उत्पादनको संकलन क्रमशः रु.१८ अर्व ५५ करोड, रु.२० अर्व ५ करोड , रु.१४ अर्व ८२ करोड र रु.११ अर्व ४२ करोड गरी जम्मा रु.६४ अर्व ८४ करोड रहेको देखिन्छ। आ.व २०७९/०८० मा आइपुग्दा आ.व. २०७६/०७७ भन्दा ६०.३३ प्रतिशतले बृद्धि भएकोमा र आ.व. २०८०/०८१ मा गत आ.व. को भन्दा १ अर्व ३७

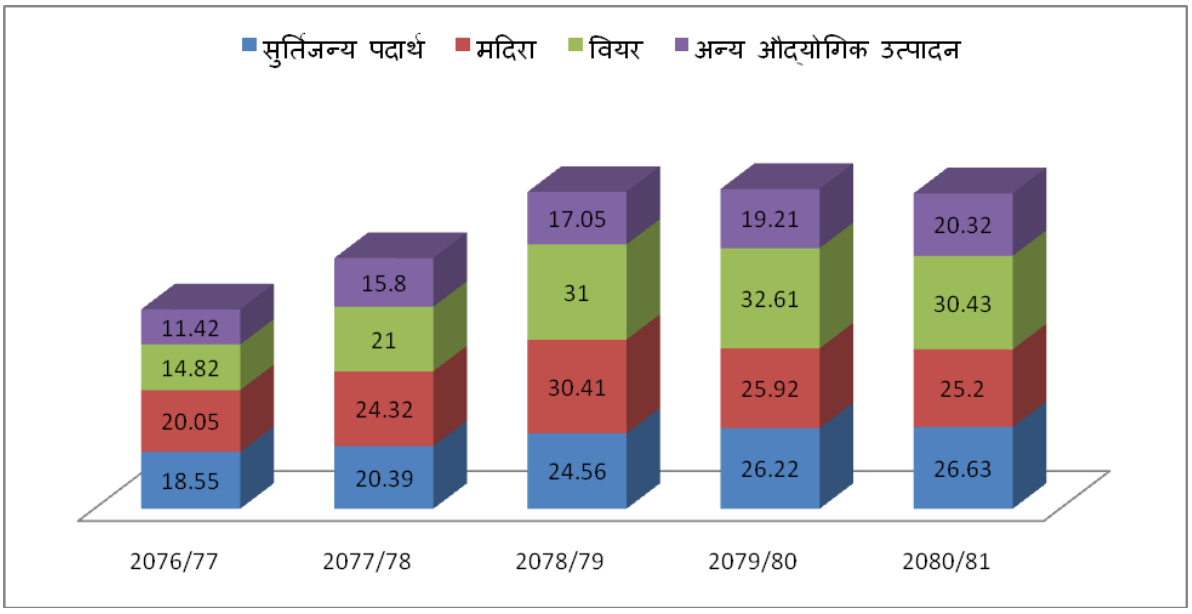
करोडले कम रु.१०२ अर्व ५९ करोड संकलन भएको देखिन्छ। जहाँ चुरोट बिंडी, मदिरा र वियर, अन्य औद्योगिक उत्पादनको संकलनको हिस्सा क्रमशः रु.२६ अर्व ६३ करोड, रु.२५ अर्व २० करोड , रु.३० अर्व ४३ करोड र रु.२० अर्व ३२ करोड गरी जम्मा रु.१०२ अर्व ५९ करोड रहेको छ। जुन अघिल्लो आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को तुलनामा ०.९७ प्रतिशतले न्यून हुन गएको देखिन्छ।

तालिकाः २६ अन्तःशुल्कको शीर्षकगत संकलन

(रु अर्वमा)

शीर्षक	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
सुर्तिजन्य पदार्थ	१८.५५	२०.३९	२४.५६	२६.२२	२६.६३
मदिरा	२०.०५	२४.३२	३०.४१	२५.९२	२५.२०
वियर	१४.८२	२१	३१	३२.६१	३०.४३
अन्य औद्योगिक उत्पादन	११.४२	१५.८	१७.०५	१९.२१	२०.३२
जम्मा अन्तःशुल्क	**६४.८४**	**८१.५१**	**१०३.०२**	**१०३.९६**	**१०२.५९**

चित्र नः १३ अन्तःशुल्कको शीर्षकगत संकलन

३.९ आ.व. २०८०/०८१ को अन्तःशुल्क तर्फको संकलन संरचनाः

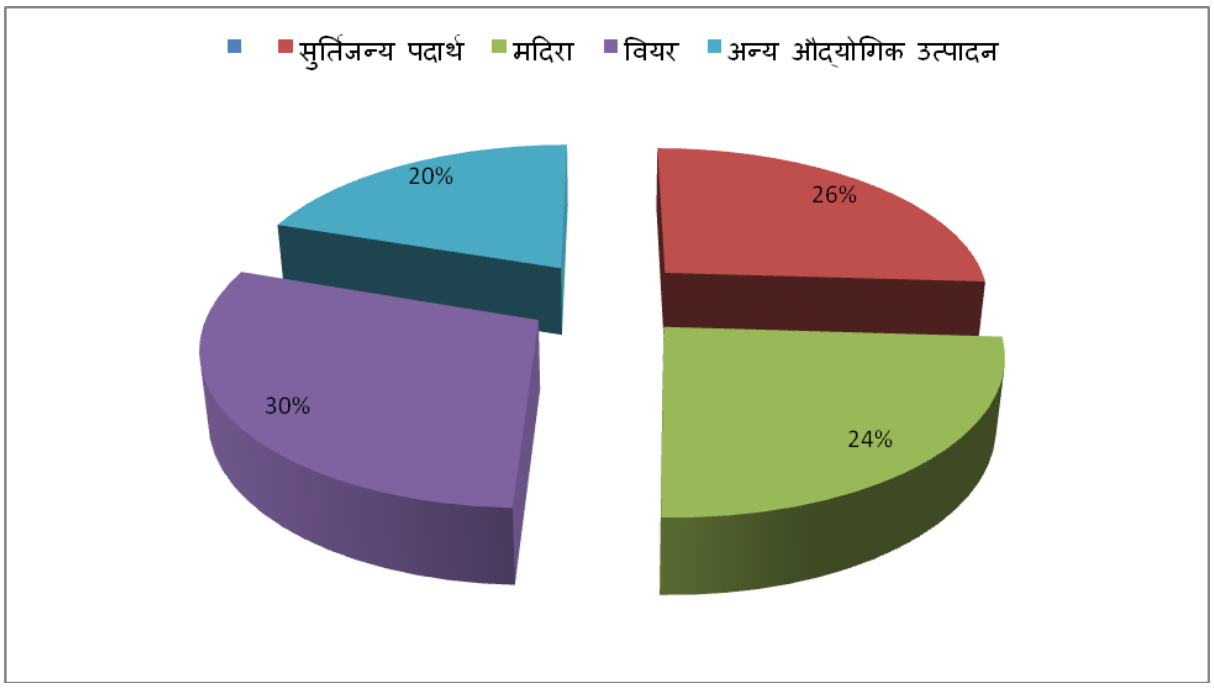
आ.व. २०८०/०८१ मा संकलित कुल अन्तशुल्क रु.१०२ अर्व ५९ करोड रहेकोमा सूर्तिजन्य पदार्थको योगदान २५.९६ प्रतिशत, मदिराको योगदान २४.५७ प्रतिशत, वियरको योगदान २९.६६ प्रतिशत, र अन्य औद्योगिक उत्पादनको योगदान १९.८१ प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

तालिकाः २७ आ.व. २०८०/०८१ मा अन्तशुल्कको संकलन संरचना

(रु अर्वमा)

शीर्षक	रकम रु.	योगदान (%)
सुर्तिजन्य पदार्थ	२६.६३	२५.९६
मदिरा	२५.२०	२४.५७
वियर	३०.४३	२९.६६
अन्य औद्योगिक उत्पादन	२०.३२	१९.८१
जम्मा अन्तःशुल्क	१०२.५९	१००.००

चित्र नं. १४ आ.व. २०८०/०८१ मा अन्तःशुल्कको संकलन संरचना

३.१० आ.व. २०८०/०८१ को राजस्व संकलनको कार्यालयगत अवस्थाः

आ.व. २०८०/०८१ मा आन्तरिक राजस्व विभागलाई आयकर, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क, शिक्षा सेवा करतथा स्वास्थ्य सेवा करको गरी जम्मा रु.६७७ अर्व ७३ करोड लक्ष्य तोकिएकोमा रु.५३३ अर्व ३ करोड संकलन भई लक्ष्यको ७८.६५ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको देखिन्छ। लक्ष्य अनुसार प्रगती नहुनुका कारणहरुमा अर्थतन्त्रमा देखिएको शिथिलताका कारण लगानीका क्षेत्रमा परेको नकरात्मक प्रभावका कारण आन्तरिक उत्पादन तथा खपतमा ह्रास आउनु घरजग्गा र शेयर कारोबारमा अपेक्षाकृत सुधार हुन नसक्नु लगायत नै देखिन्छ।

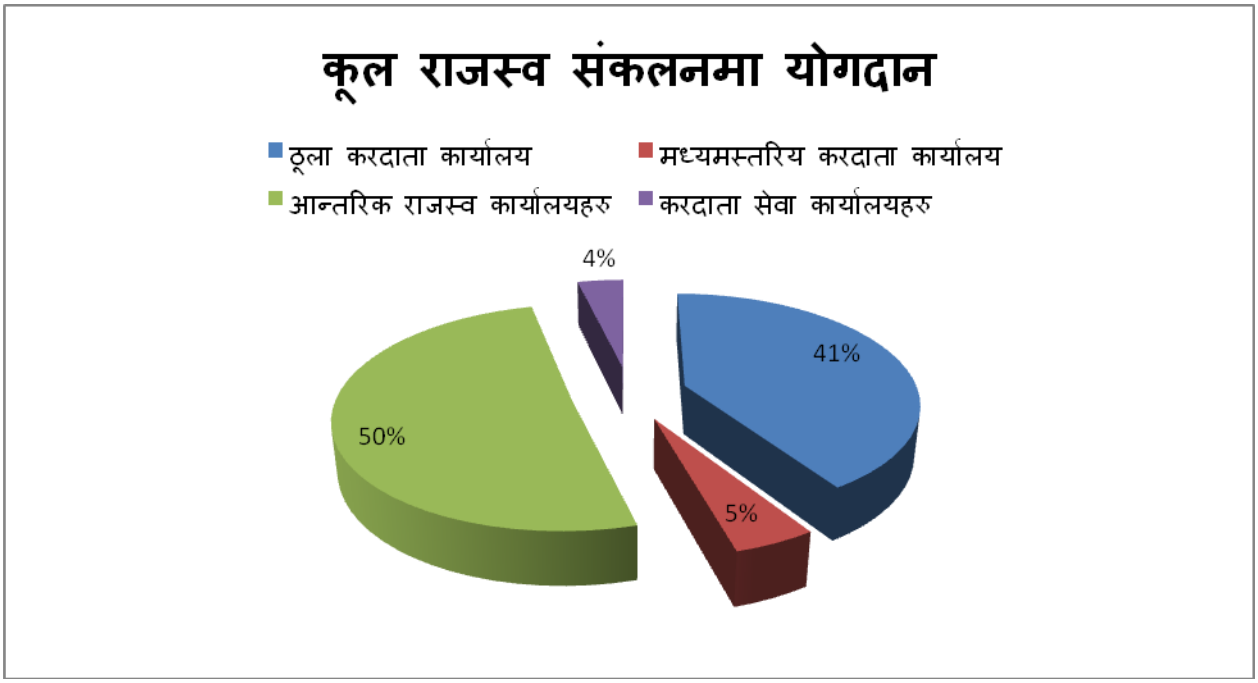
आन्तरिक राजस्व विभाग अन्तर्गतका ४५ आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरुलाई विभिन्न शीर्षकहरुमा जम्मा रु.६५२.४७ अर्व लक्ष्य विभाजन गरिएकोमा ४५ वटा कार्यालयहरु मध्ये ३ वटा आन्तरिक राजस्व कार्यालयको संकलन लक्ष्य पूरा भएको र बांकी ४२ कार्यालयको लक्ष्य पुरा नभएको। लक्ष्य पुरा नहुनुमा आर्थिक गतिविधिमा आएको शिथिलतालाई नै मुख्य कारण रहेको देखिन्छ। जसमध्ये ठूला करदाता कार्यालयलाई जम्मा रु.२८६ अर्व ८० करोड लक्ष्य तोकिएको, जुन कूल राजस्व लक्ष्यको ४२.३२ प्रतिशत हुन आउछ। यस आर्थिक वर्षमा उक्त कार्यालयले रु.२१७ अर्व ७१ करोड असुली गरी तोकिएको लक्ष्यको तुलनामा ७५.९१ प्रतिशत प्रगति भएको साथै कूल राजस्व संकलनमा उक्त कार्यालयको हिस्सा ४०.८४ प्रतिशत हुन आएको देखिन्छ।

तालिकाः २८ कार्यालयको(समूहगत) राजस्व लक्ष्य र संकलन

(रु अर्वमा)

कार्यालयको नाम	लक्ष्य	असुली	प्रगति प्रतिशत	कूल असुलीमा प्रगति प्रतिशत
ठूला करदाता कार्यालय	२८६.८०	२१७.७१	७५.९१	४०.८४
मध्यमस्तरिय करदाता कार्यालय	३४.८३	२४.२५	६९.६१	४.५५
आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरु	३३०.८३	२७१.११	८१.९५	५०.८६
करदाता सेवा कार्यालयहरु	२५.२६	१९.९५	७८.९८	३.७४
जम्मा लक्ष्य तथा संकलन	६७७.७३	५३३.०३	७८.६५	१००.००

चित्र नः १५ कार्यालयको(समूहगत) कूल राजस्व संकलनमा योगदान प्रतिशत

आ.व. २०८०/०८१ मा आन्तरिक राजस्व विभागको कुल लक्ष्य रु.६७७ अर्ब ७३ करोड तोकिएकोमा रु.५३३ अर्ब ३ करोड संकलन भएको मध्ये ठूला र मध्यम स्तरिय करदाता कार्यालयलाई क्रमशः रु.२८६ अर्ब ८० करोड र ३४ अर्ब ८३ करोड लक्ष्य तोकिएकोमा क्रमश रु.२१७ अर्ब ७१ करोड र २४ अर्ब २५ करोड राजस्व संकलन भएको छ। जुन आन्तरिक राजस्व विभागको कुल राजस्व संकलनमा क्रमशः ४०.८४ र ४.५५ प्रतिशत हुन आउछ। साथै आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरु तथा करदाता सेवा कार्यालयहरुलाई क्रमश रु.३३० अर्ब ८३ करोड र रु.२५ अर्ब २६ करोड लक्ष्य तोकिएकोमा क्रमश रु.२७१ अर्ब ११ करोड र रु.१९ अर्ब ९५ करोड राजस्व संकलन भएको देखिन्छ। जुन आन्तरिक राजस्व विभागको कुल राजस्व संकलनमा क्रमशः ५०.८६ र ३.७४ प्रतिशत हुन आउछ। ठूला करदाता कार्यालय र मध्यम स्तरिय करदाता कार्यालय बाहेक अन्य ४३ वटा आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरुमध्ये ३ वटा कार्यालयको तोकिएको लक्ष्य अनुरुप प्रगति हासिल गरेको देखिन्छ यसमध्ये संकलन प्रतिशतको आधारमा सबैभन्दा बढी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पुतलीसडकले ११६।४३ प्रतिशत प्रगति हासिल गरेको छ।

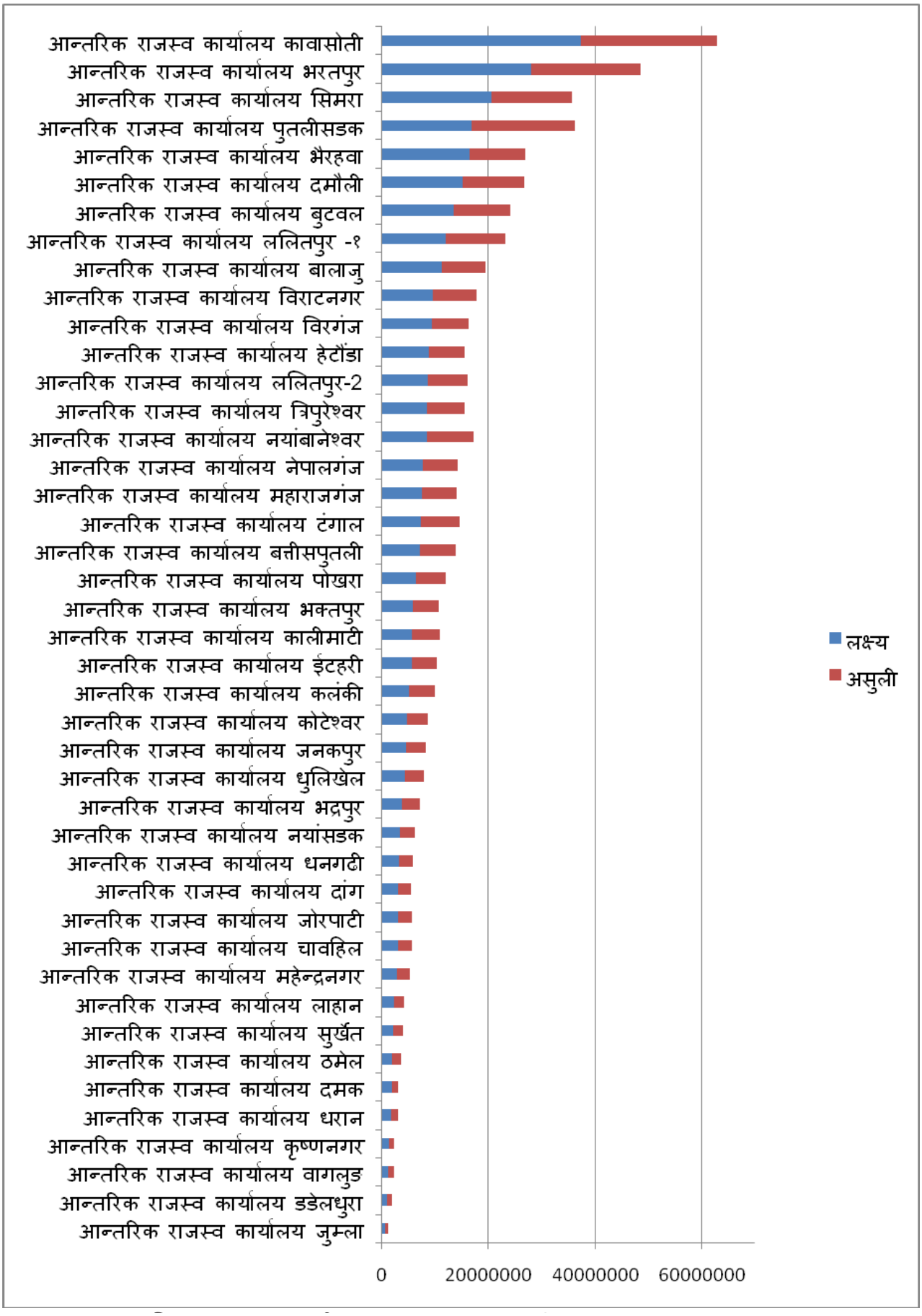
तालिकाः २९ कार्यालयगत राजस्व लक्ष्य र संकलन (आ.व. २०८०/०८१)

(रु. हजारमा)

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	लक्ष्य	असुली	प्रगति प्रतिशत	कुल असुलीमा कार्यालयको योगदान
१	११ आन्तरिक राजस्व कार्यालय भद्रपुर	३७९७१०४	३२१५४६६	८४.६८	०.६०
२	११०२ आन्तरिक राजस्व कार्यालय दमक	१८७२९४६	११६०९१५	६१.९८	०.२२
३	१२ आन्तरिक राजस्व कार्यालय विराटनगर	९४३६७८७	८३५३५०४	८८.५२	१.५७
४	१३ आन्तरिक राजस्व कार्यालय धरान	१५९३८१४	१४०४६९६	८८.१३	०.२६
५	१३०१ आन्तरिक राजस्व कार्यालय ईटहरी	५५१८६०२	४६९४९९६	८५.०८	०.८८
६	१४ आन्तरिक राजस्व कार्यालय जनकपुर	४४६६३९३	३८२८३८५	८५.७२	०.७२
७	१५ आन्तरिक राजस्व कार्यालय लाहान	२२८८३३५	१८६९९५२	८१.७२	०.३५
८	१६ आन्तरिक राजस्व कार्यालय सिमरा	२०४४०२०४	१५१५६४५०	७४.१५	२.८४
९	१७ आन्तरिक राजस्व कार्यालय विरगंज	९४१९७९३	६८७००३४	७२.९३	१.२९
१०	१८ आन्तरिक राजस्व कार्यालय हेटौंडा	८८०४५३४	६६६९९७६	७५.७६	१.२५
११	१९ आन्तरिक राजस्व कार्यालय भरतपुर	२७९२८७४९	२०५६७८५६	७३.६४	३.८६
१२	१९०१ आन्तरिक राजस्व कार्यालय कावासोती	३७४११५५४	२५४४५७६०	६८.०२	४.७७
१३	२० आन्तरिक राजस्व कार्यालय धनगढी	३०८४१४०	२६७८०८७	८६.८३	०.५०
१४	२१ आन्तरिक राजस्व कार्यालय महेन्द्रनगर	२७५०३७१	२३९०३५४	८६.९१	०.४५
१५	२१०१ आन्तरिक राजस्व कार्यालय डडेलधुरा	९३८९७६	८७०१०४	९२.६७	०.१६
१६	२२ आन्तरिक राजस्व कार्यालय पोखरा	६३९४७१९	५५७५६०७	८७.१९	१.०५
१७	२२०१ आन्तरिक राजस्व कार्यालय दमौली	१५१०१५२५	११५२१२७६	७६.२९	२.१६
१८	२२०२ आन्तरिक राजस्व कार्यालय वागलुङ	१२०७८७५	९६५६६६	७९.९५	०.१८
१९	२३ आन्तरिक राजस्व कार्यालय ललितपुर -१	११९९४१७८	११२३८८४४	९३.७०	२.११
२०	२४ आन्तरिक राजस्व कार्यालय भैरहवा	१६४७३९०७	१०३२७३७२	६२.६९	१.९४
२१	२५०१ आन्तरिक राजस्व कार्यालय टंगाल	७२२१२१९	७३८२९३३	१०२.२४	१.३९
२२	२५०२ आन्तरिक राजस्व कार्यालय महाराजगंज	७४६८५१२	६४९९४६०	८७.०२	१.२२

२५	२५०५ आन्तरिक राजस्व कार्यालय कालीमाटी	५६५१३४०	५०८५३०७	८९.९८	०.९५
२६	२६ आन्तरिक राजस्व कार्यालय नेपालगंज	७६९६२५२	६४४२८४५	८३.७१	१.२१
२७	२६०१ आन्तरिक राजस्व कार्यालय सुर्खेत	२११८३३२	१८६८५९४	८८.२१	०.३५
२८	२६०२ आन्तरिक राजस्व कार्यालय जुम्ला	५९०१३१	४६२७२१	७८.४१	०.०९
२९	२७०१ आन्तरिक राजस्व कार्यालय पुतलीसडक	१६७६७४१९	१९५२२१०२	११६.४३	३.६६
३०	२७०२ आन्तरिक राजस्व कार्यालय नयांबानेश्वर	८३९३५१२	८७८७३८०	१०४.६९	१.६५
३१	२७०३ आन्तरिक राजस्व कार्यालय बत्तीसपुतली	७१०६६९४	६६६०४०४	९३.७२	१.२५
३२	२७०४ आन्तरिक राजस्व कार्यालय चावहिल	२९२६४५२	२५८५४४९	८८.३५	०.४९
३३	२७०५ आन्तरिक राजस्व कार्यालय कोटेश्वर	४७५९२०४	३८७८८६०	८१.५०	०.७३
३४	२८०१ आन्तरिक राजस्व कार्यालय त्रिपुरेश्वर	८४११५०३	७००४३०४	८३.२७	१.३१
३५	२८०२ आन्तरिक राजस्व कार्यालय नयांसडक	३३४९८७६	२८५५५४२	८५.२४	०.५४
३६	२८०३ आन्तरिक राजस्व कार्यालय ठमेल	१९३७६२९	१६००६९२	८२.६१	०.३०
३७	२९ आन्तरिक राजस्व कार्यालय भक्तपुर	५७६२९४२	४८६५३०८	८४.४२	०.९१
३८	२९०१ आन्तरिक राजस्व कार्यालय धुलिखेल	४२९३३०२	३५७३७४३	८३.२४	०.६७
३९	३० आन्तरिक राजस्व कार्यालय कृष्णनगर	१२५५३३१	१०४५२३५	८३.२६	०.२०
४०	३३ आन्तरिक राजस्व कार्यालय बुटवल	१३५३२५२८	१०५०३५३४	७७.६२	१.९७
४१	३४ आन्तरिक राजस्व कार्यालय ललितपुर-२	८५५४२२६	७४३७२२५	८६.९४	१.४०
४२	३५ आन्तरिक राजस्व कार्यालय जोरपाटी	२९२९५७४	२७५७४३५	९४.१२	०.५२
४३	५१ आन्तरिक राजस्व कार्यालय दांग	३०२१४१४	२३९६४०४	७९.३१	०.४५
४४	५२ ठूला करदाता कार्यालय	२८६८०७८६५	२१७७१३५६८	७५.९१	४०.८४
४५	५३ मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय	३४८३४९४४	२४२४९७९३	६९.६१	४.५५
	जम्मा	६५२४७३२४६	५१३०८१५११	७८.६४	९६.२६

चित्र नः १६ कार्यालयगत लक्ष्य तथा असूली (आ.व.२०८०/०८१)

३.११ करदाता सेवा कार्यालयहरुको राजस्व संकलनको अवस्थाः

आ.व. २०८०/०८१ मा उपत्यका बाहिर रहेका ३९ वटा करदाता सेवा कार्यालयहरुलाई रु. २५.२६ अर्व लक्ष्य तोकिएकोमा रु.१९.९५ अर्व राजस्व संकलन भएको छ। आन्तरिक राजस्व विभागको कुल राजस्व संकलनमा यसको हिस्सा ३.७४ प्रतिशत रहेको छ। करदाता सेवा कार्यालयहरुमध्ये ३ वटा कार्यालयले लक्ष्यभन्दा बढी राजस्व संकलन गरेको छन् भने बाँकी ३६ कार्यालयहरुले लक्ष्यभन्दा कम राजस्व संकलन गरेका छन्। करदाता सेवा कार्यालयले लक्ष्यको तुलनामा सबै भन्दा बढि १२९.७८ प्रतिशत र सबै भन्दा कम ५३.४९ प्रतिशत राजस्व संकलन गरेको देखिन्छ।

करदाता सेवा कार्यालयहरुलाई तोकिएको लक्ष्य, असुली तथा कुल राजस्व असुलीमा कार्यालयगत योगदानलाई निम्नानुसार देखाइएको छ।

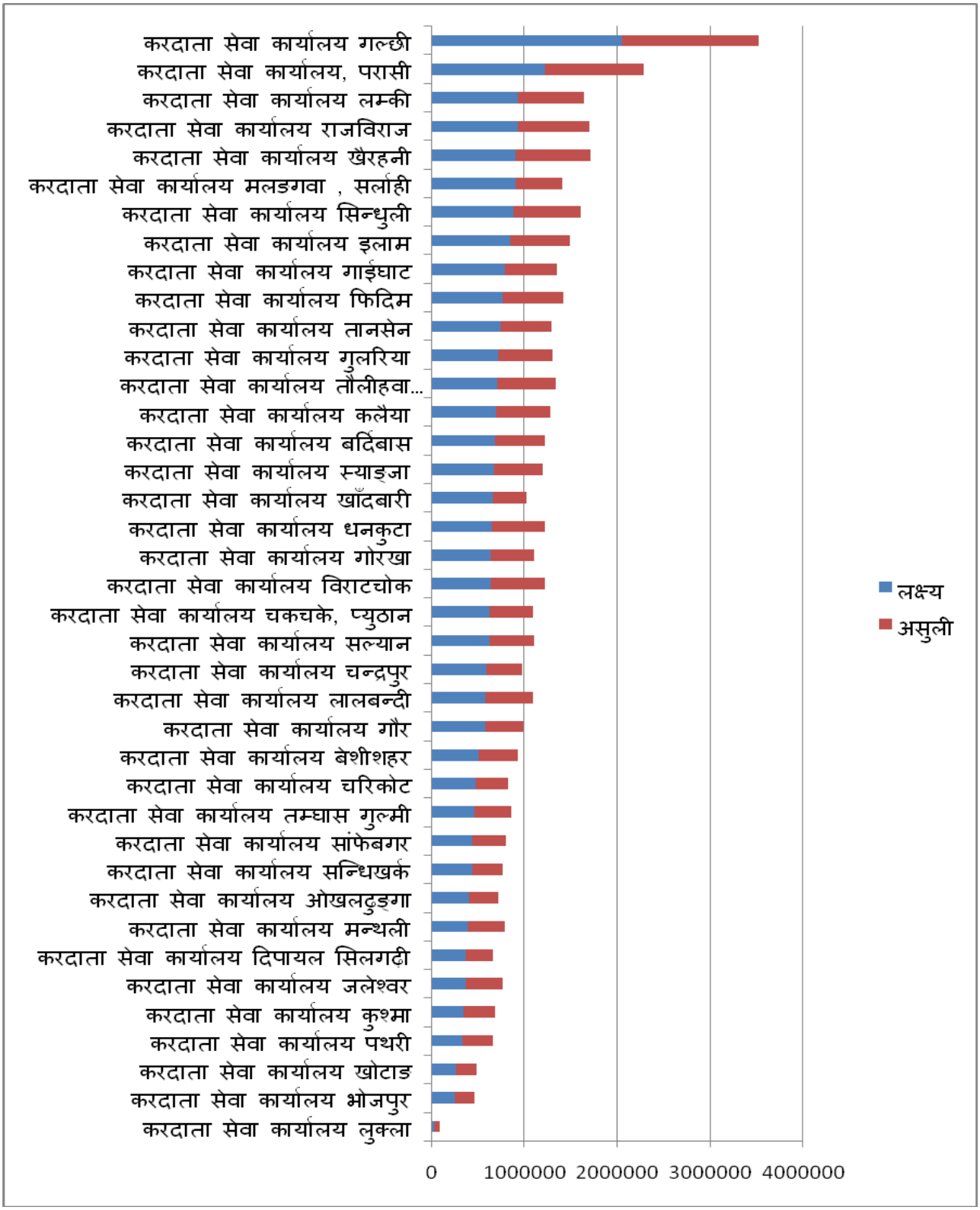
तालिकाः३० करदाता सेवा कार्यालयहरुको राजस्व लक्ष्य र संकलन (आ.व. २०८०/०८१)

(रु हजारमा)

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	लक्ष्य	असुली	प्रगति प्रतिशत	कुल असुलीमा कार्यालयको योगदान
१	११०१ करदाता सेवा कार्यालय इलाम	८४७४००	६५०२०९	७६.७३	०.१२
२	११०३ करदाता सेवा कार्यालय फिदिम	७७४३२१	६४२५९०	८२.९९	०.१२
३	१२०१ करदाता सेवा कार्यालय विराटचोक	६४०६५८	५८५१०३	९१.३३	०.११
४	१२०२ करदाता सेवा कार्यालय पथरी	३३५८७७	३२७७५८	९७.५८	०.०६
५	१३०२ करदाता सेवा कार्यालय धनकुटा	६५२२२५	५६७५२८	८७.०१	०.११
६	१३०३ करदाता सेवा कार्यालय खाँदबारी	६६९२९६	३५८०२८	५३.४९	०.०७
७	१३०४ करदाता सेवा कार्यालय भोजपुर	२५९५७२	२०८४४१	८०.३०	०.०४
८	१४०१ करदाता सेवा कार्यालय बर्दिबास	६८३१११	५४१८७७	७९.३२	०.१०
९	१४०२ करदाता सेवा कार्यालय जलेश्वर	३७०७१७	४००९८५	१०८.१६	०.०८
१०	१४०३ करदाता सेवा कार्यालय मलङगवा , सर्लाही	९०५५२४	५०२७८९	५५.५२	०.०९
११	१४०४ करदाता सेवा कार्यालय सिन्धुली	८८३६२०	७२६७८६	८२.२५	०.१४
१२	१४०५ करदाता सेवा कार्यालय लालबन्दी	५८४९४२	५१४७८१	८८.०१	०.१०
१३	१५०१ करदाता सेवा कार्यालय गाईघाट	७८७८५८	५६४४०४	७१.६४	०.११
१४	१५०२ करदाता सेवा कार्यालय राजविराज	९२७३३५	७७२३३२	८३.२९	०.१४
१५	१५०३ करदाता सेवा कार्यालय खोटाङ	२६४५८५	२२६२५९	८५.५१	०.०४
१६	१५०४ करदाता सेवा कार्यालय लुक्ला	३९२६०	५०९५२	१२९.७८	०.०१
१७	१५०५ करदाता सेवा कार्यालय ओखलढुङ्गा	४०४३८७	३१९७९५	७९.०८	०.०६
१८	१६०१ करदाता सेवा कार्यालय गौर	५८१२४६	४१०७३३	७०.६६	०.०८
१९	१६०२ करदाता सेवा कार्यालय चन्द्रपुर	५९७०७०	३८१७७१	६३.९४	०.०७
२०	१६०३ करदाता सेवा कार्यालय कलैया	६९७४७१	५८९९९०	८४.५९	०.११

२१	१९०२ करदाता सेवा कार्यालय खैरहनी	९०८२९३	८१११२५	८९.३०	०.१५
२२	२००१ करदाता सेवा कार्यालय लम्की	९३१२३९	७१८७९०	७७.१९	०.१३
२३	२१०२ करदाता सेवा कार्यालय दिपायल सिलगढ़ी	३७३६८५	२९०५६६	७७.७६	०.०५
२४	२१०३ करदाता सेवा कार्यालय सांफेबगर	४४२७२४	३६०२४४	८१.३७	०.०७
२५	२२०३ करदाता सेवा कार्यालय बेशीशहर	५०९९१०	४२७११२	८३.७६	०.०८
२६	२२०४ करदाता सेवा कार्यालय स्याङ्जा	६७९७३८	५२१३४२	७६.७०	०.१०
२७	२२०५ करदाता सेवा कार्यालय कुश्मा	३५२६८०	३३४५३५	९४.८६	०.०६
२८	२२०६ करदाता सेवा कार्यालय गोरखा	६४६०९४	४५७११५	७०.७५	०.०९
२९	२४०१ करदाता सेवा कार्यालय, परासी	१२२५०३३	१०५५३२३	८६.१५	०.२०
३०	२५०६ करदाता सेवा कार्यालय गल्छी	२०५८२९५	१४६३२८१	७१.०९	०.२७
३१	२६०३ करदाता सेवा कार्यालय गुलरिया	७२२८५५	५८१९४४	८०.५१	०.११
३२	२९०२ करदाता सेवा कार्यालय चरिकोट	४८२३५५	३४७५५६	७२.०५	०.०७
३३	२९०३ करदाता सेवा कार्यालय मन्थली	३९६९७३	३९८१९०	१००.३१	०.०७
३४	३००१ करदाता सेवा कार्यालय तौलीहवा कपिलबस्तु	७१६८५७	६२००७३	८६.५०	०.१२
३५	३००२ करदाता सेवा कार्यालय सन्धिखर्क	४३७३७४	३३०१४६	७५.४८	०.०६
३६	३३०१ करदाता सेवा कार्यालय तानसेन	७४३०८७	५५५४३६	७४.७५	०.१०
३७	३३०२ करदाता सेवा कार्यालय तम्घास गुल्मी	४६४४४६	३९८५३४	८५.८१	०.०७
३८	५१०१ करदाता सेवा कार्यालय सल्यान	६२७९१६	४७६९९९	७५.९७	०.०९
३९	५१०२ करदाता सेवा कार्यालय चकचके, प्युठान	६३१५२६	४६२७६४	७३.२८	०.०९
	जम्मा	२५२५७५५५	१९९५४१८६	७९.००	३.७४

चित्र नं. १७ करदाता सेवा कार्यालयहरुको राजस्व लक्ष्य र संकलन (आ.व.२०८०/०८१)

३.१२ सामाजिक सुरक्षा करः

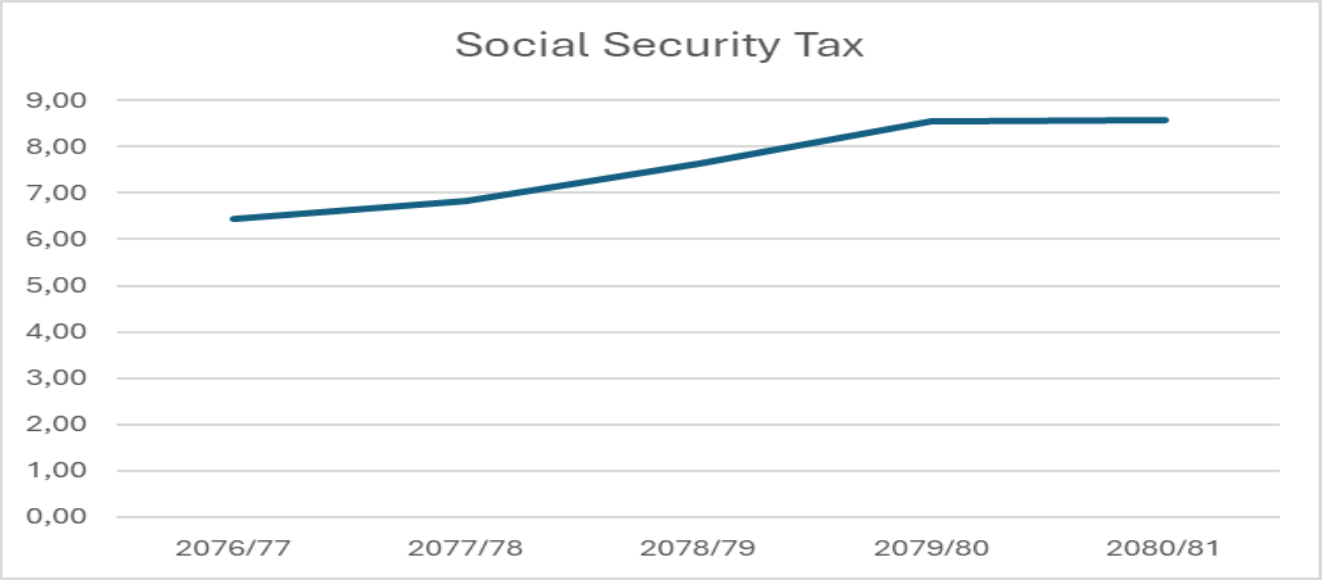
आर्थिक वर्ष २०६६/०६७ देखि सामाजिक सुरक्षा कर लगाउने व्यवस्था शुरु भएको थियो। पारिश्रमिक आय आर्जन गर्ने व्यक्तिहरुबाट करयोग्य आयको १ प्रतिशत सामाजिक सुरक्षा कर लगाउन थालिएको थियो। आ.व. २०७६/०७७ देखि २०८०/०८१ सम्मको सामाजिक सुरक्षा कर संकलनको अवस्था विश्लेषण गर्दा आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा रु.६ अर्ब ४५ करोडबाट आ.व २०८०/०८१ मा आइपुग्दा रु. ८ अर्ब ५७ करोड संकलन भई ५ बर्षको अवधिमा १३२ प्रतिशतले वृद्धि भएको देखिन्छ। सामाजिक सुरक्षा कोषमा योगदान गर्ने प्राकृतिक व्यक्तिलाई सामाजिक सुरक्षा कर नलाग्न कानूनी व्यवस्था रहेको र हाल राजगारदाता संघ/संस्थाहरु सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध हुने क्रम बढेको हुदाँ सामाजिक सुरक्षा करमा देखिएको प्रत्येक वर्षको वृद्धि केही कम हुदै गएको देखिन्छ।

तालिका ३१ : सामाजिक सुरक्षा कर संकलन

(रु. अर्बमा)

आ.व.	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
सामाजिक सुरक्षा कर	६.४५	६.८२	७.६४	८.५६	८.५७

चित्र नं. १८ सामाजिक सुरक्षा कर संकलनको अवस्था

३.१३ पूँजीगत लाभकर

आय आर्जनका सबै स्रोतहरुलाई आयकरको दायरामा ल्याई करको आधार विस्तार गर्ने सन्दर्भमा वि.सं. २०५८ देखि पूँजीगत लाभमा कर लगाउन थालिएको हो। यो कर व्यक्तिगत र संस्थागत रुपमा लगाइंदै आएको छ। आ.व. २०७६/०७७ देखि आ.व. २०८०/०८१ सम्मको पूँजीगत लाभकर असुलीलाई तलको तालिकामा देखाइएको छ।

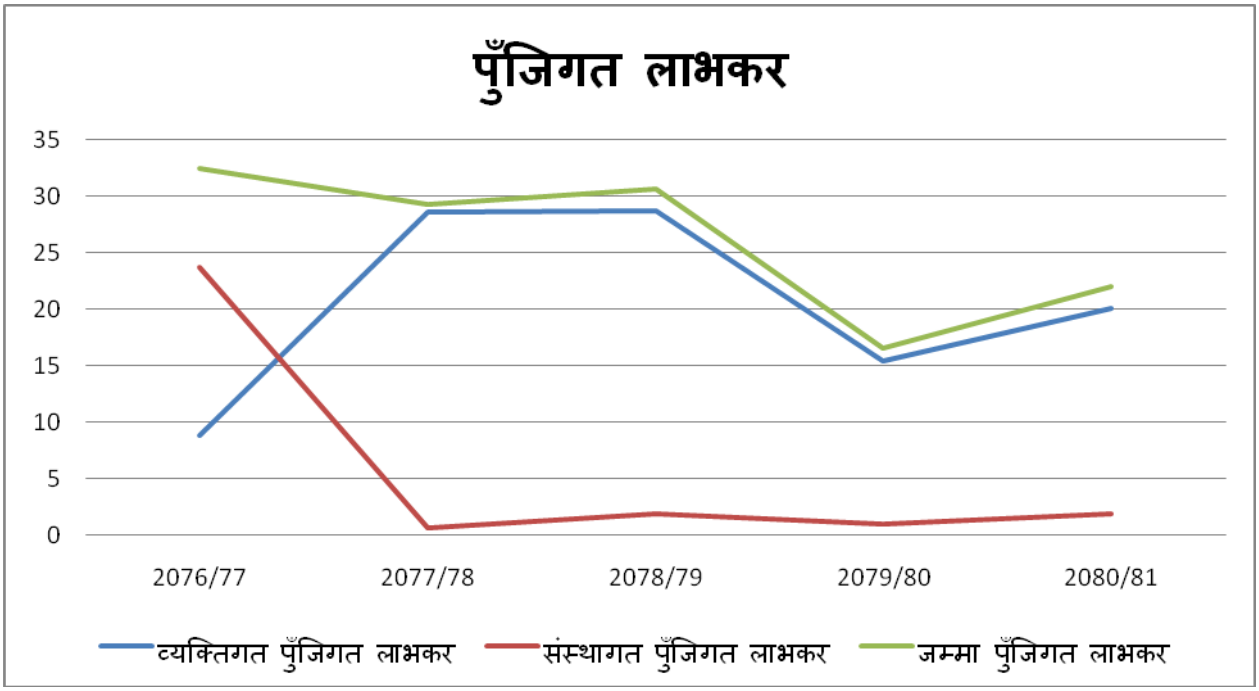
तालिकाः ३२ पूँजीगत लाभकर संकलन

(रु. अर्बमा)

शिर्षक	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
व्यक्तिगत पुँजिगत लाभकर	८.८४	२८.६१	२८.७४	१५.४७	२०.०७
संस्थागत पुँजिगत लाभकर	२३.६९	०.७१	१.९४	१.१०	१.९३
जम्मा पुँजिगत लाभकर	३२.५३	२९.३१	३०.६८	१६.५७	२२.००

माथिको विवरणलाई विश्लेषण गर्दा आ.व. २०७६/०७७ देखि आ.व. २०८०/०८१ सम्म पूँजीगत लाभकर संकलनको अवस्था कहिले बढ्ने र कहिले घट्ने गरेको देखिन्छ। आ.व. २०७६/०७७ मा यस शीर्षकमा संकलन रु.३२ अर्ब ५३ करोड रहेकोमा आ.व. २०७७/०७८ मा २९ अर्ब ३१ करोड मा घटेको देखिन्छ। त्यसपछिको आ.व २०७८/०७९ मा संकलन केही बढेर रु.३० अर्ब ६८ करोड भएको छ भने आ.व. २०७९/०८० मा झण्डै आधाले घटेर रु.१६ अर्ब ५७ करोडमा पुगेको देखिन्छ। यसरी भारी गिरावट देखिनुमा रुस युक्रेन युद्ध, तरलता संकटका कारण लगानीयोग्य पुँजीका अभाव तथा विदेशी विनिमय संचितिमा देखिएको संकुचनलाई अस्थायी रुपमा सम्बोधन गर्न सरकारले अपनाएका आयात नियन्त्रणका नीतिगत औजरका कारण आर्थिक गतिविधिमा आएको शिथिलताले शेयर कारोबार र घरजग्गा कारोबारमा गिरावट प्रमुख कारणका रुपमा लिन सकिन्छ।त्यसैगरी आ.व. २०८०/०८१ पूँजीगत लाभकर रु.२२ अर्ब मात्र संकलन भई गत आ.व.को संकलनको तुलनामा केही वृद्धि भएको देखिदाँ अर्थतन्त्र सुधार तर्फ गएको संकेतको रुपमा लिन सकिन्छ।

चित्र नं. १९ पूँजीगत लाभकर संकलनको अवस्था

३.१४ राजस्व संकलनको लागतः

तालिकाः ३३ राजस्व संकलनको लागत विवरण

विषय	आ.ब. २०७६/७७	आ.ब. २०७७/०७८	आ.ब. २०७८/०७९	आ.ब. २०७९/०८०	आ.ब. २०८०/०८१
कूल राजस्व संकलन	रु.३८४ अर्व ५३ करोड	रु.४२९ अर्व २७ करोड	रु.४८३ अर्व ४८ करोड	रु.४७९ अर्व ७९ करोड	रु.५३३ अर्व ३ करोड
विभाग तथा कार्यालयबाट भएको कूल खर्च (चालु तथा पुँजीगत)	रु.१ अर्व ३९ करोड	रु.१ अर्व ६९ करोड	रु.२ अर्व १७ करोड	रु.१ अर्व ४१ करोड	रु.२ अर्व ०५ करोड
प्रति हजार संकलन लागत	रु.३.६२	रु.२.५२	रु.२.२३	रु.३.३८	रु.३.८४

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९, २०७९/०८० र २०८०/०८१ को कर संकलन लागत तालिकामा समावेश गरिएको छ। जस अनुसार आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा प्रतिहजार कर संकलन लागत ३ रुपैयाँ ६२ पैसा रहेकोमा उक्त संकलन लागत घट्दै आ.व. २०७८/०७९ मा प्रतिहजार रु.२.२३ पुगेको देखिन्छ भने आ.व.२०७९/०८० र आ.व.२०८०/०८१ मा केही बृद्धि भई क्रमश प्रति हजार रु. ३.३८ र रु.३.८४ रहेको देखिन्छ।

अनुसूची–१
IRD VAT REGISTRATION STATUS FY 2080-081

OFF CO	OFFICE NAME	PVT. Ltd	PUBLIC Ltd	COR PO RA TION	CO OPERA TIVES	PART NER SHIP_ FIRMS	PA ROP KARI	NGO	INGO	EDUC_ INSTI TUTION	HOS PI TA LS	PROFIT_ NOT_ DISTRI BUTING_ COMPANY	BRA NCH OFF. OF FOREIGN CO.	LIASION OFF. OF_ FOREIGN_Co.	J.V.	TEMP. PAN	CONSUMER_ COMMITTEE	OTHERS	PROPRIE- TORSHIP
11	आ.रा.का. भद्रपुर	1,275	4		11	412	1	14				1			143	4		19	4,420
12	आ.रा.का. विराटनगर	1,775	12	1	5	543	2	27		2	1		2	1	151	7		29	6,260
13	आ.रा.का. धरान	446	2			60		2		2				2	80	3		6	1,578
14	आ.रा.का. जनकपुर	1,850	6	4	4	209	3	98		3		3			116	1		87	5,854
15	आ.रा.का. लाहान	682		1	2	129		40		1		1			40	1		1	3,932
16	आ.रा.का. सिमरा	606	4	1	5	52		29	2			1			5	1		9	1,747
17	आ.रा.का. विरगंज	1,660	6		3	380	1	41	1	1					89	5		5	8,403
18	आ.रा.का. हेटौंडा	1,375	4		21	174		22					1		172	6		187	3,732
19	आ.रा.का. भरतपुर	2,439	8	1	8	332	1	17		4		2			170	12		142	4,715
20	आ.रा.का. धनगढी	1,192	3		1	397	2	51		1		2			235			8	4,105
21	आ.रा.का. महेन्द्रनगर	417	2	1		201		29		1			1		207	3		7	2,269
22	आ.रा.का. पोखरा	4,491	10	1	14	301	1	20		4		5			219	6		89	7,030
23	आ.रा.का. ललितपुर-1	5,854	22		8	205		29	1	2		34	27	7	511			382	2,722
24	आ.रा.का. भैरहवा	1,569	4		5	341	10	22		1	1	1			79	4		27	4,716
26	आ.रा.का. नेपालगंज	1,410	2	1	3	411		25		1		1	1	1	181	6		6	5,055
29	आ.रा.का. भक्तपुर	4,347	4		2	296		19				6			313			226	4,196
30	आ.रा.का. कृष्णनगर	170	2			54		4							19	5			1,176
33	आ.रा.का. बुटवल	2,096	6	1	5	545	1	11				1			125	2		44	6,056
34	आ.रा.का. ललितपुर-2	4,846	9		7	296	1	29	1			12	6		253	1		218	3,993
35	आ.रा.का. जोरपाटी	3,308	7		1	161	1	2					13		159			61	2,485
51	आ.रा.का. दाङ	1,307	1		5	257		25				2			124	5		7	3,256
52	ठूला करदाता कार्यालय	290	84	8	2	10		1					8		1	1		4	12
53	मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय	319	20	1	5	13							1		4			6	58
1,101	क.से.का. इलाम	305	2		5	66		8							88	2		1	699
1,102	आ.रा.का. दमक	529			2	124		1							42			6	1,821
1,103	क.से.का. फिदिम	237			2	99	2	22							88	1		3	787
1,201	क.से.का. विराटचोक	357				54		2							6	2		3	889
1,202	क.से.का. पथरी	301				40		1							11				862
1,301	आ.रा.का. ईटहरी	1,282	2		6	252	7	34				2		1	94	1		15	4,174

OFF CO	OFFICE NAME	PVT. Ltd	PUBLIC Ltd	COR PO RA TION	CO OPERA TIVES	PART NER SHIP_ FIRMS	PA ROP KARI	NGO	INGO	EDUC_ INSTI TUTION	HOS PI TA LS	PROFIT_ NOT_ DISTRI BUTING_ COMPANY	BRA NCH OFF. OF FOREIGN CO.	LIASION OFF. OF_ FOREIGN_Co.	J.V.	TEMP. PAN	CONSUMER_ COMMITTEE	OTHERS	PROPRIE- TORSHIP
1,302	क.से.का. धनकुटा	141			1	29		16							58			10	603
1,303	क.से.का. खाँदबारी	189				20		4				1			26			10	453
1,304	क.से.का. भोजपुर	68		2		24		9							19			5	245
1,401	क.से.का. बर्दिवास	512				40		7							3	1		1	1,195
1,402	क.से.का. जलेश्वर	316	1	6	2	43	3	96	1						17			6	1,672
1,403	क.से.का. मलङ्गवा	258		4	2	25	3	39				2			22			7	1,321
1,404	क.से.का. सिन्धुली	593	3		3	30	2	25					1		56			6	890
1,405	क.से.का. लालबन्दी	457	2		3	57	1	24							20			2	1,475
1,501	क.से.का. गाईघाट	336	1		2	80		21							96	2			1,279
1,502	क.से.का. राजविराज	689	3	3	9	76	1	212	1			1			33	1		9	2,651
1,503	क.से.का. खोटाङ	131			2	10		14							43	1			211
1,504	क.से.का. लुक्ला	25																	70
1,505	क.से.का. ओखलढुङ्गा	162	1		1	25		15				1			24	2	2	2	414
1,601	क.से.का. गौर	192	1		5	38	2	88	3						14			5	1,675
1,602	क.से.का. चन्द्रपुर	386		1	5	63	2	76							16			3	1,885
1,603	क.से.का. कलैया	224	1			53	1	139	3						22			22	1,744
1,901	आ.रा.का. कावासोती	726	5		2	143		6		1					12	8		5	1,846
1,902	क.से.का. खैरहनी	673	1		2	98		5		1					16	7		12	1,651
2,001	क.से.का. लम्की	473	4			67	1	10							39			4	1,719
2,101	आ.रा.का. डडेलधुरा	224	1		2	40		61	2						92	1		7	1,885
2,102	क.से.का. दिपायल सिलगढ़ी	56				26		7							16				370
2,103	क.से.का. सफेबगर	153	1	1	2	22		13							32			2	873
2,201	आ.रा.का. दमौली	570	3		4	51		9				1			18	8		9	1,593
2,202	आ.रा.का. वागलुङ	385			12	22	1	15	1						108			11	1,088
2,203	क.से.का. बेशीशहर	191				23		5							34	3		28	651
2,204	क.से.का. स्याङ्जा	339	2		4	33		13							58	3		12	950
2,205	क.से.का. कुश्मा	121			4	10		10							8			2	424
2,206	क.से.का. गोरखा	348	3	1		6		21				1			54	7		23	801
2,401	क.से.का. परासी	450	1		4	82	4	19				1			24			21	1,668
2,501	आ.रा.का. टंगाल	3,669	24	1	4	85		18		1		15	21		77			111	1,037
2,502	आ.रा.का. महाराजगंज	6,584	43		9	152	1	25	1			13	12	2	173	1		138	2,465
2,503	आ.रा.का. बालाजु	5,830	12		5	285		35				10		1	226	3		306	3,510
2,504	आ.रा.का. कलंकी	4,049	5	1	8	225		12				6			192			64	3,074

OFF CO	OFFICE NAME	PVT. Ltd	PUBLIC Ltd	COR PO RA TION	CO OPERA TIVES	PART NER SHIP_ FIRMS	PA ROP KARI	NGO	INGO	EDUC_ INSTI TUTION	HOS PI TA LS	PROFIT_ NOT_ DISTRI BUTING_ COMPANY	BRA NCH OFF. OF FOREIGN CO.	LIASION OFF. OF_ FOREIGN_Co.	J.V.	TEMP. PAN	CONSUMER_ COMMITTEE	OTHERS	PROPRIE- TORSHIP
2,505	आ.रा.का. कालीमाटी	3,785	15		3	160		36				5	3		218			99	2,996
2,506	क.से.का. गल्छी	1,336	3		5	168	2	33							199	1	1	74	2,171
2,601	आ.रा.का. सुर्खेत	932	2	1	11	298		67		1					228	9		17	3,563
2,602	आ.रा.का. जुम्ला	261	5	1	4	17	2	45							71	1		3	1,144
2,603	क.से.का. गुलरिया	203	1			40		13							104	1			1,291
2,701	आ.रा.का. पुतलीसडक	7,037	49	4	3	191	1	63	1	1		14	35	9	228	3		160	1,852
2,702	आ.रा.का. नयाबानेश्वर	7,752	33		7	177	1	75	1			27	14	4	1,253	3		943	2,357
2,703	आ.रा.का. बर्दीपुतली	3,052	20		5	106		21				7	11		149			194	1,391
2,704	आ.रा.का. चावहिल	3,246	5		2	154	1	13		1		3	2		118			82	1,980
2,705	आ.रा.का. कोटेश्वर	4,395	9		5	161	3	24		2		8			237			110	2,301
2,801	आ.रा.का. त्रिपुरेश्वर	2,933	32	1	1	148	1	27				13	17	3	121	1		55	2,232
2,802	आ.रा.का. नयासडक	2,073	6		1	161		1							12			3	5,401
2,803	आ.रा.का. ठमेल	1,357	2	1	3	78		3							21			12	1,855
2,901	आ.रा.का. धुलिखेल	1,877	3		2	250		41				3			486			73	2,874
2,902	क.से.का. चरिकोट	473	1		2	55		15				1			63			36	584
2,903	क.से.का. मन्थली	291				29		13							49			15	503
3,001	क.से.का. तौलीहवा कपिलवस्तु	205			1	110		22							5	3		3	1,709
3,002	क.से.का. सन्धिखर्क	103				16		19							41	4		1	380
3,301	क.से.का. तानसेन	336			1	26	2	18							19	1		6	911
3,302	क.से.का. तम्घास गुल्मी	235				17		14	1						84	1		30	475
5,101	क.से.का. सल्यान	409	2		4	32		41							42	4		9	832
5,102	क.से.का. चकचके प्युठान	249	1		1	43		17							77	8			858

अनुसूची-२

IRD OFFICEWISE ACTIVE REGISTRATION STATUS UPTO FY 2080.081

OFF CODE	OFFICE_NAME	ITAX	VAT	EXCISE	PPAN
11	आन्तरिक राजस्व कार्यालय भद्रपुर	46,705	6,304	3,878	96,293
12	आन्तरिक राजस्व कार्यालय विराटनगर	43,106	8,819	3,387	155,827
13	आन्तरिक राजस्व कार्यालय धरान	16,331	2,181	1,714	52,757
14	आन्तरिक राजस्व कार्यालय जनकपुर	37,934	8,238	1,448	88,612
15	आन्तरिक राजस्व कार्यालय लाहान	34,662	4,830	1,834	69,625
16	आन्तरिक राजस्व कार्यालय सिमरा	14,290	2,462	979	52,533
17	आन्तरिक राजस्व कार्यालय विरगंज	41,035	10,595	1,871	88,157
18	आन्तरिक राजस्व कार्यालय हेटौंडा	32,401	5,694	1,549	77,005
19	आन्तरिक राजस्व कार्यालय भरतपुर	46,072	7,851	3,173	149,490
20	आन्तरिक राजस्व कार्यालय धनगढी	34,975	5,997	3,791	102,928
21	आन्तरिक राजस्व कार्यालय महेन्द्रनगर	29,187	3,138	3,086	50,930
22	आन्तरिक राजस्व कार्यालय पोखरा	67,110	12,191	4,390	180,817
23	आन्तरिक राजस्व कार्यालय ललितपुर-1	30,575	9,804	1,116	134,841
24	आन्तरिक राजस्व कार्यालय भैरहवा	39,879	6,779	3,474	76,343
26	आन्तरिक राजस्व कार्यालय नेपालगंज	40,166	7,104	2,774	118,135
29	आन्तरिक राजस्व कार्यालय भक्तपुर	38,129	9,409	1,765	101,078
30	आन्तरिक राजस्व कार्यालय कृष्णनगर	10,633	1,430	1,182	31,676
33	आन्तरिक राजस्व कार्यालय बुटवल	41,868	8,893	3,159	149,549
34	आन्तरिक राजस्व कार्यालय ललितपुर-2	44,584	9,671	1,550	89,087
35	आन्तरिक राजस्व कार्यालय जोरपाटी	32,967	6,198	1,402	45,148
51	आन्तरिक राजस्व कार्यालय दाङ	41,057	4,990	3,312	106,921
52	ठूला करदाता कार्यालय	598	441	1	751
53	मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय	558	427	2	462
1,101	करदाता सेवा कार्यालय इलाम	14,499	1,176	912	26,092
1,102	आन्तरिक राजस्व कार्यालय दमक	23,074	2,525	1,731	40,048
1,103	करदाता सेवा कार्यालय फिदिम	12,770	1,241	459	20,069
1,201	करदाता सेवा कार्यालय विराटचोक	13,709	1,313	1,048	21,458
1,202	करदाता सेवा कार्यालय पथरी	15,906	1,215	1,125	10,899
1,301	आन्तरिक राजस्व कार्यालय ईटहरी	39,025	5,870	2,519	119,015
1,302	करदाता सेवा कार्यालय धनकुटा	13,156	858	833	18,855
1,303	करदाता सेवा कार्यालय खाँदबारी	7,980	703	430	16,378
1,304	करदाता सेवा कार्यालय भोजपुर	6,370	372	309	4,188
1,401	करदाता सेवा कार्यालय बर्दिबास	10,766	1,759	523	29,334
1,402	करदाता सेवा कार्यालय जलेश्वर	14,405	2,163	686	14,507
1,403	करदाता सेवा कार्यालय मलङ्गवा	13,511	1,683	527	26,631
1,404	करदाता सेवा कार्यालय सिन्धुली	15,157	1,609	586	13,865
1,405	करदाता सेवा कार्यालय लालबन्दी	16,684	2,041	378	10,311
1,501	करदाता सेवा कार्यालय गाईघाट	15,644	1,817	1,134	29,123
1,502	करदाता सेवा कार्यालय राजविराज	23,996	3,689	1,617	32 ,995
1,503	करदाता सेवा कार्यालय खोटाङ	5,656	412	280	9,665
1,504	करदाता सेवा कार्यालय लुक्ला	1,144	95	232	221
1,505	करदाता सेवा कार्यालय ओखलढुङ्गा	10,350	649	279	8,071
1,601	करदाता सेवा कार्यालय गौर	11,714	2,023	642	22,135
1,602	करदाता सेवा कार्यालय चन्द्रपुर	16,254	2,437	506	8,761
1,603	करदाता सेवा कार्यालय कलैया	16,698	2,209	741	10,254

1,901	आन्तरिक राजस्व कार्यालय कावासोती	26,315	2,754	1,849	39,255
1,902	करदाता सेवा कार्यालय खैरहनी	24,344	2,466	1,652	20,047
2,001	करदाता सेवा कार्यालय लम्की	24,530	2,317	2,054	31,660
2,101	आन्तरिक राजस्व कार्यालय डडेलधुरा	27,329	2,315	2,158	24,649
2,102	करदाता सेवा कार्यालय दिपायल सिलगढ़ी	7,625	475	844	3,917
2,103	करदाता सेवा कार्यालय सांफेबगर	13,143	1,099	1,180	4,206
2,201	आन्तरिक राजस्व कार्यालय दमौली	24,497	2,266	1,802	50,353
2,202	आन्तरिक राजस्व कार्यालय वागलुङ	20,557	1,643	1,361	45,220
2,203	करदाता सेवा कार्यालय बेशीशहर	11,889	935	557	9,663
2,204	करदाता सेवा कार्यालय स्याङ्जा	15,629	1,414	938	8,431
2,205	करदाता सेवा कार्यालय कुश्मा	8,972	579	590	6,375
2,206	करदाता सेवा कार्यालय गोरखा	15,828	1,265	733	10,616
2,401	करदाता सेवा कार्यालय परासी	23,063	2,274	1,714	18,223
2,501	आन्तरिक राजस्व कार्यालय टंगाल	16,400	5,063	828	65,347
2,502	आन्तरिक राजस्व कार्यालय महाराजगंज	41,175	9,619	2,806	98,830
2,503	आन्तरिक राजस्व कार्यालय बालाजु	46,149	10,223	2,704	125,558
2,504	आन्तरिक राजस्व कार्यालय कलंकी	30,689	7,636	1,535	97,086
2,505	आन्तरिक राजस्व कार्यालय कालीमाटी	29,345	7,320	1,319	70,655
2,506	करदाता सेवा कार्यालय गल्छी	43,544	3,993	2,072	42,166
2,601	आन्तरिक राजस्व कार्यालय सुर्खेत	50,195	5,129	2,626	76,936
2,602	आन्तरिक राजस्व कार्यालय जुम्ला	15,529	1,554	561	17,070
2,603	करदाता सेवा कार्यालय गुलरिया	20,365	1,653	1,528	14,944
2,701	आन्तरिक राजस्व कार्यालय पुतलीसडक	29,890	9,651	874	140,696
2,702	आन्तरिक राजस्व कार्यालय नयांबानेश्वर	33,656	12,647	1,134	126,329
2,703	आन्तरिक राजस्व कार्यालय बत्तीसपुतली	17,970	4,956	973	55,983
2,704	आन्तरिक राजस्व कार्यालय चावहिल	23,520	5,607	1,171	123,892
2,705	आन्तरिक राजस्व कार्यालय कोटेश्वर	24,633	7,255	1,166	98,554
2,801	आन्तरिक राजस्व कार्यालय त्रिपुरेश्वर	15,055	5,585	429	56,419
2,802	आन्तरिक राजस्व कार्यालय नयांसडक	19,575	7,658	365	49,407
2,803	आन्तरिक राजस्व कार्यालय ठमेल	13,241	3,332	405	53,899
2,901	आन्तरिक राजस्व कार्यालय धुलिखेल	43,721	5,609	1,541	63,419
2,902	करदाता सेवा कार्यालय चरिकोट	10,004	1,230	417	9,238
2,903	करदाता सेवा कार्यालय मन्थली	8,994	900	360	4,740
3,001	करदाता सेवा कार्यालय तौलीहवा कपिलबस्तु	17,141	2,058	1,341	9,074
3,002	करदाता सेवा कार्यालय सन्धिखर्क	8,020	564	779	4,241
3,301	करदाता सेवा कार्यालय तानसेन	12,796	1,320	1,098	26,885
3,302	करदाता सेवा कार्यालय तम्घास गुल्मी	11,336	857	1,012	7,983
5,101	करदाता सेवा कार्यालय सल्यान	18,192	1,375	1,244	16,532
5,102	करदाता सेवा कार्यालय चकचके प्युठान	14,068	1,254	1,093	7,223

अनुसुची ३

Sectorwise Collection Report 2080/81

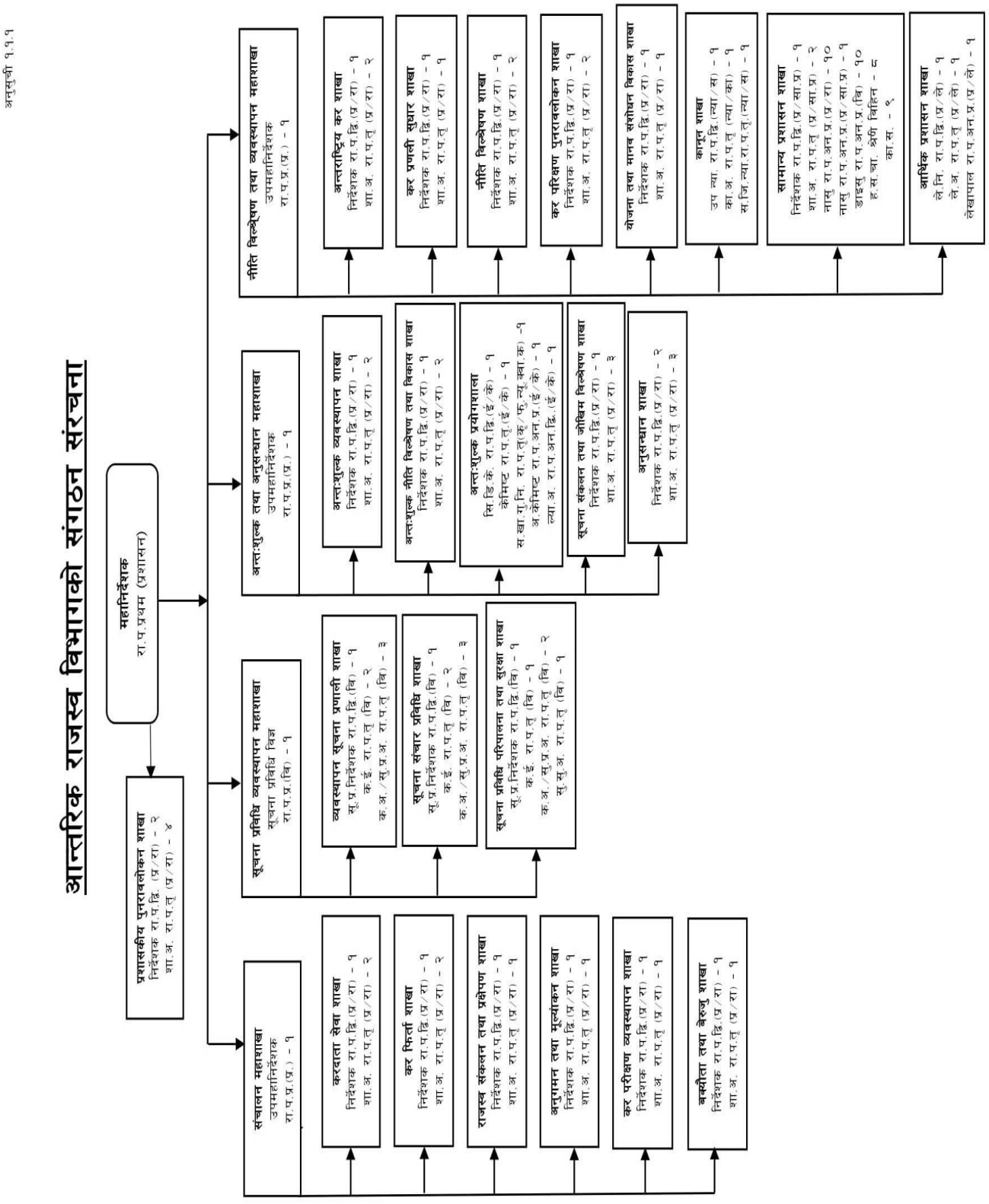
(Rs'000)

SNo.	Revenue Head	2 years before	Last Year	Change %	Current Year	Change %
Corporate Income Tax						
1	Income Tax From Government Corporation-11121	6627972.24	9521063.76	43.65	15231121	59.97
2	Income Tax From Public Limited Companies-11122	55961739.4	54464784.2	-2.67	71715926.7	31.67
3	Private Limited Companies-11123	47227626.9	39808365.6	-15.71	39895745.7	0.22
4	Other Companies-11124	11079469.1	13890937.9	25.38	14218448	2.36
5	Windfall Gain Tax (Entity)-11126	0	0	0	85178.36	0
	Total	**120896808**	**117685151**	**-2.66**	**141146420**	**19.94**
Personal Income Tax						
6	Personal Income Tax & Proprietorship-11111	27653293.2	28517981.4	3.13	28459576.4	-0.2
7	Remuneration-11112	33716299.6	33801444.1	0.25	34263593.3	1.37
8	Social Security Tax-11211	7579830.63	8530536.42	12.54	8568005.05	0.44
9	Capital Gain Tax Individual-11113	28658603.5	15421253.8	-46.19	20072645.7	30.16
10	Windfall Gain Tax (Individual)-11115	0	0	0	126073.72	0
	Total	**97608026.9**	**86271215.7**	**-11.61**	**91489894.3**	**6.05**
Investment Income Tax						
11	Rent & Lease-11131	3078930.97	3040047.7	-1.26	2743810.38	-9.74
12	Interest-11132	24725410.7	32920336.4	33.14	36849020.3	11.93
13	Capital Gain Tax Corporate-11125	2037071.69	1152668.19	-43.42	1928203.1	67.28
14	Dividend-11133	6318257.96	6180792.33	-2.18	5612937.67	-9.19
15	Other income of investment-11134	539059.47	113153.43	-79.01	110377.67	-2.45
16	Windfall Gain Tax-11135	226411.9	352518.01	55.7	64901.15	-81.59
17	Other Income Tax-11139	1714468.97	1870469.31	9.1	1571625.11	-15.98
	Total	**38639611.6**	**45629985.4**	**18.09**	**48880875.4**	**7.12**
Value Added Tax						
18	Production-33311	37993429.5	37329092.3	-1.75	36435141.4	-2.39
19	Sales and Distribution-33313	29321333	28197148.5	-3.83	28603835.8	1.44
20	Contract & Consultancy-33314	29051988.2	30114529.9	3.66	29938597.6	-0.58
21	Tourism Industries-33315	1228562.84	2359575.97	92.06	3507742.02	48.66
22	Communication, Insurance, Aviation Fee and Other Services-33316	12816550.1	13305212.8	3.81	23536452.9	76.9
23	Reverse charge-33317	5502124.24	6256656.5	13.71	8077136.12	29.1
	Total	**115913988**	**117562216**	**1.42**	**130098906**	**10.66**
Excise Tax						
24	Tobacco base (Cigarette/bidi)-33331	24563327.5	26218523	6.74	26630483.8	1.57
25	Liquor-33332	30326425.9	25915190.6	-14.55	25201850.8	-2.75
26	Beer-33333	31003919.6	32621433	5.22	30431992.3	-6.71
27	Other Industrial Production-33334	17049671.1	19203462.5	12.63	20324282.1	5.84
	Total	**102943344**	**103958609**	**0.99**	**102588609**	**-1.32**
Health Service Tax						
28	Health Service Tax-11442	5650.04	5116.97	-9.43	4957.63	-3.11
29	Health Risk Tax-11423	6277036.61	6755120.2	7.62	6588799.07	-2.46

	Total	**6282686.65**	**6760237.17**	**7.6**	**6593756.7**	**-2.46**
Education Fee						
30	Education Fees (school,college)-11443	68603.16	67652.59	-1.39	3659.77	-94.59
31	Education Fees (foreign study)-11444	1169331.08	1934640.94	65.45	3260119.09	68.51
	Total	**1237934.24**	**2002293.53**	**61.74**	**3263778.86**	**63**
Others Fee						
32	Digital Service Tax-11445	0	0	0	7003.45	0
33	Luxury Fee-11412	0	0	0	215573.84	0
34	Foreign Tour Fee-14193	0	0	0	29773.77	0
35	Foreign Employment Service Fee-14194	0	0	0	14575.04	0
36	Nepal Telecommunications Service Fee-14214	0	0	0	6889149.55	0
37	Telephone Fee-14215	0	0	0	1489729.04	0
38	Pollution Fee-14521	0	0	0	327475.35	0
	Total	**0**	**0**		**8973280.04**	
	Total Tax Collection	**483522399**	**479869708**	**-0.76**	**533035520**	**11.08**

अनुसूची ४

आन्तरिक राजस्व विभागको संगठन संरचना

अनुसूची ५

आन्तरिक राजस्व कार्यालय तथा करदाता सेवा कार्यालयको सम्पर्क नम्बर

सि.नं	आन्तरिक राजस्व कार्यलय	टेलिफोन नं
१	ठुला करदाता कार्यालय ललितपुर	०१-५०१००५०
२	मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय	०१-५३२२६०८
३	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, इटहरी	०२५-५८१६५५
४	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, कलंकी	०१-५२१८४२३
५	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, कालीमाटी	०१-५२३४५१७
६	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, कावासोती	०७८-५४०५०२
७	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, कृष्णनगर	०७६-५२०६३२
८	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, कोटेश्वर	०१-५१९९२९६
९	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, चावहिल	०१-४८११२३०
१०	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, जनकपुर	०४१-५२०१३६
११	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, जुम्ला	०८७-५२०५५२
१२	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, जोरपाटी	०१-४९१४१९०
१३	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, टगाल	०१-४४३९४७६
१४	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ठमेल	०१-४५३३०१४
१५	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, डडेल्धुरा	०९६-४१०३०८
१६	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, त्रिपुरेश्वर	०१-४२३०४६६
१७	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, दमक	०२३ ५८५७५२
१८	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, दमौली	०६५- ५६३१२९
१९	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, दाङ	०'८२-५२०१७५
२०	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, धनगढी	०९१-४१७४६०
२१	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, धरान	०२५-५२०९८२
२२	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, धुलीखेल	०११-४९०७८६
२३	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, नयाँसडक	०१-५९०८२१७
२४	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, नेपालगन्ज	०'८१-५२०१५९
२५	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पुतलीसडक	०१-५३४३१७६
२६	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पोखरा	०६१-४५४३०८
२७	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, बत्तिसपुतली	०१-५९१३६९०
२८	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, बाग्लुङ	०६८ ५२०१२९
२९	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, बानेश्वर	०१-४७९२८९६
३०	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, बालाजु	०१-४९८९७९१
३१	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, बुटवल	०'७१-४१५३५६

३२	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भक्तपुर	०१-६६१२२२६
३३	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भद्रपुर	०'२३-४५५०१२
३४	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भरतपुर	०'५६-५२०१०६
३५	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भैरहवा	०७१-५७०७११
३६	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, महाराजगंज	०१-४००२२०१
३७	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, महेन्द्रनगर	०९९-५२३८८१
३८	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर १	०१-५०१००१०
३९	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर २	०१-५५३६९३२
४०	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, लहान	०३३-५६०४४९
४१	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, विराटनगर	०२१-५३०१०४
४२	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, वीरगञ्ज	०५१-५२२१२४
४३	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, सिमरा	०५३-५२०२४३
४४	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, सुर्खेत	०८३-५२४४४५
४५	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, हेटौडा	०५७-५२३१०१

सि.नं	करदाता सेवा कार्यलय	टेलिफोन नं
१	करदाता सेवा कार्यालय गोरखा	०६४-४२००६६
२	करदाता सेवा कार्यालय वेशिसहर	०६६-५२१४६७
३	करदाता सेवा कार्यालय ईलाम	०२७-५२०११२
४	करदाता सेवा कार्यालय उदयपुर	०३५-४२३५४१
५	करदाता सेवा कार्यालय ओखलढुङ्गा	०३७-५२०७२९
६	करदाता सेवा कार्यालय कलैया	०५३-५५२०३२
७	करदाता सेवा कार्यालय कुश्मा	०६७-४२२२३०
८	करदाता सेवा कार्यालय खांदवारी	०२९-५६०८१७
९	करदाता सेवा कार्यालय खैरहनी चितवन	०५६-५८२८२०
१०	करदाता सेवा कार्यालय गल्छी	०१०-४०३२३३
११	करदाता सेवा कार्यालय गुलरिया	०८४-४२०७२५
१२	करदाता सेवा कार्यालय गौर	०५५-५२१४२९
१३	करदाता सेवा कार्यालय चकचके-प्यूठान	०८६-५९००५६
१४	करदाता सेवा कार्यालय चन्द्रपुर	०५५-५४०६३४
१५	करदाता सेवा कार्यालय चरिकोट	०४९-४२१२७५
१६	करदाता सेवा कार्यालय जलेश्वर	०४४-५२०८५५
१७	करदाता सेवा कार्यालय तम्घास	०७९-५२१०१९
१८	करदाता सेवा कार्यालय तौलिहवा	०७६-५६०९४३
१९	करदाता सेवा कार्यालय दिक्तेल	०३६-४२००१०

सि.नं	करदाता सेवा कार्यलय	टेलिफोन नं
२०	करदाता सेवा कार्यालय दिपायल	०९४-५९००३०
२१	करदाता सेवा कार्यालय धनकुटा	०२६-५२२१४१
२२	करदाता सेवा कार्यालय पथरी	०२१-५५५१२२
२३	करदाता सेवा कार्यालय परासी	०७८-५२०७५५
२४	करदाता सेवा कार्यालय पाल्पा	०७५-५२०११७
२५	करदाता सेवा कार्यालय पुतलीवजार	०६३-४२०८८८
२६	करदाता सेवा कार्यालय फिदिम	०२४-५२३१३०
२७	करदाता सेवा कार्यालय बर्दीवास	०४४-५५०४६९
२८	करदाता सेवा कार्यालय बिराटचोक	०२१-५४५९७९
२९	करदाता सेवा कार्यालय भोजपुर	०२९-४२०६३३
३०	करदाता सेवा कार्यालय मन्थली	०४८-५४००९५
३१	करदाता सेवा कार्यालय मलङ्गवा	०४६-५२०४५३
३२	करदाता सेवा कार्यालय राजविराज	०३१-५३०२६७
३३	करदाता सेवा कार्यालय लम्की	०९१-५४०४५५
३४	करदाता सेवा कार्यालय लालवन्दी	०४६-५०११७७
३५	करदाता सेवा कार्यालय लुक्ला	०३८-५५०१४२
३६	करदाता सेवा कार्यालय श्रीनगर-सल्यान	०८८-४००१६४
३७	करदाता सेवा कार्यालय सन्धीखर्क	०७७-४२०९२०
३८	करदाता सेवा कार्यालय साँफेबगर-अछाम	०९७-६२५२७४
३९	करदाता सेवा कार्यालय सिन्धुली	०४७-५२१३५८

अनुसूची-६

आन्तरिक राजस्व विभागको स्थापना देखि हालसम्म कार्यरत महानिर्देशकहरुको नामावली			
क्र.सं.	नामथर	देखि	सम्म
१	श्री विधाधर मल्लिक	२०५८/०१/१९	२०५९/०५/१२
२	श्री अवनिन्द्र कुमार श्रेष्ठ	२०५९/५/१३	२०६२/०५/१२
३	श्री रणबहादुर श्रेष्ठ	२०६२/०५/१९	२०६३/११/१३
४	श्री दीप बस्न्यात	२०६३/११/१४	२०६४/०९/१८
५	श्री महेश्वर शर्मा पौडेल	२०६४/१०/०७	२०६५/०६/१३
६	श्री कपिलदेव घिमिरे	२०६५/०७/०३	२०६५/१२/१२
७	श्री शान्तबहादुर श्रेष्ठ	२०६६/०१/०१	२०६६/१२/०१
८	श्री राजन खनाल	२०६६/१२/०४	२०६८/०८/०६
९	श्री टंकमणि शर्मा	२०६८/०८/०७	२०७१/०४/३०
१०	श्री चुडामणि शर्मा	२०७१/०५/२५	२०७४/०३/१४
११	श्री किशोरजंग कार्की	२०७४/०४/०५	२०७५/०१/०७
१२	श्री विष्णुप्रसाद नेपाल	२०७५/०१/०७	२०७६/०५/१६
१३	श्री बिनोद बहादुर कुँवर	२०७६/०५/१६	२०७७/१०/०४
१४	श्री झक्कप्रसाद आचार्य	२०७७/११/१०	२०७८/०५/०३
१५	श्री शोभाकान्त पौडेल	२०७८/०५/०३	२०७८/११/०२
१६	श्री रितेश कुमार शाक्य	२०७८/११/०२	२०७९/०८/१४
१७	श्री दिर्घराज मैनाली	२०७९/०८/१४	२०८०/१०/१२
१८	श्री भुपाल बराल	२०८०/१०/२२	२०८०/१२/१५
१९	श्री शिवलाल तिवारी	२०८०/१२/१८	२०८१/०५/०४
२०	श्री राम प्रसाद आचार्य	२०८१/०५/०५	हालसम्म

Call Center

मूल्य अभिबृद्धि कर, आयकर, अन्तःशुल्क र कर प्रशासन सम्वन्धी जानकारीका लागि

टोल फ्री नम्वर १६००१४०००० मा फोन गर्नुहोस वा

www.ird.gov.np मा Log-on गरी **FAQ मा क्लिक गर्नुहोस्।**

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

लाजिम्पाट, काठमाडौं

"कर प्रणालीको सार, लगानीको आधार"